

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

G. SNAET en G. BLOCKX, **Kroniek appartementsmede-eigendom (1994-1999)** 1

Rechtspraak

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – **Taalgebruik** – **Gerechtszaken** – Rechterlijke macht – Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel – Vereiste van tweetaligheid voor twee derden van de magistraten

Arbitragehof, 17 februari 1999 15

Werkloosheid – Recht op uitkeringen – Langdurige werkloosheid – Schorsing – Toepassingsgebied – Toelaatbare werkloze die toekenningsvoorwaarden niet vervult – Arbeidsongeschikte werkloze

Cass., 27 april 1998 15

Verbeurdverklaring – Veroordeling tot verbeurdverklaring in kracht van gewijsde gegaan – Rechten van derden – Bevoegdheid van correctionele rechter

Cass., 22 september 1998 (*met conclusie van advocaat-generaal G. Bresseleers*) 16

Kort geding – 1. Uitspraak bij voorraad – Urgentie – Rechtsmiddelen – 2. Hoger beroep – Devolutieve kracht – Gevolg

Cass., 26 november 1998 18

Recht van antwoord – Burgerlijke partij – Redenen van de burgerlijke partij om gebruik te maken van haar recht van antwoord – Onderzoek door de rechter

Hof Antwerpen, 13 juni 1996 (*met noot van A. Vandeplas, «Over het recht van wederwoord»*) 19

Overeenkomst – Ontbinding wegens wanprestatie – Beding dat, als een van de partijen in haar verplichtingen tekortschiet, de wederpartij het recht heeft de overeenkomst te ontbinden – Kwalificatie – Weerslag op de gedwongen uitvoering in natura

Rb. Gent, 24 juni 1996 20

Leasing – Faillissement leasingnemer – Ontbinding beding – Voortzetting van de overeenkomst door de curator – Uitvoering te goeder trouw van de overeenkomst

Kh. Leper, 29 juni 1998 (*met noot*) 21

Wetgeving in Kort Bestek

Veiligheid bij voetbalwedstrijden 22

Bescherming privacy 23

Sociale zekerheid – Begrip loon – Per fiets naar het werk – Vergoeding door de werkgever 23

Strafvordering – Verticale integratie 23

Productnormen 23

Benoeming, aanwijzing en evaluatie van magistraten – Hoge Raad voor de Justitie 24

Rekenhof – Onverenigbaarheden – Parlementair mandaat 26

Hervorming van de verkeersbelasting 26

Bestaansminimum – Uitvoering van art. 57 *quater*

O.C.M.W.-wet 27

Ger.W. – Excepties van nietigheid 27

Voorwaardelijke invrijheidstelling 28

Sociale werkplaatsen – Uitvoeringsbesluit 28

Criminele organisaties 28

Inbeslagneming en uitlevering 29

Boeken

M. Fallon, *Droit matériel général des Communautés européennes* (door J. Wouters) 29

B.M.J. Van Klink, *De wet als symbool. Over wettelijke communicatie en de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid* (door P. Humblet) 29

L. Van Looy, M. Baeteman, G. Cloots, M. Elst en Y. Van De Steen, *Verkiezing en samenstelling van het Vlaams Parlement* (door C. Berx) 30

M. Minnaert, *Disfuncties en belangen van de burger, politie en justitie, integratie en reorganisatie, opsporing en onderzoeksrechter: acht (octopus)-armen rondom het gerechtelijk strafonderzoek* (door A. Vandeplas) 30

Aangekondigd 30

Mededelingen

Studienamiddagen: Actuele problemen van het sociaalezekerheidsrecht 31

Prijs Fettweis 1999 31

Specialisatieopleiding bedrijfsjurist 32

Gentse Juridische Actualia 32

Vormingscycli Fabrimetal 32

Postacademische opleiding: Ruimtelijke ordeningsrecht in België 32

Postacademische opleiding: Milieurecht 32

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Opgericht in 1931.

Hoofdredacteurs: René Victor (1931-1984), Edgar Boonen (1984-1993), Camiel Caenepeel (1993-1998)

VERSCHIJNT IEDERE WEEK VAN SEPTEMBER TOT JUNI

Redactie: A. Van Oevelen (hoofdredacteur),
E. Dirix, J. Laenens, J.R. Rauws,
M. van Damme, A. Vandeplas

Redactiesecretaris: Mevr. C. Meeusen

Redactieadres: V.Z.W. Rechtskundig Weekblad
Mechelsesteenweg 210 bus 6
2018 Antwerpen
(redactiesecretariaat bereikbaar
van 9 tot 12 uur)
Tel. 03/248.49.84
Fax 03/248.08.70

Vaste medewerkers:

A. Alen
F. Aps
R. Boes
Gh. Dhaeyer
J. Erauw
M. Gelders
P. Humblet
W. Lambrechts
R. Leysen
J. Meeusen
H. Nys
I. Opdebeek
W. Pintens
W. Rauws
D. Simoens
G. Suetens-Bourgeois
S. Van Overbeke
J. Wouters

Abonnementen, advertenties: N.V. INTERSENTIA, Churchilllaan 108, 2900 Schoten
tel.: 03/680.15.50 - fax: 03/658.71.21
Abonnementsprijs: 4.550 f., voor studenten 2.950 f..

— UNIFORMIER —

Kledingfabrikanten en specialisten in toga's

DIRK NEVENS
Nieuwe steenweg 8 - 1731 Zellik ☎ (02) 466 09 05
Fax (02) 466 63 24
Molenstraat 23 - 9300 Aalst ☎ (053) 21 47 77
rue du Midi 175 - 1000 Bruxelles ☎ (02) 511 88 06

LOEFF CLAEYS VERBEKE Advocatenkantoor

Zoekt voor haar praktijkgroep handelsrecht en
procespraktijkrecht een

(m/v) know-how officer.

Functie

Aan de know-how medewerker wordt de kans
geboden de know-how database te
organiseren, te structureren en te beheren.
Naast de opbouw en de voortdurende
actualisatie van de database bestaat een
belangrijke rol in het bevorderen van het
gebruik van de database.

Profiel

De kandidaten zijn jurist, vertrouwd met het
verbintenissenrecht en bij voorkeur ook met
handels- en economisch recht, zijn uitstekend
tweetalig (N,F) en zeer goed Engelstalig.
Balie-ervaring is nuttig.

*Graag uw sollicitatiebrief met uitgebreid
curriculum vitae richten aan :*

Mevrouw Hilde Haems – Human Resources Manager
Tervurenlaan 268 A – 1150 Brussel

KRONIEK APPARTEMENTSMEDE-EIGENDOM (1994-1999)

De wet van 30 juni 1994 heeft een nieuwe regeling ingevoerd inzake de appartementsmede-eigendom.¹ Ze trad in werking op 1 augustus 1995. In dit artikel wordt een synthese gegeven van de gepubliceerde rechtspraak inzake appartementsmede-eigendom sinds de invoering van die wet. Verder worden een aantal actuele twistpunten in de rechtsleer behandeld.

TOEPASSINGSVOORWAARDEN

Opdat een onroerend goed onderworpen is aan de wet van 30 juni 1994 op de appartementsmede-eigendom moeten drie voorwaarden cumulatief vervuld zijn: 1) het moet gaan om een gebouw of een groep van gebouwen; 2) het is vereist dat het eigendomsrecht opgesplitst of verdeeld is tussen verschillende personen; 3) elke mede-eigenaar bezit in dat verdeelde goed zowel een private kavel als een aandeel in de gemeenschappelijke delen (art. 577-3 B.W.).

Het is derhalve vereist dat het eigendomsrecht opgesplitst of verdeeld is tussen verschillende personen. Als het gehele appartementsgebouw eigendom is van één persoon is de wet op de appartementsmede-eigendom niet van toepassing. Aldus wordt een gebouw waarvan de gelijkvloerse verdieping betrokken wordt door de blote eigenaar en de eerste verdieping door de vruchtgebruiker, er niet door geregeld.² Men is dus niet verplicht een basisakte op te stellen.

UITVOEREND BESLAG OP ONROEREND GOED - BEVOEGDHEID TOT HET OPSTELLEN VAN DE BASISAKTE

Een mogelijke vestigingswijze van appartementsmede-eigendom betreft de toewijzing ingevolge een uitvoerend onroerend beslag op een gebouw. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer een gebouw materieel reeds is opgedeeld in verschillende appartementen, maar slechts aan één eigenaar toebehoort. Via het opstellen van een basisakte kan dan het gebouw worden opgesplitst in verschillende kavels en aldus onder het statuut van appartementsmede-eigendom worden gebracht.

De vraag rijst of deze bevoegdheid tot het opstellen van een basisakte toekomt aan de notaris, dan wel principieel tot

de prerogatieven van de beslagene blijft behoren en derhalve diens instemming vereist.

Uitgangspunt is dat het opstellen van de basisakte in ieder geval beschikkingsbevoegdheid onderstelt, gelet op de grondige wijziging van de bestemming van het goed.³ Volgens Engels blijft deze beschikkingsbevoegdheid bij de beslagene, ook na de overschrijving van het beslag of bevel.⁴ Art. 1577, eerste lid, Ger. W. beperkt weliswaar het beschikkingsrecht van de beslagene na de overschrijving van het beslag of het bevel, maar dit betreft enkel handelingen van vreemding of van vestiging van een hypotheek. Alle andere handelingen kan de beslagene dus verder uitoefenen. Ze worden hem immers niet uitdrukkelijk verboden, en gelet op het feit dat we te maken hebben met beperkingen aan het eigendomsrecht, dienen deze strikt te worden geïnterpreteerd. Bijgevolg betreft het opstellen van de basisakte - aldus Engels - een handeling die enkel in opdracht van de beslagene kan gebeuren. Weigert de beslagene zijn medewerking, dan kan de notaris zich eventueel nog baseren op een titel van een schuldeiser, bijvoorbeeld wanneer in een leningsakte is bedongen dat bij gedwongen tenuitvoerlegging de beslagleggende schuldeiser gemachtigd is over te gaan tot splitsing. Dan is er geen probleem.⁵ Is een dergelijke titel niet voorhanden, dan kan de notaris nog overgaan tot splitsing van het onroerend goed, maar wel op eigen risico. De beslagene kan zich dan tegen deze splitsing verzetten binnen acht dagen na de aanmaning om inzage te nemen van de verkoopvoorwaarden. De beslagrechter zal evenwel overeenkomstig art. 861 Ger. W. de nietigheid maar kunnen uitspreken wanneer de ingeroepen onregelmatigheid - *in casu* de splitsing van het gebouw in verschillende kavels - de belangen schaadt van degene die de exceptie opwerpt, nl. de beslagene.

De stelling van Engels geniet in de rechtsleer ruime weerklank.⁶ Verstappen heeft evenwel kritische bedenkingen bij deze zienswijze. Deze auteur is van oordeel dat het opstellen van de basisakte een daad van beschikking betreft die

³ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 147, nr. 64.

⁴ Ch. ENGELS, «De openbare verkoping na uitvoerend beslag op onroerend goed», *Recyclagedagen 8 en 15 maart 1985 van de Nederlandstalige Regionale Commissie van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen*, gewijd aan «Beslag en verkoop na faillissement en de zuivering», onuitgegeven. Een samenvatting van de stelling van ENGELS is terug te vinden in J. VERSTAPPEN, «Wie kan er bij verkoop op beslag een basisakte opmaken», *T. App.*, 1997/4, 12-14.

⁵ Het is niet vereist dat het de titel betreft van de vervolgende schuldeiser. Het is voldoende dat het gaat om een titel van een ingeschreven schuldeiser. Immers, krachtens art. 1584, tweede lid, Ger. W. wordt door de kantmelding van het exploit van betekening om inzage te nemen van de verkoopvoorwaarden, het beslag gemeen aan de ingeschreven schuldeisers (J. VERSTAPPEN, *l.c.*, 13).

⁶ R. DERINE, H. VANDENBERGHE, S. SNAET en P. VITS, «Mede-eigendom», in *Onroerend goed in de praktijk*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, losbl., 1997, I.H.2, 6c; R. TIMMERMANS, *Het nieuwe appartementsrecht*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1994, 79, nr. 66; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 149, nr. 64-d; L. WEYTS, *Opstellen van notariële akten*, II, Leuven, Acco, 1992, 8, nr. 262;

¹ B.S., 26 juni 1994, err. B.S., 20 september 1994.

² H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *Beginselen van Belgisch Privaatrecht. Zakenrecht. Boek III: Mede-eigendom*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1997, 142; J. HANSENNE, «Nobody is perfect. Petits coups de fêrûle à propos de la loi du 30 juin 1994 modifiant et complétant les dispositions du Code Civil relatives à la copropriété», in *Liber Amicorum Hannequart*, Antwerpen, Kluwer, 1997, 162. *Contra*: M. GREGOIRE, «Quelques réflexions pratiques sur la naissance, les attributs et les limites de la personnalité juridique», in *Copropriété. La loi du 30 juin 1994 modifiant et complétant les dispositions du Code Civil relatives à la copropriété*, Louvain-la-Neuve, U.C.L., Faculté de droit, 1994, 86-87. Deze auteur stelt dat de vestiging van een zakelijk recht dat een volledig genot geeft op de kavel (bijv. vruchtgebruik) een materiële splitsing van het gebouw tot gevolg heeft, zodat artt. 577-3 B.W. e.v. van toepassing zijn.

niet toekomt aan de beslagene zelf.⁷ Krachtens het beslag blijft de beslagene nog wel de juridische eigenaar, maar oefent hij die eigendomsrechten niet langer uit in zijn eigen belang, maar uitsluitend in het belang van de schuldeisers. Derhalve mag de beslagene niets meer ondernemen wat de gedwongen verkoop zou kunnen benadelen.⁸ In dat opzicht bestempelt art. 1572 Ger. W. de beslagene dan ook als een gerechtelijk sekwester. Vervolgens verwijst Verstappen naar de algemeen aanvaarde opvatting in de rechtsleer en de rechtspraak die de met gerechtelijk sekwester belaste persoon enkel de macht tot bewaking en behoud, hoogstens voorlopig beheer, toekent. Consequent besluit hij dan ook dat, aangezien het opstellen van een basisakte een daad van beschikking uitmaakt en dergelijke daden door een gerechtelijk sekwester principieel niet kunnen worden gesteld, deze bevoegdheid niet toekomt aan de beslagene zelf. Bijgevolg is het de notaris zelf die bij het opmaken van de verkoopsvoorwaarden in principe de beslissing zal kunnen nemen om het in beslag genomen onroerend goed op te splitsen in verschillende kavels en onder te brengen onder het statuut van appartementsmede-eigendom via het opstellen van een basisakte.⁹ Eventueel kan hij, voorafgaand aan het opstellen van de verkoopsvoorwaarden, eerst een ontwerp van basisakte toezenden aan de beslagrechter voor goedkeuring.¹⁰

TOEKENNING VAN RECHTSPERSOONLIJKHEID AAN DE VERENIGING VAN MEDE-EIGENAARS

De meest opvallende vernieuwing van de wet van 30 juni 1994 op de appartementsmede-eigendom betreft de toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de vereniging van mede-eigenaars.¹¹ Het doel van de vereniging is wettelijk vastgelegd en bestaat uit het bestuur van het gebouw of de groep van gebouwen (art. 577-5, § 3, B.W.). De vereniging krijgt een maatschappelijke naam en zetel (art. 577-5, § 1, tweede lid en derde lid, B.W.) en zij kan beschikken over een beperkt roerend doelgebonden vermogen (art. 577-5, § 3,

B.W.).¹² Ter verwezenlijking van dat doel kan de vereniging verbintenissen aangaan en in rechte treden als eiser en verweerder (art. 577-9, § 1, B.W.).

De vereniging van mede-eigenaars verkrijgt rechtspersoonlijkheid zodra aan twee voorwaarden is voldaan: het bestaan van een onverdeeldheid door de overdracht of toekenning van ten minste één kavel en de overschrijving van de basisakte en van het reglement van mede-eigendom op het hypotheekkantoor (art. 577-5, § 1, eerste lid, B.W.). Derden zijn echter wel gerechtigd de rechtspersoonlijkheid in te roepen, zelfs al zijn de statuten niet of niet tijdig overgeschreven (art. 577-5, § 2, B.W.).

Opvallend is dat op fiscaal vlak verenigingen van mede-eigenaars evenwel behandeld zullen blijven als verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid. Met de wet van 22 december 1998 houdende en fiscale en andere bepalingen werd beslist dat de vereniging van mede-eigenaars transparant zou worden belast (nieuw art. 29, § 2, 5°, W.I.B.).¹³ De motivering voor het negeren van de rechtspersoonlijkheid is louter pragmatisch. Met name wordt enerzijds gewezen op het «gebrek aan belastingobject», terwijl anderzijds het enorme aantal mede-eigendommen voor de administratie een onnodige werklast zou impliceren.¹⁴ Opvallend is dat die bepaling retro-actief uitwerking heeft gekregen tot op het ogenblik waarop de wet van 30 juni 1994 op de appartementsmede-eigendom in werking is getreden, nl. op 1 augustus 1995.¹⁵

GROEPEN VAN GEBOUWEN EN PARTICULIERE ONVERDEELDHEDEN

Wanneer de verschillende gebouwen van een gebouwencomplex zelf opgesplitst zijn in verschillende privative kavels, rijst de vraag of er slechts één vereniging van mede-eigenaars kan worden opgericht, namelijk voor het gebouwencomplex als zodanig, dan wel of er daarnaast voor ieder gesplitst gebouw van de groep eveneens een vereniging in het leven kan worden geroepen. Die vraag zorgt voor de nodige verdeeldheid in de rechtsleer en de rechtspraak.

Bepaalde rechtsleer neemt aan dat elk gesplitst gebouw, naast de groep als zodanig, eveneens een vorm van gedwongen mede-eigendom uitmaakt in de zin van de wet op de appartementsmede-eigendom. Het lijkt dan ook mogelijk een vereniging van mede-eigenaars op te richten voor ieder afzonderlijk en gesplitst gebouw van de groep, met als doel het behoud en het beheer van het betrokken gebouw, en daarnaast een aparte vereniging van mede-eigenaars voor het bestuur van de delen die gemeenschappelijk zijn aan de groep van gebouwen.¹⁶

⁷ J. VERSTAPPEN, *l.c.*, 14-15.

⁸ De auteur verwijst terzake naar: E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslagrecht*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1992, 404, nr. 798.

⁹ Hierbij kan worden verwezen naar een vonnis van de burgerlijke rechtbank te Ieper, waarin werd beslist dat van de instrumenterende notaris mag worden verwacht, wanneer er opdracht wordt verleend om over te gaan tot veiling van onverdeelde onroerende goederen, dat deze desnoods (zo de mogelijkheid zich voordoet) initiatieven neemt, teneinde eventueel via een verkavelingsaanvraag een optimaal verkoopresultaat te verkrijgen voor het geheel van de onverdeelde gerechtigden terzake (Rb. Ieper, 20 december 1996, *T.B.B.R.*, 1997, 212). Men zou kunnen stellen dat, indien de notaris zelfstandig een verkavelingsaanvraag mag indienen, hij ook zelfstandig een basisakte mag opstellen.

¹⁰ J. VERSTAPPEN, *l.c.*, 14-15; CH. ENGELS, *Het uitvoerend beslag op onroerend goed en de daarbij horende rangregeling*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1981, 130, nr. 171.

¹¹ R. TIMMERMANS, «Het spanningsveld tussen de mede-eigenaar en de vereniging van mede-eigenaars in het nieuwe appartementsrecht», *R.W.*, 1995-96, 84.

¹² P. VITS, «De nieuwe rechtspositie van de appartementsmede-eigenaar volgens de wet van 30 juni 1994», in *Eigendom-Propriété*, Brugge, Die Keure, 1997, 196.

¹³ *B.S.*, 15 januari 1999.

¹⁴ *Parl. St., Kamer*, 1997-98, nr. 1608/8, 19.

¹⁵ M. DENEFF en F. HELLEMANS, «Kroniek verenigingen», *T.R.V.*, 1999, *nog te verschijnen*, nr. 44.

¹⁶ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 144. De stelling van Heyvaert sluit daarbij aan. Deze auteur stelt dat, wanneer verschillende gebouwen geen enkel ander verband met elkaar hebben dan dat ze op een gemeenschappelijke grond staan, het maar logisch is dat men van deze gebouwen aparte entiteiten maakt. Daarbij zal elk pri-

Timmermans is daarentegen van mening dat de mede-eigenaars van een groep van gebouwen ressorteren onder één enkele vereniging van mede-eigenaars, die slechts door één beslissingsorgaan kan worden geleid.¹⁷ Art. 577-5, § 1, B.W. bepaalt immers uitdrukkelijk dat «indien het over een groep van gebouwen gaat, de basisakte moet bepalen in welk gebouw de zetel van de vereniging gevestigd is». Dat betekent dat de wetgever voor een groep van gebouwen slechts één rechtspersoon mogelijk heeft geacht, want deze heeft slechts één naam en één maatschappelijke zetel.¹⁸ Alle mede-eigenaars van alle gebouwen van een gebouwencomplex zijn zodoende lid van één plenaire algemene vergadering, waartoe ze zonder onderscheid moeten worden uitgenodigd en waarop ze aan de stemming deelnemen. Het gevaar is wel dat die oplossing tot gevolg heeft dat grote complexen met overbevolkte, inefficiënte algemene vergaderingen dienen te werken. Volgens Timmermans dient er om dat probleem op te lossen, te worden gewerkt met een combinatie van een aantal legale constructies, namelijk een raad van beheer, volmachten, stemafspraken en eventueel een toegevoegde syndicus.¹⁹

Belangrijk te vermelden is dat deze auteur pleit voor het behoud van het onderscheid tussen algemene en particuliere onverdeelldheden. Vóór de wet van 30 juni 1994 op de appartementsmede-eigendom werd immers aanvaard dat gemeenschappelijke delen die waren bestemd om slechts door enkele eigenaars in het gebouw te worden gebruikt, in een «bijzondere onverdeelldheid» konden worden ondergebracht, waarin enkel deze eigenaars gerechtigd waren, terwijl voor de gemeenschappelijke delen die voor alle eigenaars nut vertoonden, een «algemene onverdeelldheid» behouden werd. De wetgever zou er op geen enkel ogenblik aan gedacht hebben dat onderscheid tussen algemene en bijzondere onverdeelldheden af te schaffen.²⁰

vatief gedeelte een aandeel hebben in de gemeenschappelijke delen van die aparte entiteit en een aandeel in de grond (bijv. 100/1000 in de garage en 100/2000 in de grond dienend als bedding voor alle entiteiten). Het gevolg hiervan zou zijn dat er een aparte vereniging van mede-eigenaars zou ontstaan. Zie: F. Heyvaert, «De basisakte», in *Het mede-eigendomsrecht geactualiseerd*, Brugge, Die Keure, 1996, 106. Zie ook: Vred. Wolvertem, 10 oktober 1996, *T. App.*, 1997/1, 26. De vrederechter oordeelt enkel dat uit de bewoordingen van art. 577-5, § 1, 2°, tweede en derde lid, B.W. niet kan worden besloten dat de wetgever een imperatief verbod heeft willen opleggen om bij complexe constellaties van mede-eigendom verschillende verenigingen van mede-eigenaars naast elkaar te laten bestaan. Over de mogelijkheid van een overkoepelende vereniging van mede-eigenaars spreekt hij zich echter niet uit.

¹⁷ R. TIMMERMANS, o.c., 1994, 151.

¹⁸ R. TIMMERMANS, «Groepen van gebouwen», in *Het onroerend goed in de praktijk*, afzonderlijk Dossier, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, losbl., 32. Zie ook: Kort Ged. Rb. Antwerpen, 27 juni 1997, *P. & B.*, 1998, 183; Vred. Tongeren, 26 juni 1997, *T. App.*, 1999/1, 30; Vred. Veurne, 4 september 1997, *T. App.*, 1998/1, 26-29.

¹⁹ Zie hierover uitgebreid: R. TIMMERMANS, «Groepen van gebouwen», o.c., 38 e.v.

²⁰ R. TIMMERMANS, «Groepen van gebouwen», o.c., 29, met verwijzing naar J. HANSENNE, *Les biens*, II, Luik, Rechtsfaculteit, 1996, 885. Zie ook: Y. CLERX en G. VERLINDEN, «Nieuwe Wet op de mede-eigendom: verankering of verbanning van bijzondere gemeenschappen?», *Notarius*, 1995, 499 e.v.; M. BURTON, «Du champ d'application de la loi et de l'octroi de la personnalité juridique à l'assemblée des

Casman meent evenwel dat er een onverenigbaarheid is van de bijzondere onverdeelldheden met het nieuwe concept van mede-eigendomsrecht. Art. 577-2, § 9, B.W., dat van dwingend recht is, verbiedt dat het mede-eigendomsrecht «van allen» wordt vervangen door het mede-eigendomsrecht «van sommigen»: dat zou tot een verdeling van de zaak leiden. De gemeenschappelijke zaak is, zolang ze haar bestemming behoudt, niet vatbaar voor afzonderlijke vervreemding, dus ook niet voor afzondering ten opzichte van de overige gemeenschappelijke zaken, dus evenmin voor opname in een afzonderlijke onverdeelldheid.²¹ De kosten verbonden aan de gemeenschappelijke delen die enkel voor de eigenaars van bepaalde kavels in het gebouw nut hebben, kunnen op grond van art. 577-2, § 9, B.W. uitsluitend ten laste van die eigenaars worden gelegd, en de eigenaars die er geen nut van hebben, kunnen volledig worden vrijgesteld van enige bijdrage daarin. Daarmee is echter enkel de verdeling van de lasten geregeld, niet de bevoegdheid om de beslissing te nemen om de kosten te besteden of de werken te laten uitvoeren. Casman en Van Vliet zijn in dat verband van mening dat men stemgerechtigden die geen belang hebben bij een voorgestelde beslissing, voor die stemming stembevoegdheid kan ontnemen. Zo kan de stembevoegdheid enkel worden toegekend aan de mede-eigenaars die bij de beslissing betrokken zijn voor de uitvoering van werken aan gemeenschappelijke delen waarvan het genot, het gebruik, resp. het beheer aan die eigenaars is voorbehouden, en waarvan de kosten uitsluitend ten laste van die eigenaars zijn gelegd. Voor het nemen van zulke beslissingen kunnen de statuten bepalen dat er afzonderlijke vergaderingen kunnen worden gehouden, waartoe enkel de daarop stembevoegde eigenaars worden opgeroepen.²²

De voorgaande oplossing geldt volgens Casman ook voor het bijzondere probleem van de oprichting van verschillende gebouwen op één grond. Voor elk gebouw op zichzelf kan men geen bijzondere onverdeelldheid tot stand brengen.²³

copropriétaires», in *«La copropriété forcée dans les immeubles ou groupes d'immeubles bâtis»*, Brussel, La Charte, 1995, 34.

²¹ Zie uitgebreid: H. CASMAN en C. VAN VLIET, «Bijzondere onverdeelldheden», *N.F.M.*, 1996/1, 1 e.v. Zie ook: N. VERHEYDEN-JEANMART en C. MOSTIN, «La loi du 30 juin 1994, autorise-t-elle la création de sous-indivisions et le fonctionnement d'assemblées générales particulières?», *Rev. Not. B.*, 1997, 454.

²² H. CASMAN en C. VAN VLIET, *l.c.*, 1. Van Den Eynde, Degroof, Rousseau en Van Roy menen dat, wanneer het gaat om algemene uitgaven die moeten worden gedaan aan de volledige mede-eigendom, het logisch is dat men het waardecriterium hanteert en dit niet alleen voor de verdeling van de lasten, maar ook voor het bepalen van het aantal stemmen. Wanneer het gaat om bijzondere uitgaven die slechts aan enkele mede-eigenaars ten goede komen, lijkt het nuts criterium aangewezen, zowel voor de verdeling van de lasten als voor de beslissingsbevoegdheid (P. VAN DEN EYNDE, P. DEGROOF, L. ROUSSEAU, en R. VAN ROY, «Personnalité juridique et aspects notariaux», in *La pratique de la copropriété*, Brussel, Bruylant, 1996, 148).

²³ Zie ook: PH. DE PAGE, I. DE STEFANI en L. PH. MARCELIS, «L'assemblée générale, questions pratiques», in *La pratique de la copropriété*, Brussel, Bruylant, 1996, 260. Deze auteurs stellen dat de algemene vergadering wel de bevoegdheid heeft om aan een groep van mede-eigenaars de bevoegdheid te delegeren die hen toestaat alleen te beslissen over die zaken die te maken hebben met

Wij kunnen de stelling van Casman onderschrijven in zoverre deze stelt dat bijzondere onverdeeldheden binnen één gebouw niet kunnen. De kosten verbonden aan gemeenschappelijke delen die enkel voor de eigenaars van bepaalde kavels in het gebouw nut hebben, kunnen op grond van art. 577-2, § 9, B.W. uitsluitend ten laste van die eigenaars worden gelegd, en de eigenaars die er geen nut van hebben, kunnen volledig worden vrijgesteld van enige bijdrage daarin. Voorts moet het mogelijk zijn stemgerechtigden die geen belang hebben bij een voorgestelde beslissing voor die stemming stembevoegdheid te ontnemen.²⁴ O.i. is het echter te verregaand te stellen dat er bij een mede-eigendom, bestaande uit volledig van elkaar gescheiden gebouwen, geen overkoepelende vereniging van mede-eigenaars, naast een vereniging van mede-eigenaars voor elk apart gebouw, mogelijk zou zijn. Elk afzonderlijk en gesplitst gebouw maakt immers op zichzelf een vorm van gedwongen mede-eigendom uit.

Omwille van de rechtszekerheid kan het echter aangewezen zijn om voor ieder gebouw in een gebouwencomplex een aparte mede-eigendom met een eigen vereniging van mede-eigenaars op te richten. De verhoudingen tussen die verschillende mede-eigendommen in het complex zou men dan kunnen regelen door middel van erfdienstbaarheden. Die constructie lost echter geenszins alle problemen op. Zo kunnen er zich immers tussen de verschillende mede-eigendommen nog tal van bevoegdheidsconflicten en aansprakelijkheidsproblemen voordoen.

De constructie om één mede-eigendom op te splitsen in verschillende mede-eigendommen wordt nu ook fiscaal mogelijk gemaakt. In een omzendbrief van het ministerie van Financiën wordt gesteld dat wanneer men één grote mede-eigendom, bestaande uit verschillende gebouwen, wil omvormen tot verschillende mede-eigendommen (nl. één mede-eigendom per gebouw), slechts een vast recht verschuldigd zal zijn.²⁵

GEMEENSCHAPPELIJKE DELEN - DAKTERRAS

Krachtens art. 577-4, § 1, B.W. moet de basisakte onder meer een nauwkeurige omschrijving bevatten van de privaatieve en gemeenschappelijke gedeelten. Bij ontstentenis van dergelijke omschrijving of in het geval van tegenstrijdigheid, worden krachtens art. 577-3, derde lid, B.W. de gedeelten van gebouwen of gronden die tot het gebruik van alle mede-eigenaars of van enkele onder hen bestemd zijn, geacht gemeenschappelijk te zijn. Het criterium van «gemeenschappelijk gebruik» wordt bijgevolg krachtens de tekst van de wet pas in overweging genomen voor de bepaling van de gemeenschappelijke gedeelten bij afwezigheid van een duidelijke

wilsuiving van de betrokken partijen in de basisakte of in het geval van tegenstrijdigheid.²⁶

Betekent dit dat men in de basisakte dakterrassen zonder meer privaatief kan maken? Wij menen van niet. Een dakterras strekt immers niet alleen degene tot nut die er een privaatief genots- en gebruiksrecht van heeft, maar dient ook tot bedaking van het hele gebouw. Indien het zou toebehoren aan één of enkele mede-eigenaars, zou dit onder meer betekenen dat de wijze van onderhoud, betegeling en renovatie ervan in de eerste plaats bij deze mede-eigenaars zouden berusten. Het komt in beginsel immers niet toe aan de vereniging der mede-eigenaars om beslissingen te treffen betreffende werken aan privaatieve gedeelten. Nochtans kan een gebrek aan onderhoud van een dakterras ernstige schade toebrengen aan het hele gebouw. Ook kan de aangebrachte betegeling vochtproblemen veroorzaken. In dat opzicht lijkt een privaatieve bestemming van een dakterras in de basisakte dan ook strijdig met de geest van de wettekst.²⁷ De art. 577-3 B.W. e.v. B.W. die een bijzondere regeling bevatten voor de mede-eigendom van gebouwen of groepen van gebouwen, vormen immers slechts een bijzondere toepassing van de algemene rechtsfiguur van de *gedwongen* mede-eigendom., nl. mede-eigendom van goederen die noodgedwongen strekken tot het gemeenschappelijk gebruik van verschillende eigenaars.

In dat opzicht oordeelde de Vrederechter te Gent bij vonnis van 12 februari 1998 dan ook terecht dat de bedaking van een appartementsgebouw, die als essentiële functie heeft het gebouw te bedekken, het af te sluiten en het te beschutten tegen regeninval en vochtindringing, behoort tot de gemeenschappelijke gedeelten, daar deze functie integrerend deel uitmaakt van de samenstelling van het gebouw, als zodanig dienstig is voor alle onderdelen ervan en bijgevolg aan de gemeenschap ten goed komt. Het feit dat het dak, zoals in voorliggende zaak het geval was, als terras is aangelegd, was volgens de vrederechter niet van die aard om aan genoemde functie iets af te doen, en derhalve aan het gemeenschappelijk karakter ervan.²⁸

Het bovenstaande neemt echter niet weg dat aan één of meer mede-eigenaars, bijvoorbeeld die van de dakappartementen, een *privaatief gebruiksrecht* kan worden toegekend met betrekking tot een dakterras. Vervolgens kunnen dan ook, krachtens art. 577-2, § 9, derde lid, B.W., de kosten verbonden aan bepaalde werken, bijvoorbeeld de kosten van betegeling, worden omgeslagen naar evenredigheid van het nut dat het gemeenschappelijke deel, *in casu* een dakterras, heeft voor elk van de privaatieve delen.²⁹

ART. 577-2, § 9, TWEEDE LID, B.W.

Men dient er steeds rekening mee te houden dat art. 577-2, § 9, B.W. in zijn geheel van toepassing is op het stelsel van de appartementsmede-eigendom. Zo bepaalt art. 577-2, § 9,

het beheer van de gemeenschappelijke delen die enkel hen tot nut strekken.

²⁴ H. CASMAN en C. VAN VLIET, *l.c.*, 5-6.

²⁵ Omzendbrief nr. 4 van 3 juli 1998, *R.G.E.N.*, 1998, nr. 24.864, nr. 21; *T.Not.*, 1999, 106 e.v. Die omzendbrief bevat nog andere fiscale bepalingen i.v.m. appartementsmede-eigendom (aankoop van een perceel grond - basisakte; verkoop van een privaat deel; verkoop of herinrichting van de gemene delen).

²⁶ P. VAN DEN EYNDE, L. ROUSSEAU, P. DEGROOF en R. VAN ROY, *l.c.*, 113, nr. 69.

²⁷ P. VAN DEN EYNDE, L. ROUSSEAU, P. DEGROOF en R. VAN ROY, *l.c.*, 114-115, nrs. 70-71.

²⁸ Vred. Gent, 12 februari 1998, *T.App.*, 1998/2, 28.

²⁹ Vred. Sint-Kwintens-Lennik, 23 januari 1997, *T.App.*, 1997/3, 18.

tweede lid, B.W. dat het aandeel in de onverdeelde onroerende goederen niet overgedragen, met zakelijke rechten bezwaard of in beslag kan worden genomen dan samen met het erf waarvan het onafscheidbaar is. De wet legt dus het principe van onderlinge afhankelijkheid vast tussen het onroerend goed dat aan een mede-eigenaar onverdeeld toebehoort en het aandeel in de mede-eigendom dat hij in het gemene goed bezit. Zo brengt de verkoop van de hoofdzaak automatisch de verkoop van zijn aandeel in de mede-eigendom mee. Wanneer de mede-eigenaar zijn privatieve eigendom hypotheceert, bezwaart dit zakelijk zekerheidsrecht automatisch ook het aandeel in het gemene goed.³⁰ Die theoretische bepaling kan ook heel wat praktische gevolgen hebben. Indien men een gemeenschappelijk goed wenst te vervreemden (bijv. men wenst een gemeenschappelijke tuin te verkopen aan een derde),³¹ zal men er rekening mee dienen te houden dat de hypotheek die op de private appartementen rust, in de mede-eigendom ook slaat op het aandeel in de gemeenschappelijke delen (dus ook op de gemeenschappelijke tuin). Indien men het gemeenschappelijk goed voor «vrij en onbelast» wenst te verkopen, zal er dus een gedeeltelijke doorhaling van alle hypotheeken die op de verschillende privatieve appartementen rusten, dienen te gebeuren. Hetzelfde geldt indien men de appartementsmede-eigendom wenst op te splitsen in verschillende juridische entiteiten.

DE ORGANEN VAN DE VERENIGING VAN MEDE-EIGENAARS

De vereniging van mede-eigenaars kent twee wettelijke organen, namelijk de algemene vergadering en de syndicus.

1. De algemene vergadering

De algemene vergadering heeft een reglementaire bevoegdheid. Zij beraadslaagt en besluit over alle aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn, d.i. inzonderheid over het behoud en het beheer van het onroerend goed. Tevens neemt zij alle belangrijke beslissingen die de omstandigheden vereisen.

Art. 577-6, § 6, B.W. bepaalt dat de beslissingen van de algemene vergadering bij absolute meerderheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde mede-eigenaars worden genomen, tenzij wanneer de wet of de statuten een gekwalificeerde meerderheid of éénparigheid vereisen.

Het Comité voor Studie en Wetgeving van de Koninklijke Federatie Van Belgische Notarissen (K.F.B.N.) is van mening dat wanneer een absolute meerderheid (meer dan de helft) of gekwalificeerde meerderheid (drie vierden of vier vijfden) vereist is, die meerderheid wordt berekend op het totaal aantal stemmen van de aanwezige en vertegenwoordigde eigenaars. De blanco-stemmen en onthoudingen worden dus bij de negatieve stemmen gevoegd. Eenparigheid be-

tekent eenparigheid van alle mede-eigenaars: alle mede-eigenaars moeten op de vergadering aanwezig of vertegenwoordigd zijn.³² Van Oevelen meent evenwel dat krachtens een algemene regel van beraadslagende organen, voor het berekenen van die meerderheid de onthoudingen niet moeten worden meegeteld.³³ Wij menen echter dat een volstrekte of gewone meerderheid bestaat uit meer dan de helft van de uitgebrachte stemmen.³⁴ Een beslissing van de algemene vergadering is dus in beginsel aangenomen wanneer een volstrekte of gewone meerderheid bereikt werd van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigende mede-eigenaars, onthoudingen inbegrepen.³⁵

2a. De syndicus

De syndicus heeft de verplichting om telkens wanneer een algemene vergadering plaatsheeft, aan iedere persoon die het gebouw bewoont krachtens een persoonlijk of zakelijk recht, maar die in de algemene vergadering geen stemrecht heeft, de datum van de vergadering mee te delen om hem in staat te stellen schriftelijk zijn vragen of opmerkingen met betrekking tot de gemeenschappelijke gedeelten te formuleren (art. 577-8, § 4, 8°, B.W.). De Vrederechter van Oostende merkt terecht op dat, nu deze wettelijke verplichting voor een syndicus in het algemeen reeds moeilijk uitvoerbaar is, een individuele mededeling helemaal onmogelijk is bij seizoensverhuringen.³⁶ Op de niet-naleving van die bepaling heeft de wetgever wel geen specifieke sanctie bepaald. Wanneer de huurder er niet in slaagt aan te tonen dat de schending van dat voorschrift zijn belangen heeft geschaad, kan dit de geldigheid van de besluiten van de algemene vergadering niet in het gedrang brengen.³⁷

De syndicus is het orgaan dat de vereniging van mede-eigenaars vertegenwoordigt in het beheer van het onroerend goed, alsook in rechte. Behoudens enkele eigen, autonome bevoegdheden, voert hij tevens de beslissingen uit van de algemene vergadering (art. 577-8, § 4, B.W.). De syndicus kan op verschillende wijzen worden benoemd. Het is in de eerste plaats de opsteller van het reglement van mede-eigendom, die de syndicus kan aanwijzen (art. 577-8, § 1, eerste lid, B.W.). Het mandaat van de syndicus die wordt benoemd in het reglement van mede-eigendom, neemt evenwel van rechtswege een einde bij de eerste algemene vergadering (art. 577-8, § 1, tweede lid, B.W.). Op die algemene verga-

³² Zie: *Notarius Actueel*, 1996, nr. 2. Zie ook: *Verslag 't SERCLAES, Parl. St., Kamer*, 1992-93, 7 april 1993, nr. 851/7, p. 24-25; R. TIMMERMANS, o.c., 1994, nr. 121; G. BLOCKX, «De algemene vergadering van mede-eigenaars. Werking en bevoegdheden», in *De nieuwe wet op de appartementsmede-eigendom*, Leuven, Jura Falconis, 1995, 80, nr. 23.

³³ A. VAN OEVELEN, «De algemene vergadering van mede-eigenaars», in *Mede-eigendom*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1996, 130-131.

³⁴ De relatieve meerderheid wordt daarentegen niet beschouwd ten opzichte van het totaal uitgebrachte stemmen, maar ten opzichte van de behaalde stemmen door alternatieve voorstellen.

³⁵ Zie ook: Vred. Leuven, 18 juni 1996, *T. App.*, 1996/2, 27.

³⁶ Vred. Oostende (tweede kanton), 4 juli 1996, *T. Vred.*, 1998, 204.

³⁷ Vred. Oostende (tweede kanton), *ibid.*

³⁰ F. AEBY, *La propriété des appartements*, Brussel, Bruylant, 1983, nr. 176.

³¹ De algemene vergadering kan beslissen bij meerderheid van vier vijfden van de stemmen (behoudens strengere bepalingen) over alle daden van beschikking van gemeenschappelijke goederen (art. 577-7, § 1, 2°, e, B.W.).

dering dient dan een nieuwe syndicus te worden benoemd. Dat is ook het geval wanneer de eerste syndicus niet rechtstreeks werd aangewezen in de statuten van het gebouw (art. 577-8, § 1, eerste lid, B.W.). De normale aanstelling van de syndicus gebeurt dus door de algemene vergadering en niet door een eventueel ingestelde raad van beheer.³⁸ Bij ontstentenis van de benoeming van de syndicus in het reglement van mede-eigendom of door een beslissing van de eerste algemene vergadering, wordt de syndicus benoemd door de vrederechter en zulks op verzoek van iedere mede-eigenaar (art. 577-8, § 1, eerste lid, B.W.). De aanduiding van de syndicus door de vrederechter geldt tevens voor die gevallen waarin de algemene vergadering er niet in slaagt om een nieuwe syndicus of opvolger te benoemen. In dat verband besliste de vrederechter van Marchienne-au-Pont dat het verzoek tot aanstelling van een syndicus op grond van art. 577-8, § 1, B.W. slechts kan worden ingediend indien de verzoekende mede-eigenaar bewijst dat de algemene vergadering geen beslissing heeft genomen. Zulks is niet het geval wanneer de algemene vergadering niet kon worden gehouden.³⁹ Tot slot dient nog te worden vermeld dat de vordering tot aanstelling van een syndicus kan gebeuren door een eenzijdig verzoekschrift.⁴⁰

De syndicus kan een natuurlijke persoon of een rechtspersoon zijn. Toch dient het telkens te gaan om één enkele entiteit. Dat ligt in de geest van de wet volgens welke de bevoegdheden en verantwoordelijkheden zoveel mogelijk persoonlijk moeten worden uitgeoefend.⁴¹ De oprichting van een college of raad van syndici is bijgevolg niet mogelijk.⁴² Voor iedere mede-eigendom in de zin van art. 577-3, eerste lid, B.W. wordt één syndicus aangeduid.⁴³ Wie beroepsmatig syndicus is, dient rekening te houden met het K.B. van 6 september 1993 tot bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van het beroep van vastgoedmakelaar en dient aldus ingeschreven te zijn bij het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars (B.I.V.).⁴⁴ Een persoon die beroepsmatig syndicale opdrachten uitvoert, zonder ingeschreven te zijn bij het B.I.V., schendt art. 93 van de Handelspraktijkenwet en de rechtbank kan derhalve een verbod opleggen om het beroep van syndicus nog verder uit te oefenen.⁴⁵ Bovendien dient de syndicus het reglement van plichtenleer van het B.I.V. na te leven, dat een aantal specifieke verplichtingen voor de syndicus bevat (cfr. de artt. 35-43 van het reglement).⁴⁶

Het mandaat van de syndicus wordt gecatalogeerd als een *intuitu personae* - mandaat dat niet onder bezwarende titel kan worden overgedragen en dat bijgevolg een einde neemt door het faillissement van de desbetreffende syndicus. De burgerlijke rechtbank te Mechelen besliste dan ook terecht dat de curator in het geval van faillissement dat mandaat niet kon overdragen.⁴⁷

2b. De voorlopige syndicus

Art. 577-8, § 6, tweede zin, B.W. bepaalt dat de algemene vergadering, wanneer zij zulks wenselijk acht, aan de syndicus een voorlopige syndicus kan toevoegen, voor een bepaalde duur of voor bepaalde doeleinden. Die oplossing kan nuttig zijn wanneer de syndicus tijdelijk afwezig of onbeschikbaar is. Voorts kan ook de vrederechter, wanneer de syndicus bij het uitvoeren van zijn opdracht verhinderd is of in gebreke blijft, voor de duur die hij bepaalt, op verzoek van iedere mede-eigenaar een voorlopige syndicus aanwijzen (art. 577-8, § 7, tweede lid, B.W.).⁴⁸ De burgerlijke rechtbank te Brugge verduidelijkte het in gebreke blijven van de syndicus door te oordelen dat een voorlopige syndicus door de rechter kan worden aangesteld wanneer de belangen van de vereniging van mede-eigenaars in strijd zijn met die van de syndicus, als verscheidene mede-eigenaars enigszins afhankelijk zijn van de syndicus of als de mede-eigenaars manifest verkeerd worden ingelicht door de syndicus.⁴⁹ Zo kan de vrederechter, indien de algemene vergadering niet in de aanstelling van een syndicus voorziet, een voorlopige syndicus aanstellen.⁵⁰ Art. 577-8, § 7, B.W. zal eveneens kunnen worden toegepast als het mandaat van de syndicus van rechtswege is beëindigd of als de duurtijd van zijn mandaat is verlopen en er in geen nieuwe syndicus is voorzien⁵¹ of als de syndicus wordt afgezet door de algemene vergadering en deze nalaat in zijn vervanging te voorzien.⁵² De benoeming van een voorlopige syndicus is een tijdelijke maatregel. Niets belet de algemene vergadering om een syndicus aan te stellen en aldus een einde te maken aan het mandaat van de voorlopige syndicus.⁵³

Wanneer een mede-eigenaar bij de vrederechter een vordering instelt om een voorlopige syndicus aan te duiden, moet men de syndicus met het oog op zijn verdediging, in het geding roepen (art. 577-8, § 7, tweede lid, B.W.). Een deel van de rechtspraak oordeelt dat de procedure van art. 577-8, § 7, B.W. alleen kan worden ingeleid bij een verzoekschrift

³⁸ Vred. Brugge, 26 oktober 1995, *T. App.*, 1997/2, 34; Vred. Charleroi (tweede kanton), 28 december 1995, *T. App.*, 1998/3, 31.

³⁹ Vred. Marchienne-au-Pont, 8 november 1995, *J.L.M.B.*, 1995, 1662, met noot J. HANSENNE.

⁴⁰ Vred. Charleroi, 29 mei 1997, *T. App.*, 1998/3, 33; Vred. Fosses-la-Ville, 28 juli 1998, *J.T.*, 1998, 819.

⁴¹ Memorie van Toelichting, *Parl. St., Kamer*, nr. 1756/1, 1990-91, p. 26.

⁴² Vred. Leuven, 18 juni 1996, *T. App.*, 1996/2, 27; Vred. Fosses-la-Ville, 28 juli 1998, *J.T.*, 1998, 819.

⁴³ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 237.

⁴⁴ Rb. Mechelen, 10 juni 1997, *R.W.*, 1998-99, 476.

⁴⁵ Voorz. Kh. Leuven, 9 juni 1998, *T. App.*, 1998/4, 31.

⁴⁶ Dat reglement werd goedgekeurd bij K.B. van 3 februari 1999, *B.S.*, 25 maart 1999.

⁴⁷ Rb. Mechelen, 10 juni 1997, *R.W.*, 1998-99, 476.

⁴⁸ Over de voorlopige syndicus zie uitgebreid: E. VERRYCK, «Het statuut van de voorlopige syndicus», *T. Vred.*, 1998, 257 e.v.

⁴⁹ Rb. Brugge, 18 april 1997, *R.W.*, 1998-99, 196, met noot A. CARRETTE.

⁵⁰ Vred. Charleroi, 28 december 1995, *T. App.*, 1998/3, 31.

⁵¹ Vred. Borgerhout, 23 februari 1998, *T. App.*, 1998/2, 35. Indien een syndicus na de beëindiging van zijn mandaat uitdrukkelijk door de algemene vergadering wordt gemachtigd om een handeling te stellen, kan men eveneens stellen dat hij handelt als voorlopige syndicus in de zin van art. 577-8, § 6, B.W. (zie ook: S. SNAET, «Over de vertegenwoordigingsmacht van een syndicus die na de beëindiging van zijn mandaat in functie blijft», *A.J.T.*, 1998-99, 171).

⁵² Vred. Borgerhout, 23 februari 1998, *T. App.*, 1998/2, 35.

⁵³ Vred. Charleroi, 28 december 1995, *T. App.*, 1998/3, 31.

conform art. 1034bis Ger. W. De syndicus kan dan worden opgeroepen bij gerechtsbrief verzonden door de griffier, als bepaald in art. 1034sexies Ger. W.⁵⁴ Andere rechtspraak beslist daarentegen dat dagvaarding noodzakelijk is, daar de wetgever de verplichting om de syndicus in het geding te roepen uitdrukkelijk heeft opgelegd aan de agerende mede-eigenaar.⁵⁵

VERLIJDEN VAN DE AUTHENTIEKE AKTE EN VERTEGENWOORDIGING

De basisakte en het reglement van mede-eigendom moeten het voorwerp uitmaken van een authentieke akte, wat de tussenkomst van een notaris impliceert. Voor de wijziging van deze akten is evenzeer een authentieke akte vereist.⁵⁶ De bevoegdheid tot wijziging komt toe aan de algemene vergadering, die al naar gelang van het geval beslist met drie vierden meerderheid (wanneer de wijziging slechts het genot, gebruik of het beheer van de gemeenschappelijke delen betreft - art. 577-7, § 1, eerste lid, B.W.), dan wel met vier vijfden meerderheid (iedere andere wijziging, met inbegrip de wijziging van de verdeling van de lasten van de mede-eigendom - art. 577-7, § 1, tweede lid, 2° a, B.W., met uitzondering van de wijziging van de verdeling van de aandelen van de mede-eigendom, waarvoor unanimité vereist is - art. 577-7, § 3 B.W.). Voorts beslist de algemene vergadering met een meerderheid van vier vijfden ook over iedere verkrijging van nieuwe onroerende goederen bestemd om gemeenschappelijk te worden en over alle daden van beschikking van gemeenschappelijke onroerende goederen (art. 577-7, § 1, tweede lid, 2°, d en e, B.W.), wat eveneens een authentieke akte onderstelt. Aldus kan de algemene vergadering beslissen over de vervreemding en verkrijging van gemeenschappelijke onroerende goederen. Bijgevolg heeft de vereniging van mede-eigenaars een bevoegdheid die haar eigen beperkt roerend vermogen overstijgt. De vereniging van mede-eigenaars kan immers zelf geen onroerende goederen bezitten (art. 577-5, § 3, B.W.). Ze neemt derhalve beslissingen over goederen die haar niet in eigendom toebehoren.⁵⁷

De wetgever heeft de vraag onbeantwoord gelaten wie in een dergelijk geval bij het verlijden van de notariële akte optreedt: de vereniging van mede-eigenaars of de mede-eigenaars zelf. Men zou immers geneigd kunnen zijn dit recht toe te kennen aan de mede-eigenaars zelf, daar de vereniging van mede-eigenaars geen onroerende goederen kan be-

zitten.⁵⁸ In de rechtsleer wordt thans evenwel aangenomen dat deze bevoegdheid toekomt aan de vereniging van mede-eigenaars. De vereniging van mede-eigenaars heeft immers een vertegenwoordigende functie. Deze rechtspersoon vormt de juridische vertegenwoordiging van de vereniging van mede-eigenaars.⁵⁹ Het is dan ook evident dat de vereniging zelf bij de rechtshandeling optreedt waartoe haar algemene vergadering heeft besloten. Bijgevolg wordt aanvaard dat de akte wordt gesteld op naam van de vereniging van mede-eigenaars. Het optreden namens de vereniging van mede-eigenaars bij het verlijden van de authentieke akte kan door de algemene vergadering worden toevertrouwd aan de syndicus, die als orgaan van de vereniging overeenkomstig art. 577-8, § 4, 3°, B.W. belast is met de uitvoering van de beslissingen van de algemene vergadering.⁶⁰ Het is dus niet nodig dat de notaris zich verplaatst om ten overstaan van de algemene vergadering de akte te verlijden, noch wordt vereist dat het proces-verbaal van de algemene vergadering reeds authentiek is.⁶¹ Bovendien is het best dat de syndicus wacht met de ondertekening van de authentieke akte totdat de termijn van drie maanden verstreken is waarbinnen een mede-eigenaar op grond van art. 577-9, § 2, § 2, verhaal kan instellen bij de vrederechter.⁶²

Tot slot dient nog te worden vermeld dat, aangezien bij de aankoop van een gemeenschappelijk onroerend goed dit niet in het vermogen van de rechtspersoon terechtkomt, de identiteit van de verschillende mede-eigenaars dient te worden opgenomen in de notariële akte. Het eigendomsrecht komt immers toe aan de verschillende mede-eigenaars in verhouding tot hun aandeel in de gemeenschappelijke gedeelten. Omgekeerd verdwijnt bij verkoop van een gemeenschappelijk goed dit uit het vermogen van de verschillende mede-eigenaars. Derhalve zal ook dan hun identiteit moeten worden vermeld.⁶³ Betreft het evenwel een eenvoudige wijziging van de statuten, men denke bijvoorbeeld aan een wijziging betreffende het genot, beheer of gebruik van de ge-

⁵⁸ R. TIMMERMANS, *l.c.*, *R.W.*, 1995-96, 77.

⁵⁹ Memorie van Toelichting, *Parl. St., Kamer*, 1990-91, 1756/1, p. 16.

⁶⁰ R. TIMMERMANS, *R., l.c.*, *R.W.*, 1995-96, 77; P. VAN DEN EYNDE, «Qui doit comparaître à l'acte d'adaptation des statuts d'un immeuble placé sous le régime de la copropriété forcée?», *Rev. Not. B.*, 1996, 150-159; P. VAN DEN EYNDE, L. ROUSSEAU, P. DEGROOF en R. VAN ROY, *l.c.*, 92-95, nrs. 37-43; D. MEULEMANS, «De vereniging van mede-eigenaars», in *Appartementsmede-eigendom*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1996, 102, nr. 49.

⁶¹ H. CASMAN, «Les statuts de l'immeuble et le règlement d'ordre intérieur», in *La copropriété forcée dans les immeubles ou groupes d'immeubles bâtis*, Brussel, La Charte, 1995, 51-52. Volgens deze auteur kan het wel nuttig zijn dat het proces-verbaal van de algemene vergadering reeds authentiek is vastgesteld om latere betwistingen betreffende de regelmatigheid van de beslissingen van de algemene vergadering te vermijden; M. KADANER en M. PLESSERS, «La loi du 30 juin 1994 modifiant et complétant les dispositions du code civil relatives à la copropriété», *J.T.*, 1995, 399, nr. 22.

⁶² P. VAN DEN EYNDE, *l.c.*, 157; P. VAN DEN EYNDE, L. ROUSSEAU, P. DEGROOF en R. VAN ROY, *l.c.*, 94-95, nr. 41.

⁶³ D. MEULEMANS, «De vereniging van mede-eigenaars», *o.c.*, 102-103, nrs. 50 en 53; P. VAN DEN EYNDE, *l.c.*, 158; P. VAN DEN EYNDE, L. ROUSSEAU, P. DEGROOF en R. VAN ROY, *l.c.*, 94, nr. 40.

⁵⁴ Vred. Merksem, 12 juni 1996, *R.W.*, 1997-98, 344. VERRYCK acht een eenzijdig verzoekschrift in combinatie met een aangetekende brief aan de syndicus voldoende (E. VERRYCK, *l.c.*, 259).

⁵⁵ Vred. Borgerhout, 23 februari 1998, *T. App.*, 1998/2, 33; Vred. Moeskroen, 17 december 1997, *T. Vred.*, 1998, 309. Zie ook: Ch.-Ed. de FRESART en J. MALAISE, «La copropriété: les actions judiciaires», *T. Vred.*, 1998, 215.

⁵⁶ CH. ENGELS, «Dispositions modificatives de la loi hypothécaire», in *La copropriété forcée dans les immeubles ou groupes d'immeubles bâtis*, Brussel, La Charte, 1995, 199-200.

⁵⁷ R. DERINE, H. VANDENBERGHE, S. SNAET en P. VITS, *l.c.*, I.H.2, 43; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 224, nr. 96; V. DELEUZE, S. MOURUE en D. PATART, «Droit des biens. Etude de la copropriété. La transmission du lot», *Waarvan Akte*, 1997, 136.

meenschappelijke delen, dan is de vermelding van de identiteit van de verschillende mede-eigenaars niet vereist.

PROCESRECHTELIJKE VERTEGENWOORDIGING VAN DE VERENIGING VAN MEDE-EIGENAARS

Art. 577-9, § 1, B.W. bepaalt dat de vereniging van mede-eigenaars bevoegd is om in rechte op te treden, als eiser en als verweerder. Het is de syndicus die de vereniging in rechte vertegenwoordigt (art. 577-8, § 4, 6°, B.W.).⁶⁴ Men dient er wel rekening mee te houden dat de syndicus wiens mandaat is beëindigd in beginsel geen vertegenwoordigingsbevoegdheid meer heeft.⁶⁵ Zo besliste de Vrederechter van Sint-Truiden dat, indien de maximumtermijn van vijf jaar sedert de benoeming van de syndicus is verstreken vóór 1 augustus 1995, datum van inwerkingtreding van de wet van 30 juni 1994 op de appartementsmede-eigendom, en zijn mandaat inmiddels niet is verlengd, zijn mandaat eindigt op 1 augustus 1995.⁶⁶ De vrederechter oordeelde in dat geval dat de syndicus vanaf 1 augustus 1995 de vereniging van mede-eigenaars niet meer rechtsgeldig kon vertegenwoordigen.⁶⁷

Een dagvaarding dient uitdrukkelijk te vermelden dat de syndicus optreedt namens de vereniging van mede-eigenaars. Zo besliste de burgerlijke rechtbank van Veurne terecht dat een dagvaarding «in naam en voor rekening van alle mede-eigenaars» de niet-toelaatbaarheid van de ingestelde rechtsvordering tot gevolg heeft bij gebrek aan de vereiste hoedanigheid.⁶⁸ De syndicus kan ook niet in eigen naam in de plaats van de vereniging van mede-eigenaars optreden.⁶⁹ Men dient dus te dagvaarden ten verzoeken van de vereniging van mede-eigenaars, vertegenwoordigd door haar syndicus.⁷⁰ Omgekeerd moet men ook de vereniging van mede-eigenaars als formele partij dagvaarden.

⁶⁴ Luik, 23 oktober 1997, *T.B.B.R.*, 1999, 144; Kh. Gent, 23 februari 1996, *T.G.R.*, 1996, 137; de syndicus door de mede-eigenaars aangesteld, heeft de wettelijke hoedanigheid tot vertegenwoordiging in rechte.

⁶⁵ Voor de nodige nuanceringen op het beginsel dat de syndicus wiens mandaat is beëindigd in principe geen vertegenwoordigingsbevoegdheid heeft, zie: S. SNAET, *l.c.*, *A.J.T.*, 1998-99, 168 e.v. Men dient immers vast te stellen dat een vordering ingesteld door een syndicus die na de beëindiging van zijn mandaat verder in functie blijft, niet *ipso facto* onontvankelijk is.

⁶⁶ H. CASMAN, «Eerste bondige toelichting over de nieuwe regeling inzake appartementsrecht», *A.J.T.-Dossier*, 1994-95, 43; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 238.

⁶⁷ Vred. Sint-Truiden, 27 maart 1997, *A.J.T.*, 1998-99, 167, met noot S. SNAET.

⁶⁸ Kort. Ged. Rb. Veurne, 6 november 1996, *A.J.T.*, 1996-97, 331, met noot D. VAN GRUNDERBEECK, «Proces-technische implicatie van de rechtspersoonlijkheid van de vereniging van mede-eigenaars: het optreden van de syndicus als haar vertegenwoordiger in rechte».

⁶⁹ Vred. Veurne, 20 februari 1997, *T. App.*, 1997/2, 29; Vred. Brugge, 2 februari 1998, *T. App.*, 1998/2, 28; Rb. Antwerpen, 27 november 1997, *T. App.*, 1998/2, 18.

⁷⁰ R. TIMMERMANS, «Geschillenregeling in appartementsmede-eigendom» in *Het onroerend goed in de praktijk*, apart Dossier, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, losbl. 170. Bij een gedinghervatting, na de inwerkingtreding van de wet van 30 juni 1994, kan de syndicus dit enkel doen door op te treden als vertegenwoordiger van de vereniging van mede-eigenaars. Geschiedt de gedinghervatting in eigen hoedanigheid van syndicus, dan is de daaruit voort-

De beslissing om in rechte te treden dient wel te gebeuren overeenkomstig de statuten van de mede-eigendom.⁷¹ Zo zal de beslissing om als eiser in rechte op te treden of om hoger beroep in te stellen, bij gebreke aan specifieke bepalingen, in beginsel toekomen aan de algemene vergadering en niet aan de syndicus.⁷² Het is voldoende dat uit de notulen van de algemene vergadering blijkt dat de syndicus werd gemachtigd om een procedure te starten.⁷³ Voor materies die wel tot de bevoegdheid van de syndicus behoren (bewarende maatregelen en daden van voorlopig beheer), kan de syndicus zelf de beslissing nemen.⁷⁴ Er kan wel worden bepaald dat de syndicus de algemene vergadering daarvan in kennis moet stellen.⁷⁵

Men dient evenwel rekening te houden met art. 728 Ger. W., dat bepaalt dat de partijen in persoon of bij advocaat moeten verschijnen. Krachtens art. 703, eerste lid, Ger. W. treden de rechtspersonen in rechte op door tussenkomst van hun bevoegde organen (voor de vereniging van mede-eigenaars is dat de syndicus). Indien de vereniging van mede-eigenaars optreedt door tussenkomst van een advocaat, is art. 440, tweede lid, Ger. W. van toepassing. De advocaat kan als gevolmachtigde verschijnen, zonder dat hij van enige volmacht moet doen blijken, behalve indien de wet een bijzondere lastgeving vereist. De advocaat wordt dus vermoed een regelmatig mandaat van het bevoegde orgaan te hebben ontvangen om de rechtspersoon te vertegenwoordigen. Het is aan de tegenpartij die beweert dat de opdracht niet van het bevoegd orgaan van de rechtspersoon uitgaat, om dat te bewijzen.⁷⁶

RECHTSVORDERINGEN

Over heel wat vorderingen bestaat discussie of ze door (of tegen) de vereniging van mede-eigenaars of door (of tegen) de individuele mede-eigenaars dienen te worden ingesteld. Zo besliste de vrederechter van Veurne dat de *actio negatoria* (de vordering tot ontkenning van een erfdienstbaarheid) niet toekomt aan de vereniging van mede-eigenaars, maar door de individuele mede-eigenaars zelf moet worden ingesteld. De vereniging van mede-eigenaars is immers geen ei-

vloeiende vordering ontoelaatbaar (Rb. Antwerpen, 27 november 1997, *T. App.*, 1998/2, 18).

⁷¹ Luik, 23 oktober 1997, *T.B.B.R.*, 1999, 144.

⁷² Rb. Brugge, 18 april 1997, *R. W.*, 1998-99, 196, met noot A. CARRETTE; P. VITS, «De vereniging van mede-eigenaars: een nieuwe rechtspersoon», in *De nieuwe wet op de appartementsmede-eigendom*, Leuven, Jura Falconis, 1995, 64, nr. 36.

⁷³ Vred. Nieuwpoort, 24 maart 1998, *T. App.*, 1998/4, 25. *Contra*: Vred. Oostende (tweede kanton), 2 april 1998, *T. Vred.*, 1998, 322.

⁷⁴ Zo zal bij dringende kwesties, zoals brand, de syndicus zelf kunnen optreden. Ook voor het invorderen van achterstallige bijdragen ligt het voor de hand dat hij zonder machtiging van de algemene vergadering kan handelen (R. TIMMERMANS, «Geschillenregeling in appartementsmede-eigendom», *o.c.*, 174).

⁷⁵ C. VAN HEUVERSWYN, «Verhaalmogelijkheden en optreden in rechte van de syndicus», in CASMAN e.a., *De gedwongen mede-eigendom van gebouwen of groepen van gebouwen*, Gent, Mys&Breesch, 1995, 126.

⁷⁶ Zie: S. SNAET, *l.c.*, 170, met verwijzing naar B. TILLEMANS, *Proceshandelingen van en tegen vennootschappen*, Antwerpen, Maklu, 1997, 269 e.v.

genaar van de onroerende bestanddelen van de mede-eigendom (art. 577-5, § 3, B.W.) en haar handelingsbekwaamheid is beperkt tot de realisatie van het doel van de vereniging, zijnde de bewaring en het beheer van de mede-eigendom.⁷⁷ Zo kan de vereniging van mede-eigenaars geen vordering tot revindicatie, noch bezitsvorderingen betreffende de mede-eigendom instellen. Die komen toe aan de mede-eigenaars zelf.⁷⁸ Aangezien de vereniging geen eigenaar is van het gebouw of de groep van gebouwen in mede-eigendom, zal zij ook niet aansprakelijk kunnen worden gesteld op basis van art. 1386 B.W. Op al die punten kan het voordeel van de rechtspersoonlijkheid van de vereniging van mede-eigenaars bijgevolg niet worden ingeroepen en zullen de individuele mede-eigenaars zelf moeten optreden of gedagvaard worden. De individuele mede-eigenaars zullen *in solidum* gehouden zijn tot vergoeding van de schade.⁷⁹ Gelet op het doel van de vereniging van mede-eigenaars, namelijk het behoud en het beheer van de mede-eigendom, kan de vereniging wel worden beschouwd als de bewaker van het gebouw of de groep van gebouwen in de zin van art. 1384, eerste lid, B.W. (de aansprakelijkheid voor een gebrek in de zaak). Men kan de vereniging dus dagvaarden als bewaker van de mede-eigendom.⁸⁰ De vordering op grond van de evenwichtsleer (art. 544 B.W.) kan gebeurlijk wel door of tegen de vereniging van mede-eigenaars worden ingesteld.⁸¹ Het Hof van Cassatie neemt immers aan dat de evenwichtsleer ook op andere personen dan de eigenaars van het onroerend goed van toepassing is.⁸²

ART. 577-9, § 2 TOT 7 B.W.

Terwijl art. 577-9, § 1, B.W. de externe verhouding regelt tussen de vereniging van mede-eigenaars enerzijds en de mede-eigenaars, huurders, schuldeisers, schuldenaars of bu-

ren, anderzijds, heeft art. 577-9, § 2 tot 7, B.W. uitsluitend betrekking op de interne geschillenregeling van de mede-eigendom.⁸³ Deze vorderingen dienen in principe tegen de vereniging van mede-eigenaars te worden ingesteld.⁸⁴

Wel is het zo dat de vordering op grond van art. 577-9, § 3, B.W., die bepaalt dat iedere mede-eigenaar aan de rechter kan vragen om, binnen een termijn die deze laatste vaststelt, een bijeenroeping van de algemene vergadering te gelasten, teneinde over een door die mede-eigenaar bepaald voorstel te beraadslagen, wanneer de syndicus verzuimt of onrechtmatig weigert zulks te doen, niet tegen de vereniging van mede-eigenaars dient te worden ingesteld. De syndicus en niet de vereniging van mede-eigenaars dient hier te worden gedagvaard.⁸⁵

Aanvankelijk werd er in de rechtsleer en rechtspraak aangenomen dat de vordering op grond van art. 577-9, § 6, B.W. strekkende tot wijziging van de gemeenschappelijke delen en tot wijziging van de verdeling van de lasten, tegen de individuele mede-eigenaars diende te worden ingesteld.⁸⁶ Zo besliste de Vrederechter te Borgerhout dat, indien zou blijken dat de vordering gevolgen kan hebben voor één of meer nader bepaalde mede-eigenaars, de eiser kan volstaan met alleen die mede-eigenaars te dagvaarden. Indien zou blijken dat de vordering gevolgen kan hebben voor alle mede-eigenaars, dient de vordering volgens die vrederechter niet tegen de vereniging van mede-eigenaars te worden gericht, daar de vereniging van mede-eigenaars zelf geen eigenaar van de gemeenschappelijke delen is. De vordering moet dan ook tegen alle mede-eigenaars worden gericht. Indien de vordering betrekking zou hebben op een materiële vergissing in de berekening van de lasten, zou de vereniging van mede-eigenaars wel kunnen worden aangesproken.⁸⁷ Recentere rechtsleer en rechtspraak is evenwel terecht van oordeel dat de vordering op grond van art. 577-9, § 6, B.W. altijd tegen de vereniging van mede-eigenaars kan worden ingesteld.⁸⁸

⁷⁷ Vred. Veurne, 4 september 1997, *T. App.*, 1998/1, 26.

⁷⁸ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 172.

⁷⁹ P. VITS, *l.c.*, 1997, 208; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 172 en 177; T. BOSLY, «Vers un nouveau régime de la copropriété», *Rev. Dr. U.L.B.*, 1992, 449-450. *Contra*: Ch. Ed. de FRESART en J. MALAISE, *l.c.*, 208.

⁸⁰ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 177.

⁸¹ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 177, voetnoot 174; Ch. Ed. de FRESART en J. MALAISE, *l.c.*, 208. Zie ook: P. VITS, *l.c.*, 1997, 208. *Contra*: R. TIMMERMANS, *l.c.*, *R.W.*, 1995-96, 80: de theorie van de burenhinder heeft alleen op eigenaars betrekking, zodat de vereniging van mede-eigenaars niet op die basis kan worden aangesproken.

⁸² Cass., 31 oktober 1975, *Arr. Cass.*, 1976, 285, *R.W.*, 1975-76, 1571, met noot A. VAN OEVELEN. Krachtens de evenwichtsleer is niet alleen de eigenaar van het onroerend goed waar de stoornis ontstaat tot compensatie gehouden, maar ook degene die, ingevolge een door de eigenaar verleend zakelijk of persoonlijk recht, ten aanzien van dat goed over één van de attributen van het eigendomsrecht beschikt. Zo besliste het Hof van Cassatie in een arrest van 5 maart 1981 dat een nabuur toch gehouden kan zijn tot schadevergoeding op grond van art. 544 B.W., ook wanneer hij geen eigenaar is, noch houder van een ander zakelijk of persoonlijk recht op het storende erf, op voorwaarde dat de hinderverwekkende werken met zijn toestemming en volledige kennis plaatshebben en noodzakelijk zijn voor het gebruik en het genot van zijn naburig erf (*Arr. Cass.*, 1980-81, 748).

⁸³ R. TIMMERMANS, «Geschillenregeling in appartementsmede-eigendom», *o.c.*, 181.

⁸⁴ Zo zal bijv. een vordering op grond van art. 577-9, § 2, B.W. dienen te worden ingesteld tegen de vereniging van mede-eigenaars en niet tegen de syndicus (Rb. Namen, 31 juli 1996, *T.B.B.R.*, 1998, 152).

⁸⁵ Vred. Oostende, 17 april 1997, *A.J.T.*, 1998-99, 466. Zie ook: B. VANLERBERGHE, «De rol en nieuwe bevoegdheden van de vrederechter», in *De nieuwe wet op de appartementsmede-eigendom*, Leuven, Jura Falconis, 1994, 122-123.

⁸⁶ B. VANLERBERGHE, *l.c.*, 124, nr. 22; L. DE CASTILLON, «Le contentieux de la copropriété», in: *Copropriété. La loi du 30 juin 1994 modifiant et complétant les dispositions du code Civil relatives à la copropriété*, Louvain-la-Neuve, U.C.L., Faculté de droit, 1994, 133; C. VAN HEUVERSWYN, *o.c.*, *De gedwongen mede-eigendom van gebouwen of groepen van gebouwen*, 139.

⁸⁷ Vred. Borgerhout, 3 oktober 1996, *T.Not.*, 1997, 16 met goedgekeurende noot van L. DEHOUCQ, *R.W.*, 1998-99, 1261.

⁸⁸ R. TIMMERMANS, «De wijziging van de verdeling van de lasten», *T.App.*, 1996/2, 15; S. DUFRESNE, «Approches théorétiques et pratiques de la loi du 30 juin 1994», in *La pratique de la copropriété*, Brussel, Bruylant, 1996, 47. Deze auteurs stellen dat alle vorderingen die interne problemen van de mede-eigenaars aanbelangen, allemaal tegen de vereniging van mede-eigenaars dienen te worden ingesteld.

Het is wel zo dat de verdeling van de lasten en de verdeling van de aandelen een materie is waarover de algemene vergadering zich normaal gezien uitspreekt (artt. 577-7, § 1, 2°, a) en 577-7, § 3, B.W.). Indien de algemene vergadering zich over zo'n wijziging heeft uitgesproken en een mede-eigenaar die beslissing onrechtmatig vindt, kan men stellen dat hij op grond van art. 577-9, § 2, B.W. een vordering kan instellen. Die vordering zal dan zeker tegen de vereniging van mede-eigenaars kunnen worden ingesteld.⁸⁹

De Vrederechter van Veurne besliste dat pas na de afwijzing van het verzoek tot wijziging van de verdeling van de lasten of aandelen door de algemene vergadering, de vordering op grond van art. 577-9, § 6, B.W. voor de vrederechter kan worden ingesteld.⁹⁰ Wij menen dat dit echter geen toelaatbaarheidsvoorwaarde is voor het instellen van die vordering.⁹¹ Indien uit het proces echter zou blijken dat niemand zich verzet (of verzet heeft) tegen de vordering van de eiser, zou de vrederechter kunnen beslissen dat de gemaakte proceskosten nodeloos waren, daar de eiser de kwestie eerst aan de algemene vergadering had kunnen voorleggen. De vrederechter zou aldus kunnen beslissen dat die kosten door de eiser dienen te worden gedragen.

De Vrederechter van Wolvertem meent dat de vordering tot wijziging van de verdeling van de lasten aanhangig kan worden gemaakt bij wijze van vrijwillige verschijning tussen een mede-eigenaar en de vereniging van mede-eigenaars. De vrederechter overweegt dat de vordering ontvankelijk is, daar uit het proces-verbaal van de bijzondere algemene vergadering van mede-eigenaars blijkt dat het de wil van de mede-eigenaars is om bij middel van een proces-verbaal van vrijwillige verschijning het meningsverschil over de lasten met betrekking tot de lift voor te leggen aan de vrederechter, en dat de syndicus terzake namens de mede-eigendom dient op te treden als verwerende partij.⁹²

Dezelfde vrederechter besliste in een ander vonnis dat de vordering tot wijziging van de aandelen in de gemeenschappelijke delen niet kan worden ingesteld bij een verzoekschriftprocedure.⁹³ De vordering zal dus moeten worden ingesteld door middel van een dagvaarding of door middel van een vrijwillige verschijning.

Voorts is het zo dat een vordering op grond van art. 577-9, § 6, B.W. zal dienen te worden gekantmeld. Een vordering tot wijziging van de verdeling van de aandelen of lasten strekt immers tot herroeping of wijziging van rechten voortvloeiende uit akten die aan overschrijving zijn onderworpen.⁹⁴

Timmermans schrijft terecht dat de vordering tot herziening van de verdeling van de aandelen een uitzonderlijke procedure moet zijn. De eis moet een zekere ernst vertonen en het mag niet gaan om wijzigingen die plaatshadden in de

omgeving van het gebouw.⁹⁵ Ook bij de herziening van de lastenverdeling heeft de vrederechter slechts een marginale toetsing.⁹⁶

Art. 577-9, § 2, B.W. bepaalt dat iedere mede-eigenaar aan de rechter kan vragen om een onregelmatige, bedrieglijke of onrechtmatige beslissing van de algemene vergadering te vernietigen of te wijzigen. De Vrederechter van Brussel besliste terecht dat het begrip «onrechtmatig» in ruime zin moet worden geïnterpreteerd.⁹⁷ De Palmenaer maakt in een noot bij dit vonnis terecht de opmerking dat het begrip «onrechtmatig» veel ruimer is dan de term «abusive» die in de Franse tekst wordt gebruikt. De term «onrechtmatig» moet worden geïnterpreteerd als synoniem van «onregelmatig».⁹⁸ Elke beslissing in strijd met de algemene regels over de besluitvorming in beraadslagende organen, maar ook met de statuten of met de wet, moet door de rechter kunnen worden gecontroleerd op basis van art. 577-9, § 2, B.W. Dat is het geval wanneer een besluit het gelijkheidsbeginsel schendt.⁹⁹ De Vrederechter van Brussel besliste dat deze vordering op grond van art. 577-9, § 2, B.W. dient te worden ingesteld door middel van een dagvaarding of een vrijwillige verschijning.¹⁰⁰ De mede-eigenaar die om de vernietiging vraagt van een besluit van de algemene vergadering, dient wel een onmiddellijk en persoonlijk belang aan te tonen om de vernietiging van de genomen beslissing te vorderen.¹⁰¹

De bekwaamheid van de vereniging van mede-eigenaars om een vordering in te stellen, neemt echter niet weg dat iedere mede-eigenaar alle rechtsvorderingen alleen kan instellen betreffende zijn kavel. Er geldt wel een meldingsplicht aan de syndicus (art. 577-9, § 1, tweede lid, B.W.). Die maatregel strekt ertoe de syndicus de mogelijkheid te geven zich, samen met andere mede-eigenaars, bij de vordering aan te sluiten. Zo zal, wanneer een appartementsmede-eigenaar tegenover een bewoner in rechte treedt om een einde te maken aan feitelijkheden op grond van art. 544 B.W. en art. 1382 B.W., en de mede-eigenaar nalaat de syndicus van zijn vordering in te lichten, de vrederechter beslissen met toepassing van art. 577-9, § 1, B.W. de debatten te heropenen,

⁹⁵ R. TIMMERMANS, «Geschillenregeling in appartementsmede-eigendom», o.c., 1997, 196. Voor voorbeelden uit de rechtspraak, zie: Vred. Wolvertem, 6 maart 1997, *T. App.*, 1997/2, nr. 32 en Vred. Dendermonde, 5 maart 1996, *T. App.*, 1996/1, nr. 4; Vred. Gent, 29 december 1997, *R.W.*, 1998-99, 1083.

⁹⁶ R. TIMMERMANS, «Geschillenregeling in appartementsmede-eigendom», o.c., 1997, 199.

⁹⁷ Vred. Brussel, 3 maart 1998, *A.J.T.*, 1998-99, 41, met noot G. DE PALMENAER.

⁹⁸ A. VAN OEVELEN, «De algemene vergadering van mede-eigenaars», o.c., 140.

⁹⁹ Vred. Oostende (tweede kanton), 2 april 1998, *T. Vred.*, 1998, 322.

¹⁰⁰ Vred. Brussel, 31 januari 1996, *T. App.*, 1996/1, 24. Zie ook: Vred. Luik (derde kanton), 18 juli 1998, *T. App.*, 1998/3, 30.

¹⁰¹ Vred. Vorst, 6 augustus 1997, *T. App.*, 1997/1, 38. De mede-eigenaar die de vernietiging inroept van een besluit dat is genomen zonder inachtneming van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen voor het samenstellen en het houden van de algemene vergadering, moet bewijzen dat de genomen beslissingen verschillend geweest zouden zijn indien de vormen in acht genomen waren.

⁸⁹ H. VANDENBERGHE en S. SNAET o.c., 272.

⁹⁰ Vred. Veurne, 9 oktober 1997, *T. Vred.*, 1998, 306 e.v. Zie ook: R. TIMMERMANS, l.c., *T. App.*, 1996/2, 13.

⁹¹ Zie ook: G. DE PALMENAER, l.c., *T. Vred.*, 1998, 322.

⁹² Vred. Wolvertem, 6 maart 1997, *T. App.*, 1997/2, 31, nr. 30.

⁹³ Vred. Wolvertem, 6 maart 1997, *T. App.*, 1997/2, 30, nr. 29.

⁹⁴ Vred. Antwerpen, 4 november 1996, *T. App.*, 1997/2, 27, nr. 25; Vred. Veurne, 9 oktober 1997, *T. Vred.*, 1998, 306.

teneinde de eiser in staat te stellen de syndicus van het geding op de hoogte te brengen.¹⁰² O.i. is een voorafgaande inlichting aan de syndicus niet vereist wanneer de vordering moet worden ingesteld tegen de syndicus.¹⁰³

DE EIGENDOMSOVERDRACHT VAN EEN KAVEL

Art. 577-11 B.W. regelt de vraag wie de schulden dient te betalen voor kosten voortvloeiend uit een beslissing van de algemene vergadering wanneer tussen die beslissing en de uitvoering ervan, een kavel overgaat naar een nieuwe eigenaar. Verder voorziet dat artikel in een regeling voor het werk- en het reservekapitaal in het geval van eigendomsoverdracht van een kavel. Bij de regeling uitgewerkt in art. 577-11 B.W. kan men zich echter heel wat vragen stellen.

Naar aanleiding van de eigendomsoverdracht van een kavel uit een mede-eigendom, moet de instrumenterende notaris aan de syndicus van de vereniging van mede-eigenaars de nodige inlichtingen vragen. De Vrederechter te Sint-Kwintens-Lennik besliste in dat verband dat de kosten, die de syndicus aanrekenen voor het verstrekken van informatie bij de eigendomsoverdracht van een kavel, krachtens art. 577-11, § 1, B.W. dienen te worden gedragen door de instrumenterende notaris uit hoofde van de hem wettelijk opgedragen opdracht. Schuldeiser van die kosten is de vereniging van mede-eigenaars (en dus niet de syndicus), die de wettelijke verplichting heeft de inlichtingen te verschaffen. Uiteraard kan de notaris die kosten, samen met de andere kosten, zoals de hypothecaire en kadastrale opzoeken, aan de partijen doorrekenen op basis van art. 1593 B.W., behoudens andersluidende overeenkomst tussen partijen.¹⁰⁴ Bij dat vonnis worden door het notariaat en door bepaalde rechtsleer wel de nodige bedenkingen gemaakt.¹⁰⁵ Het tegen dit vonnis ingestelde cassatieberoep zal klaarheid brengen over deze problematiek.

HET SOLIDARITEITSBEDING

Art. 577-11, § 1, B.W. bepaalt uitdrukkelijk tot welke kosten en uitgaven de nieuwe eigenaar ten opzichte van de vereniging van mede-eigenaars gehouden is bij de overdracht van een kavel. Vier soorten kosten of uitgaven worden onderscheiden: 1) de kosten van de uitgaven voor behoud, onderhoud, herstelling en vernieuwing waartoe de algemene vergadering vóór de datum van de overdracht heeft besloten, maar waarvan de betaling pas nadien opeisbaar wordt; 2) de kosten verbonden aan het verkrijgen van gemeenschappelijke gedeelten waartoe de algemene vergadering heeft be-

sloten vóór de overdracht, maar waarvan de betaling pas nadien opeisbaar wordt; 3) de vaststaande bedragen die verschuldigd zijn naar aanleiding van een gerechtelijke procedure waarin de vereniging van mede-eigenaars betrokken is, maar waarvan de betaling pas nadien opeisbaar wordt; 4) de gewone lasten van de mede-eigendom (bijv. water- en energieverbruik).¹⁰⁶ De eerste drie kosten vinden hun oorsprong in het verleden, d.i. dateren van vóór de eigendomsoverdracht, maar de bedragen worden pas ná de eigendomsoverdracht opeisbaar. De nieuwe eigenaar is ten aanzien van de vereniging van mede-eigenaars gehouden deze drie kosten uit het verleden te betalen. Alle andere kosten uit het verleden zijn ten laste van de verkoper. Daarnaast is de nieuwe eigenaar ook gehouden tot betaling *pro rata temporis* van de gewone lasten vanaf de datum van de overdracht van de kavel. Die gehoudenheid is op dwingende wijze vastgelegd en betreft de verhouding tussen de koper, enerzijds en de vereniging van mede-eigenaars anderzijds.¹⁰⁷ Krachtens art. 577-11, § 1, *in fine*, B.W. kunnen partijen wel vrij de *bijdrage* in deze kosten regelen (cfr. «Onverminderd andersluidende overeenkomst tussen partijen betreffende de bijdrage in de schuld, draagt de nieuwe eigenaar het bedrag van die schulden en van de gewone lasten vanaf de datum van de overdracht»). Dat betreft de vraag wie uiteindelijk die schulden zal dragen en derhalve de verhouding tussen koper en verkoper onderling. Aldus kan bijvoorbeeld in de koopovereenkomst worden bepaald dat de verkoper bepaalde van die schulden uit het verleden ten laste zal nemen. Een dergelijke clausule is evenwel niet tegenwerpbaar aan de vereniging van mede-eigenaars: de koper is de schuldenaar met wie wordt gehandeld. Wel kan de koper, indien hij door de vereniging van mede-eigenaars wordt aangesproken tot betaling van deze schulden, het betaalde bedrag verhalen op de verkoper.¹⁰⁸

Vaak treft men in een koopovereenkomst betreffende een appartement ook een solidariteitsbeding aan. Dat is een clausule krachtens welke de koper van een appartement zich *solidaire met de verkoper* verbindt voor de betaling van de achterstallige schulden die de verkoper nog verschuldigd is aan de vereniging van mede-eigenaars. Teneinde problemen met de inning van achterstallige schulden bij de verkoop van een appartement te voorkomen, werden onder het oude recht dergelijke clausules vaak opgenomen in de basisakte. Dat was eens te meer het geval nadat in de rechtsleer en rechtspraak was uitgemaakt dat de vordering van de gemeenschap van mede-eigenaars tegen een deelgenoot die in gebreke bleef zijn bijdrage in de gemeenschappelijke lasten te betalen, geen bevoorrecht karakter heeft bij gebreke aan een

¹⁰² Vred. Charleroi (tweede kanton), 8 september 1997, *T. App.*, 1998/3, 28.

¹⁰³ M. DENEFF en F. HELLEMANS, *l.c.*, nr. 43.

¹⁰⁴ Vred. Sint-Kwintens-Lennik, 6 april 1998, *A.J.T.*, 1998-99, 11, met goedkeurende noot G. DE PALMENAER, *T. App.*, 1998/3, 19, *T.B.B.R.*, 1999, 120 e.v., met afkeurende noot D. PATART. Zie ook het goedkeurende artikel van R. TIMMERMANS, «De kosten van informatieverstrekking door de syndicus aan de notaris: het ei is uitgebroed», *T. App.*, 1998/1.

¹⁰⁵ Voor een uitgebreide kritiek op dit vonnis, zie: D. PATART, «Le coût de l'information des parties en cas de vente d'un appartement», *T.B.B.R.*, 1999, 125 e.v.

¹⁰⁶ Voor een omschrijving van deze kosten, zie: J. FR. TAEYMANS, «Les problèmes spécifiques liés à la mutation de la propriété d'un lot», in *Copropriété. La loi du 30 juin 1994 modifiant et complétant les dispositions du Code civil relative à la copropriété*, Louvain-la-Neuve, U.C.L., 1994, 285-297.

¹⁰⁷ Memorie van Toelichting, *Parl. St., Kamer*, 1990-91, nr. 1756/1 - 90/91, p. 31.

¹⁰⁸ D. MEULEMANS, «De eigendomsoverdracht van een kavel», *o.c.*, 259-260, nrs. 1-8; R. TIMMERMANS, *o.c.*, 1994, 210; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 224, nr. 96.

wetsbepaling die een dergelijk voorrecht toekent.¹⁰⁹ Men was het er onder het oude recht evenwel reeds over eens dat de opname van een dergelijke clause in de basisakte op zichzelf onvoldoende was om de koper van een appartement erdoor gebonden te achten. Het feit dat de basisakte werd overgeschreven in de registers van de hypotheekbewaarder, deed daaraan geen afbreuk. Het betreft immers een louter persoonlijke verplichting, die - althans volgens de meerderheidsopvatting - niet van aard verandert door overschrijving.¹¹⁰ De koper van een appartement is er derhalve enkel door gebonden wanneer hij er bij het sluiten van de koopovereenkomst uitdrukkelijk of stilzwijgend mee heeft ingestemd. Dat onderstelt tevens dat de koper nauwkeurig weet tot welke bedragen hij precies gehouden is.¹¹¹ Vooral bij gedwongen verkopen na beslag, waarbij de verkoopswaarden eenzijdig worden opgesteld door de notaris, kan men zich vragen stellen omtrent de vrijwillige instemming van de koper. De loutere vermelding in de verkoopswaarden dat de koper gehouden is tot alle bedingen en voorwaarden die vervat zijn in de basisakte, ook al wordt deze overgeschreven op het hypotheekkantoor, werd dan ook te

recht door het Hof van Beroep te Antwerpen in een arrest van 13 maart 1996 onvoldoende geacht.¹¹²

De wet van 30 juni 1994 heeft aan bovenvermelde problematiek weinig verandering gebracht. Wel zijn een aantal auteurs - o.i. terecht - van mening dat een solidariteitsbeding zelfs niet meer kan worden opgenomen in de basisakte. Art. 577-11, § 1, *in fine*, B.W. spreekt immers enkel over afwijkende *overeenkomsten* en niet over statuten.¹¹³ Indien een dergelijke clause toch nog zou worden opgenomen in de basisakte, is deze aangetast door een relatieve nietigheid.¹¹⁴ Gelet echter op de strenge voorwaarden die de rechtsleer en de rechtspraak onder het oude recht reeds stelden met betrekking tot de tegenwerpbaarheid van dergelijke clauses aan de koper, mag worden aangenomen dat dit geen noemenswaardige wijzigingen heeft meegebracht. De loutere verwijzing naar de basisakte werd immers onder het oude recht reeds onvoldoende geacht. Wordt nu een solidariteitsbeding voorkomend in de basisakte - waar het weliswaar niet langer thuishoort - overgenomen in de koopovereenkomst, met de nauwkeurige vermelding van het bedrag waartoe de koper gehouden is, dan dient te worden besloten tot de geldigheid van deze clause krachtens art. 577-11, *in fine*, B.W.¹¹⁵ Wel dient o.i. te worden aanvaard dat de verkoper, gelet op het feit dat een solidariteitsbeding niet langer thuishoort in de basisakte en derhalve is aangetast door een relatieve nietigheid, niet langer kan worden verplicht tot overname van de clause in de koopovereenkomst.

Tot slot dient nog te worden vermeld dat ook het gewijzigde art. 1 Hyp. W., dat de verplichte overschrijving van de statuten voorschrijft met het oog op hun tegenwerpelijkheid, alsook art. 577-10, § 1, B.W., dat bepaalt dat voortaan de statuten «rechtstreeks kunnen worden tegengeworpen door degenen aan wie ze kunnen worden tegengeworpen en die houder zijn van een zakelijk of persoonlijk recht op het gebouw in mede-eigendom», aan het bovenvermelde geen afbreuk doen. Een solidariteitsbeding betreft immers, zoals hierboven reeds gesteld, een persoonlijke verplichting, waarvan de aard niet verandert door de overschrijving. Derhalve kan een dergelijk beding, zelfs in de hypothese dat men zou aanvaarden dat het nog kan worden opgenomen in de basisakte, niet worden tegengeworpen aan de koper op grond van art. 577-10, § 1, B.W. Er anders over oordelen zou afbreuk doen aan art. 1165 B.W. en de relatieve werking van overeenkomsten.¹¹⁶

¹⁰⁹ J. DE VROE, «Mede-eigendom in appartementsgebouw. Waarheen met de achterstand van de insolvable mede-eigenaar?», *T. Not.*, 1984, 210-211; A. CUVÉLIER, «Copropriété forcée. Saisie-exécution d'un appartement. Quid des arriérés de charges communes dus par le saisi?», *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1985, 5-12, nr. 23.127; J. KOKELENBERG, «Waarborgen van bijdragen in de kosten van appartementsmede-eigendom», in *Actuele problemen uit het notariële recht. Opstellen aangeboden aan Prof. A. De Boungne*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1985, 95-104; J. KOKELENBERG, TH. VAN SINAY en H. VUYE, «Overzicht van rechtspraak zakenrecht 1989-1994», *T.P.R.*, 1995, 615-618, nr. 85; A. VAN OEVELEN, «De bijdrage van de mede-eigenaars van een appartementsgebouw in de gemeenschappelijke lasten en de aansprakelijkheidsregeling bij schade veroorzaakt aan of door gemeenschappelijke delen», *R.W.*, 1991-92, 279-280, nr. 13; Beslagrechter Brussel, 24 november 1983, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1985, 12, nr. 23.128, *Rev. Not. B.*, 1984, 557; Beslagrechter Antwerpen, 13 juni 1985, *T. Not.*, 1986, 258; Beslagrechter Brussel, 3 juli 1986, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1987, 68, nr. 23.417; Rb. Brussel, 20 mei 1988, *T.B.B.R.*, 1990, 335, met noot J. KOKELENBERG, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1990, 250, *J.L.M.B.*, 1989, 160, *Rev. Not. B.*, 1989, 130. *Contra*: Beslagrechter Brussel, 15 november 1982, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1983, 181, nr. 22.885.

¹¹⁰ PH. BOSSARD, «La force obligatoire des règlements de copropriété», *J.T.*, 1986, 17-23; H. DEMARGNE, «L'opposabilité aux tiers des règlements de copropriété», *J.T.*, 1981, 217-219; PH. DE PAGE en P. DEHAN, «L'opposabilité du règlement d'ordre intérieur et des décisions des assemblées générales des copropriétés», in *La Copropriété*, Brussel, Bruylant, 1985, 151-165; J.-Fr. TAEYMANS *l.c.*, 284. *Contra*: J. HANSENNE, *La servitude collective, modalité du service foncier individuel ou concept original?*, Luik, Rechtsfaculteit, 1969, 339-378. Rb. Brussel, 22 mei 1990, *T.B.B.R.*, 1991, 286; Beslagrechter Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1989-90, 1230, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1990, 284, met noot, *J.L.M.B.*, 1992, 461.

¹¹¹ R. DE COSTER, «Les devoirs du notaire en cas de mutation d'un lot privatif», in *Copropriété*, Brussel, Bruylant, 1985, 13-16; J. DE VROE, *l.c.*, *T. Not.*, 1984, 213; J. KOKELENBERG, «Achterstallige appartementsbijdragen: draag elkanders lasten» (noot onder Rb. Brussel, 20 mei 1988), *T.B.B.R.*, 1990, 340, nr. 5; A. VAN OEVELEN, *l.c.*, *R.W.*, 1991-92, 280; K. DELESIE, «Tegenwerpbaarheid van het solidariteitsbeding in de basisakte van een appartementsgebouw», (noot onder Antwerpen, 13 maart 1996) *R.W.*, 1996-97, 132-133.

¹¹² Antwerpen, 13 maart 1996, *R.W.*, 1996-97, 131, met noot K. DELESIE.

¹¹³ CH.-A. LEUNEN, «Over solidariteitsbedingen. Kan een solidariteitsbeding worden opgenomen in de basisakte?», *T. Not.*, 1997, 121; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 268, nr. 109; H. CASMAN, «Appartementsmede-eigendom. De statuten van het gebouw», in *De gedwongen mede-eigendom van gebouwen of groepen van gebouwen*, Gent, Mys & Breesch, 1995, 57.

¹¹⁴ CH. A. LEUNEN, *l.c.*, 121.

¹¹⁵ P. Baurain en M.-A. Abella Martin stellen zich zelfs de vraag of de algemene verkoopswaarden wel kunnen worden beschouwd als een «overeenkomst» in de zin van art. 577-11, § 1 *in fine*. B.W. Zie: P. Baurain en M.-A. Abella Martin, «La mutation d'un lot en matière de coöppropriété», *Rev. Not. B.*, 1999, 22.

¹¹⁶ E. DIRIX, «Overzicht van rechtspraak. Voorrechten en hypotheken (1991-1997)», *T.P.R.*, 1998, 531-532, nr.

Dat alles betreft evenwel slechts de geldigheid van een solidariteitsbeding in de relatie koper-verkoper. Daarnaast rijst ook de vraag naar de geldigheid van een dergelijke clausule ten aanzien van derden en dan voornamelijk ten aanzien van de in samenloop komende schuldeisers bij een gedwongen verkoop.

Ook op dat vlak heeft de wet van 30 juni 1994 geen verandering gebracht en behouden de vroegere rechtspraak en rechtsleer onverkort hun geldingskracht. Aldus wordt thans algemeen aanvaard dat de notaris het bedrag dat verschuldigd is uit hoofde van een solidariteitsbeding, dient op te nemen in de rangregeling en hij het geenszins mag voorafnemen op de verkoopprijs en rechtstreeks mag doorstorten aan de vereniging van mede-eigenaars. Dat zou immers neerkomen op een verboden occult voorrecht.¹¹⁷ Een voorrecht kan immers enkel bij wet worden ingevoerd. Om die reden kan dan ook de beslissing van de beslagrechter te Nijvel van 10 juli 1996 niet wordt bijgevalen.¹¹⁸ Dat vonnis oordeelt dat de schuld tegenover de vereniging van mede-eigenaars krachtens een solidariteitsbeding geen deel uitmaakt van de opbrengst, die onder de schuldeisers moet worden verdeeld. Aldus ontsnapt de vereniging van mede-eigenaars aan de samenloop, wat onaanvaardbaar is.¹¹⁹ De vereniging van mede-eigenaars is immers geen bevoorrechte of hypothecaire schuldeiser, zodat dit neerkomt op een schending van het beginsel van de gelijkheid tussen de chirographaire schuldeisers, vervat in de art. 8 en 9 Hyp. W.¹²⁰

Solidariteitsbedingen kunnen ook nog op een andere manier de in samenloop komende schuldeisers benadelen. Het risico bestaat immers dat de koper van een appartement bij zijn prijsvorming rekening zal houden met het nog verschul-

digde bedrag aan achterstallige lasten en een lagere verkoopprijs zal bedingen. De schuldeisers kunnen zich dan ook terecht verzetten tegen de opname door de notaris van een solidariteitsbeding in de verkoopvoorwaarden.¹²¹ Doen ze dat evenwel niet, dan dient ten aanzien van hen de geldigheid van een solidariteitsbeding te worden aanvaard, op voorwaarde dat het bedrag aan achterstallige lasten wordt beschouwd als een opbrengst van de verkoop en niet rechtstreeks wordt toebedeeld aan de vereniging van mede-eigenaars.¹²²

DATUM VAN OVERDRACHT BIJ VERKOOP VAN EEN PRIVATE KAVEL

Hierboven werd vermeld dat de koper van een appartement krachtens art. 577-11, § 1, B.W. ten aanzien van de vereniging van mede-eigenaars gehouden is tot betaling van drie soorten schulden die hun oorsprong vinden in het verleden, d.i. dateren van vóór de eigendomsoverdracht, maar waarvan de bedragen pas ná de eigendomsoverdracht eisbaar worden. Derhalve is het van belang te weten wanneer er precies sprake is van «eigendomsverdracht». De parlementaire voorbereidingsstukken verschaffen ons op dat punt geen duidelijkheid. Zo wordt in de memorie van toelichting betoogd dat moet worden uitgegaan van het gemeenschappelijk beginsel volgens welk tussen partijen onderling de datum van de overdracht de datum is waarop de overeenkomst is gesloten; een overeenkomst of een overlijden kan door de overschrijving ervan aan derden worden tegengeworpen, hoewel derden het bestaan van die overeenkomst met alle rechtsmiddelen kunnen aantonen.¹²³ Allereerst is die tekst onjuist in zoverre daarin staat dat een overlijden door overschrijving aan derden kan worden tegengeworpen. Art. 1 Hyp. W. geldt immers enkel voor overdrachten onder leven.¹²⁴ Bovendien kunnen partijen bij de ondertekening van de onderhandse koopovereenkomst de eigendomsoverdracht uitstellen tot bijvoorbeeld het ogenblik van het verlijden van de authentieke akte. Welke datum moet dan in aanmerking worden genomen: de datum van het sluiten van de overeenkomst of de datum van de eigenlijke eigendomsoverdracht? Voorts mag ook niet uit het oog worden verloren dat de vereniging van mede-eigenaars ten aanzien van de koopovereenkomst onbetwistbaar een derde is, maar geen derde in de zin van art. 1 Hyp. W., nl. een derde te goeder trouw die beschikt over een concurrerend overgeschreven of ingeschreven recht.¹²⁵ Derhalve is ook de overschrijving van de koopakte geen bruikbaar criterium.

¹¹⁷ H. CASMAN, «Actuele en toekomstige problemen in het appartementsrecht», in *Het zakenrecht: absoluut niet een rustig bezit*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1992, 88; R. DE COSTER, *l.c.*, 15; J. DE VROE, *l.c.*, *T. Not.*, 1984, 211-214; E. DIRIX en R. DE CORTE, *Beginnelen van Belgisch Privaatrecht. XII. Zekerheidsrechten*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1996, 143, nr. 246; J. KOKELBERG, *l.c.*, *T.B.B.R.*, 1990, 341-342; CH.-A. LEUNEN, *l.c.*, 123; A. VAN OEVELEN, *l.c.*, *R.W.*, 1991-92, 280-281; V. VILEYN, «Het appartementsrecht en de mede-eigendom», *T.P.R.*, 1983, 47, nr. 54; Rb. Brussel, 20 mei 1988, *T.B.B.R.*, 1990, 335, *J.L.M.B.*, 1989, 160, *Rev. Not. B.*, 1989, 130; Beslagrechter Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1989-90, 1230, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1990, 284, met noot, *J.L.M.B.*, 1992, 461; *Contra*: F. AEBY, *o.c.*, nrs. 167 en 513.

¹¹⁸ Beslagrechter Nijvel, 10 juli 1996, *T. Not.*, 1997, 119.

¹¹⁹ Voor een kritische noot onder dit vonnis, zie: CH.-A. LEUNEN, *l.c.*, 123-124.

¹²⁰ Zie ook: Beslagrechter, Brussel, 16 november 1987, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1988, nr. 23.592: in dit vonnis was de beslagrechter van oordeel dat het bedrag aan achterstallige bijdragen diende te worden beschouwd als een «kost van de verkoop», terwijl schuldeisers enkel worden betaald uit de prijs, maar de kosten van de verkoop, de notariële erelonen, fiscale heffingen, overschrijvingskosten en gebeurlijke gerechtskosten rechtstreeks toekomen aan de notaris en niet in rekening worden gebracht. Deze redenering kan evenwel niet worden aanvaard. Het bedrag dat verschuldigd is krachtens een solidariteitsbeding kan immers moeilijk worden beschouwd als een «kost van de verkoop», zo niet zou men gelijk welke schuldverdeling kunnen onderbrengen onder de rubriek «kosten», om ze zo aan de samenloop te onttrekken (zie daarover ook: J. DE VROE, noot onder Beslagrechter Brussel, 16 november 1987, *T. Not.*, 1988, 375 e.v.; J. KOKELBERG, *l.c.*, *T.B.B.R.*, 1990, 342; CH.-A. LEUNEN, *l.c.*, 123).

¹²¹ K. DELESIE, *l.c.*, 132; J. DE VROE, *l.c.*, *T. Not.*, 1984, 214; A. VAN OEVELEN, *l.c.*, *R.W.*, 1990-91, 281; Beslagrechter Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1989-90, 1230.

¹²² K. DELESIE, *l.c.*, 132-133; E. DIRIX en K. BROECKX, «Overzicht van rechtspraak beslagrecht (1991-1996)», *T.P.R.*, 1996, 1538, nr. 237; D. MICHIELS, «De verkoopvoorwaarden bij uitvoerend onroerend beslag», in *Zekerheden, beslag- en faillissementsrecht in de notariële praktijk*, Brugge, Die Keure, 1998, 151, nr. 26.

¹²³ Memorie van Toelichting, *Parl. St., Kamer*, 1990-91, nr. 1756/1, p. 32.

¹²⁴ K. BYTTEBIER, *Voorrechten en Hypotheken*, Antwerpen, Maklu, 1997, 74-76, nr. 31.

¹²⁵ H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 266, nr. 107.

Volgens Taeymans en De Palmaer dient te worden terug gegrepen naar het gemene recht terzake, nl. art. 1328 B.W. dat bepaalt dat onderhandse overeenkomsten slechts een vaste datum hebben ten opzichte van derden vanaf de registratie, het overlijden van één van de ondertekenaars of de opname ervan in een authentieke akte.¹²⁶ Bijgevolg is de «vaste datum» van de overeenkomst van belang. Het criterium dat derden toestaat om met alle middelen van recht het bestaan van de overeenkomst aan te tonen, is volgens hen niet werkzaam. Bij gebreke aan enige duidelijke wetsbepaling kan het in geen geval de bepaling van art. 1328 B.W. opzichthuiven.¹²⁷

Andere auteurs menen dan weer dat de toepassing van art. 1328 B.W. alleen onvoldoende is. Volgens hen dient - althans bij overdrachten onder levenden - de datum waarop de overeenkomst vaste datum krijgt, in acht genomen te worden, behoudens wanneer op dat ogenblik de eigendomsoverdracht nog niet heeft plaatsgevonden. In dat laatste geval dient de datum van daadwerkelijke eigendomsoverdracht in acht genomen te worden.¹²⁸

BODEMSANERINGSDECREET

In het raam van de overdracht van een kavel kan ten slotte nog worden gewezen op het decreet van 26 mei 1998 houdende wijziging van het Bodemsaneringsdecreet.¹²⁹ Van belang voor het stelsel van de appartementsmede-eigendom is de definiëring van het begrip «grond» in het nieuwe art. 2, 17° bis, van het Bodemsaneringsdecreet. Het is immers zo dat art. 36 van het Bodemsaneringsdecreet bepaalt dat vóór het sluiten van een overeenkomst betreffende de overdracht van een grond, de overdrager bij OVAM een bodemattest moet aanvragen en de inhoud ervan moet meedelen aan de verwerver. Voorts bepaalt art. 37 van het Bodemsaneringsdecreet dat gronden waarop een inrichting is of was gevestigd of een activiteit wordt of werd uitgeoefend die opgenomen is in de lijst bedoeld in art. 3, § 1, van het Bodemsaneringsdecreet, slechts kunnen worden overgedragen als er

vooraf een oriënterend bodemonderzoek heeft plaatsgehad (het gaat hier om de lijst opgenomen als bijlage 1 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 5 maart 1996 houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende de bodemsanering¹³⁰).

Het nieuwe art. 2, 17° bis, van het Bodemsaneringsdecreet luidt als volgt : «Grond: de bodem en/of de zich op de bodem bevindende opstallen; Als grond wordt *niet* beschouwd, elk privaat gedeelte en/of de gemeenschappelijke bestanddelen waarin het betrokken privaat gedeelte een aandeel heeft, van een onroerend geheel onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom zoals bepaald in art. 577-3 B.W., voor zover in het betrokken privaat gedeelte of in de gemeenschappelijke bestanddelen waarin het betrokken privaat gedeelte een aandeel heeft, geen inrichting gevestigd is of was of geen activiteit wordt of werd uitgeoefend die opgenomen is in de lijst bedoeld in art. 3, § 1, van dit decreet.»

Bij een strikte toepassing van dit artikel dient naast elk privaat gedeelte waarin zich een risico-activiteit bevindt of bevond, ook elk privaat gedeelte in een mede-eigendom waarin in de gemeenschappelijke delen een risico-activiteit is of was gevestigd, als grond in de zin van het Bodemsaneringsdecreet te worden beschouwd.¹³¹ Anders gezegd, indien in de grond, wat als een gemeen deel moet worden beschouwd, een risico-activiteit werd of wordt uitgeoefend, moet ook elk privaat gedeelte als grond in de zin van het Bodemsaneringsdecreet worden beschouwd, daar het privaat gedeelte een aandeel in de grond heeft. Dat heeft tot gevolg dat bij de overdracht van zo'n privaat gedeelte de decretale overdrachtsregeling als uiteengezet in art. 36 (aanvraag bodemattest) en art. 37 tot en met 40 (uitvoerend oriënterend bodemonderzoek) van toepassing zal zijn.¹³²

Steven SNAET

Juridisch Adviseur Koninklijke Federatie

van Belgische Notarissen

Assistent K.U.Leuven

Greet BLOCKX

Advocaat te Leuven

¹²⁶ J.Fr. TAEYMANS, *l.c.*, 292-296 (294); G. DE PALMAER, *Eigenaars onder één dak. De nieuwe wet op de appartementsmede-eigendom*, Diegem, CED-Samsom, 1994, 76-77.

¹²⁷ *Contra*: L.-Ph. MARCELIS, *Manuel pratique du droit de copropriété*, Diegem, Ced-Samsom, 1995, 251; D. MEULEMANS, «De eigendomsoverdracht van een kavel», *o.c.*, 259, nr. 5. Krachtens deze auteurs dient te worden gekeken naar het ogenblik waarop tussen partijen de eigendomsoverdracht plaatsheeft.

¹²⁸ P. VAN DEN EYNDE, *l.c.*, 158; P. VAN DEN EYNDE, L. ROUSSEAU, P. DEGROOF en R. VAN ROY, *l.c.*, 131-133, nrs. 110-113. Bij overdrachten ten gevolge van een overlijden rijst volgens deze auteurs dit probleem niet. De datum van overlijden geldt immers altijd als vaste datum, welke automatisch samenvalt met de datum van eigendomsoverdracht. Zie ook: V. DELEUZE, S. MOURUE en D. PATART, *l.c.*, 171-173.

¹²⁹ B.S., 25 juli 1998. Zie hierover uitgebreid: R. TIMMERMANS en S. SNAET, «Bodemsanering, de gevaarlijke klip bij de overdracht van appartementen», *T. App.*, 1999/2, 1 e.v. Daarin wordt ook de minder strikte interpretatie die OVAM geeft aan art. 2, 17° bis, Bodemsaneringsdecreet weergegeven. Men dient er eveneens rekening mee te houden dat het decreet van 26 mei 1998 houdende wijziging van het Bodemsaneringsdecreet ook de definitie van het begrip «overdracht van gronden» (art. 2, 18°, Bodemsaneringsdecreet) heeft gewijzigd.

¹³⁰ B.S., 27 maart 1996.

¹³¹ Voor wat onder «gemeenschappelijke delen» dient te worden verstaan, zie R. TIMMERMANS, *o.c.*, 1994, 68 e.v.; H. VANDENBERGHE en S. SNAET, *o.c.*, 182 e.v.

¹³² Dat heeft bijv. tot gevolg dat bij elke overdracht van een appartement waar zich in de gemeenschappelijke delen een mazout-tank van meer dan 20.000 liter bevindt (zie nr. 17.3.6. van bijlage 1 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 5 maart 1996 (Vlarebo)), een bodemattest dient te worden aangevraagd en een oriënterend bodemonderzoek dient te worden uitgevoerd.

Art. 3, § 2, 1°, Bodemsaneringsdecreet dat bepaalt dat er geen nieuw bodemonderzoek moet uitgevoerd worden indien:

- er een oriënterend bodemonderzoek binnen twee jaar vóór de overdracht werd uitgevoerd en er sinds dit onderzoek geen activiteiten hebben plaatsgehad die tot bijkomende bodemverontreiniging kunnen leiden, of
- op de betreffende grond een bodemsanering werd uitgevoerd waardoor de grond niet meer opgenomen is in het register van verontreinigde gronden, voor zover op deze grond na de bodemsanering geen inrichting meer gevestigd was en geen activiteit meer werd uitgeoefend die opgenomen is op de Vlarebo-lijst;

is o.i. hier niet van toepassing, daar deze mazouttank een activiteit is die tot bijkomende bodemverontreiniging kan leiden.

RECHTSPRAAK

ARBITRAGEHOF

17 FEBRUARI 1999

Voorzitter: de h. Melchior

Rapporteurs: de hh. François en Coremans

Advocaten: mrs. Bartholomeeusen, Ergec loco Traest en Van Orshoven

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – Taalgebruik – Gerechtszaken – Rechterlijke macht – Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel – Vereiste van tweetaligheid voor twee derden van de magistraten

Art. 43, § 5, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken schendt de artt. 10 en 11 van de Grondwet niet in zover het bepaalt dat in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel twee derden van de betrekkingen worden voorbehouden aan tweetalige kandidaten.

Arrest nr. 21/99

Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arresten nrs. 71.982 en 71.981 van 20 februari 1998 in zake A. Delvaux tegen de Belgische Staat, heeft de Raad van State de volgende prejudiciële vraag gesteld: «Schendt art. 43, § 5, van de wet van 15 juni 1935, in zoverre het de verplichting oplegt dat twee derden van de rechters in de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel tweetalig zijn, gelezen in samenhang met de leden van dat artikel die, behoudens op zeer occasionele manier, diezelfde rechters verbieden zitting te houden in een andere taal dan die van hun diploma, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet?»

...

In rechte:

...

B.1. Art. 43, § 5, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken bepaalt:

...

B.2.1. Uit die bepalingen blijkt dat de samenstelling, op het vlak van de taal, van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel aan twee regelen is onderworpen. De eerste regel is dat ten minste een derde van de magistraten een diploma in de Franse taal en ten minste een derde een diploma in de Nederlandse taal moet hebben, en het overige derde wordt naar gelang van de behoeften tussen die categorieën verdeeld. De tweede regel is dat ten minste twee derden van de magistraten, zonder onderscheid tussen Franstaligen en Nederlandstaligen, «wettelijk tweetalig» moeten zijn.

B.2.2. Uit de aan het Hof voorgelegde stukken blijkt dat de in het geding zijnde bepaling wordt bekritiseerd doordat zij aldus een verschil in behandeling teweegbrengt tussen de tweetalige kandidaten en de eentalige kandidaten, omdat twee derden van de betrekkingen bestemd zijn voor de eerstgenoemden en een derde voor de laatstgenoemden. Tijdens de terechtzitting voor de Raad van State heeft de verzoeker

verklaard dat die verhouding functioneel niet verantwoord is.

B.3.1. Het vaststellen van de verhouding tussen de betrekkingen die bestemd zijn voor tweetalige kandidaten en die welke bestemd zijn voor eentalige kandidaten valt onder de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever, die in dat opzicht, als vergadering van verkozen mandatarissen, beschikt over een keuzevrijheid die het Hof niet heeft. Het Hof zou een dergelijke keuze slechts kunnen afkeuren indien die op een discriminerende manier de toegang tot de in het geding zijnde openbare betrekkingen zou beperken.

B.3.2. Art. 43, § 5, tweede lid, *in fine*, van de betrokken wet bepaalt dat de rechtspleging in het Frans of het Nederlands steeds wordt gevoerd voor magistraten naar gelang van de taal waarin hun diploma is gesteld; het vereiste van tweetaligheid is evenwel te Brussel om twee redenen verantwoord door de zorg om een goede rechtsbedeling. Enerzijds, staat dezelfde bepaling, in het vierde en vijfde lid, immers toe dat de magistraat voor wie een strafzaak aanhangig is waarvan de taal van de rechtspleging wordt gewijzigd of waarin een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, terwijl de taal van de verdachte niet die van de rechtspleging is, het onderzoek voort te zetten indien hij het bewijs van de kennis van de twee talen heeft geleverd, zo niet dient de zaak naar een andere rechter te worden verwezen. Anderzijds kan het belang van het feit een magistraat toe te staan kennis te nemen van alle stukken van een dossier in de taal waarin ze zijn gesteld (*Parl. St., Kamer*, 1965-1966, nr. 59/49, p. 27), met vermijding van de termijnen en de uitgaven die gepaard gaan met een beroep op de diensten van vertalers (art. 30 tot 32 van dezelfde wet), zich enkel, in een gerechtelijk arrondissement als dat van Brussel, doen gevoelen met een voldoende frequentie opdat het niet onredelijk was de tweetaligheid in de betwiste verhouding te eisen.

B.4. Weliswaar moet worden vastgesteld dat niet alle vacante betrekkingen van magistraat bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel kunnen worden opgevuld – hetgeen een weerslag heeft op de gerechtelijke achterstand – door een gebrek aan kandidaten die voor het taalexamen zijn geslaagd. Die omstandigheid vloeit evenwel niet voort uit de bekritiseerde bepaling, maar uit de wijze waarop zij in werking wordt gesteld, onder meer uit de concrete beoordeling van de vereiste taalkennis. De toepassing van de wet ontsnapt aan de toetsing van het Hof.

B.5. Op de prejudiciële vraag moet ontkennend worden geantwoord.

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER – 27 APRIL 1998

Voorzitter: de h. Marchal

Rapporteur: de h. Storck

Openbaar ministerie: de h. Leclercq

Advocaat: mr. Simont

Werkloosheid – Recht op uitkeringen – Langdurige werkloosheid – Schorsing – Toepassingsgebied – Toelaatbare werkloze die toekenningsvoorwaarden niet vervult – Arbeidsongeschikte werkloze

De schorsing van het recht op werkloosheidsuitkeringen wegens langdurige werkloosheid kan worden toegepast op elke werkloze die de toelaatbaarheidsvoorwaarden vervult, en dus aanspraak kan maken op uitkeringen, ook al kan hij deze niet effectief ontvangen omdat hij niet voldoet aan de toekenningsvoorwaarden, o.a. omdat hij arbeidsongeschikt is in de zin van de Z.I.V.-wetgeving (art. 27, 7° en 8°, 60, 61, 80 en 81 Werkloosheidsbesluit).

R.V.A. t/ V.

Gelet op het bestreden arrest, op 6 juni 1997 gewezen door het Arbeidshof te Luik;

Over het middel: schending van de art. 27, 7° en 8°, 60, 61, § 1, 80, eerste lid (inzonderheid 2° en 3°), 81, eerste en zesde lid, van het K.B. van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, de art. 80, eerste lid, en 81, als gewijzigd bij het K.B. van 22 juni 1992.

...

Overwegende dat, krachtens art. 80, eerste lid, van het K.B. van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, afdeling 8 van hoofdstuk III van titel II van dat besluit houdende de artt. 80 tot 88 die de schorsing regelen van het recht op werkloosheidsuitkeringen van de werklozen wier werkloosheid de door de reglementering bepaalde duur overschrijdt, van toepassing is op de werkloze die op de dag van de ontvangst van de aan de schorsing voorafgaande verwittiging, gelijktijdig de volgende voorwaarden vervult: de leeftijd van 50 jaar niet bereikt hebben; aanspraak kunnen maken op een van de in 2° van die bepaling opgesomde uitkeringen; niet sinds ten minste zes maanden zonder onderbreking tewerkgesteld zijn als voltijds werknemer in de zin van art. 28, § 1 of § 2, van genoemd besluit;

Overwegende dat de schorsing van het recht op werkloosheidsuitkeringen de werkloze op wie die schorsing betrekking heeft het recht ontzegt om die uitkeringen effectief te ontvangen;

Overwegende dat de schorsing kan worden toegepast, indien de in het hierboven vermelde art. 80, eerste lid, bepaalde voorwaarden vervuld zijn, op elke werkloze die werkloosheidsverzekering kan genieten omdat hij de in art. 27, 7°, van het K.B. van 25 november 1991 omschreven toelaatbaarheidsvoorwaarden vervult en die, derhalve, aanspraak kan maken op de uitkeringen, zelfs als hij ze niet effectief kan ontvangen omdat hij niet voldoet aan de in art. 27, 8°, van dat besluit omschreven toekenningsvoorwaarden;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat de aan de schorsing voorafgaande verwittiging op 25 augustus 1992 aan verweerster ter kennis is gebracht, ofschoon zij sinds 11 december 1991 arbeidsongeschikt was in de zin van de wetgeving op de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering en ingevolge die verzekering uitkeringen ontving, zodat zij de dag van de ontvangst van de verwittiging geen uitkering kon aanvragen of verkrijgen;

Overwegende dat de artt. 60 en 61, § 1, van het K.B. van 25 november 1991, op grond waarvan de werknemer die arbeidsongeschikt is in de zin van de wetgeving op de verplichte

te ziekte- en invaliditeitsverzekering en die ingevolge die verzekering uitkeringen ontvangt, in de regel geen werkloosheidsuitkering kan genieten, de voorwaarden voor de toekenning van die uitkeringen bepalen en niet de toelaatbaarheidsvoorwaarden voor de werkloosheidsverzekering;

Dat het arrest, nu het zijn beslissing om de artt. 80 tot 88 van het K.B. van 25 november 1991 niet van toepassing te verklaren op verweerster grondt op de overweging dat zij op de dag van de ontvangst van de verwittiging geen uitkering kon genieten omdat zij een toekenningsvoorwaarde niet vervulde, de in het middel aangewezen bepalingen schendt;

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER – 22 SEPTEMBER 1998

Voorzitter: de h. Holsters

Rapporteur: de h. Londers

Openbaar ministerie: de h. Bresseleers

Advocaten: mrs. Van Aerde en De Gryse

Verbeurdverklaring – Veroordeling tot verbeurdverklaring in kracht van gewijsde gegaan – Rechten van derden – Bevoegdheid van correctionele rechter

Een derde die beweert recht te hebben op een krachtens art. 42, 3°, Sw. verbeurdverklaard en overeenkomstig art. 43bis, derde lid, Sw. aan de burgerlijke partij toegewezen vermogensvoordeel, nadat de veroordeling tot verbeurdverklaring in kracht van gewijsde is gegaan, kan zijn rechten alleen laten gelden door hiertoe, krachtens het gemene recht, een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter binnen de perken bepaald in art. 3 van het K.B. van 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak.

N.V. E.I. t/ S. e.a.

Conclusie van advocaat-generaal G. Bresseleers

Bij het bestreden arrest, gewezen op 30 september 1997, heeft het hof van beroep zich onbevoegd verklaard om uitspraak te doen over de aanspraak van eiseres die beweert recht te hebben op de bij arrest van 24 december 1996 verbeurdverklarde gelden.

Het arrest van 24 december 1996 heeft Eddy S., onder meer wegens feiten van bedrieglijke bankbreuk strafrechtelijk veroordeeld, en besliste ook tot de verbeurdverklaring, ten voordele van twee failliete vennootschappen, van een bedrag van meer dan 60 miljoen frank. Deze maatregel stoelt op de art. 42, 3°, en 43bis Sw., die toestaan dat de strafrechter vermogensvoordelen die de beklagde rechtstreeks uit het misdrijf heeft verkregen, verbeurdverklaart en toewijst aan de burgerlijke partij.¹

¹ De rechter, die de bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in art. 42, 3°, Sw. uitsprekt, hoeft deze zaken niet toe te wijzen aan de burgerlijke partij. Aangezien de omstan-

Eiseres beweert eigenaar te zijn van die gelden. In het strafproces ten laste van S. is zij niet tussengekomen; nadat het arrest van veroordeling kracht van gewijsde had verkregen, heeft zij om haar rechten te doen gelden een geding aanhangig gemaakt bij de strafrechter die eerder tot de verbeurdverklaring had beslist. Deze rechter, de dertiende kamer van het Hof van Beroep te Brussel, verklaarde zich echter onbevoegd om over die vordering te oordelen.

Het enige middel dat eiseres aanvoert houdt in dat de onbevoegdverklaring onterecht is, en dat het arrest daardoor art. 3 van het K.B. van 9 augustus 1991 schendt.

Het Hof moet bijgevolg beslissen welke de draagwijdte is van art. 43bis, laatste lid, Sw., dat bepaalt dat iedere andere derde die beweert recht te hebben op de verbeurdverklarde zaak, dit recht kan laten gelden binnen een termijn en volgens de modaliteiten door de Koning bepaald. Deze termijn en deze modaliteiten worden vastgesteld door het K.B. van 9 augustus 1991 (B.S., 17 oktober 1991), dat bepaalt dat derden die beweren recht te hebben op zaken waarvan de verbeurdverklaring overeenkomstig art. 43bis Sw. is uitgesproken, hun aanspraak voor de bevoegde rechter kunnen brengen vóór het verstrijken van een termijn van negentig dagen vanaf het in kracht van gewijsde gaan van de veroordeling tot verbeurdverklaring.

Art. 43bis, laatste lid, Sw. noch het K.B. van 9 augustus 1991 geven aan wie de bevoegde rechter is.

In de voorliggende procedure ² betoogt eiseres dat het de strafrechter is die de verbeurdverklaring heeft uitgesproken.

De stelling dat de strafrechter de bevoegde rechter is, is proceseconomisch best verdedigbaar. De rechter die tot de verbeurdverklaring heeft beslist, is vertrouwd met de concrete zaak; hij kent de gegevens van het strafdossier, en weet bijvoorbeeld welke verweermiddelen de beklaagde heeft doen gelden met betrekking tot de verbeurdverklaring.

Daarbij kan worden aangetekend dat het Hof reeds heeft beslist dat – tijdens het strafproces – de strafrechter bevoegd is om uitspraak te doen over de aanspraken die derden bij wijze van tussenkomst doen gelden ter vrijwaring van rechten op zaken die in aanmerking komen om te worden verbeurdverklaard. ³

Vrijwillige tussenkomst door de derde wiens rechten gevaar lopen is in dergelijk geval toelaatbaar, evenals het instellen van beroep of cassatieberoep tegen de uitspraak van de strafrechter die een verbeurdverklaring inhoudt, waar-

door een derde beweert schade te lijden, ⁴ maar dat betreft procedures die nog aan de gang zijn, waarin, op de strafvordering, nog geen eindbeslissing is genomen, die kracht van gewijsde heeft.

Het laatste lid van art. 43bis Sw. en het K.B. van 9 augustus 1991 gaan over een daarvan te onderscheiden toestand: de beslissing tot verbeurdverklaring die is uitgesproken overeenkomstig art. 43bis Sw., is in kracht van gewijsde gegaan, hetgeen noodzakelijk impliceert, wat de correctionele rechtbank en de politierechtbank betreft, dat ook de uitspraak over de schuldverklaring en de andere straffen in kracht van gewijsde is gegaan. ⁵

De bevoegdheid van de strafrechter om over burgerlijke belangen uitspraak te doen is beperkt en betreft hoofdzakelijk de vordering van de door het misdrijf benadeelde partij (art. 4 Voorafgaande Titel Sv.). Ook als zij principieel in aanmerking komen om door de strafrechter te worden beslecht, kunnen civielrechtelijke vorderingen bij hem maar aanhangig worden gemaakt vanaf het ogenblik dat de strafvordering aanhangig is en slechts zolang zij nog aanhangig is. ⁶ Voor de strafrechter staan de civielrechtelijke vorderingen niet los van de strafvordering, maar zijn ze er een accessorium van. ⁷

De verbeurdverklaring van vermogensvoordelen die uit het misdrijf zijn voortgekomen, is ontegenzeggelijk een straf. ⁸ Maar de aanspraak van een derde op die verbeurdverklarde zaken is civielrechtelijk: hij zal eigendoms- of bezitsrechten doen gelden, dan wel schadevergoeding vorderen; het gaat om burgerlijke rechten.

De beginselen die het Hof ertoe hebben gebracht om de tussenkomst van derden in het strafproces toelaatbaar te oordelen, kunnen mijns inziens niet ertoe leiden dat de rechtsmacht van de strafrechter wordt uitgebreid en dat hem de bevoegdheid wordt erkend om een civielrechtelijk geschil te beslechten dat bij hem door een derde slechts aanhangig is gemaakt nadat zijn uitspraak over de strafvordering kracht van gewijsde heeft verkrege.

Sommige auteurs ⁹ menen dat de rechtsfiguur van het derdenverzet een oplossing biedt en verdedigen de stelling dat de derde tegen de beslissing van verbeurdverklaring derdenverzet kan doen, dat krachtens art. 1125 Ger.W. in de regel wordt gebracht voor de rechter die de bestreden beslissing heeft gewezen.

Ik meen dat deze auteurs het eerste lid van art. 1122 Ger.W. uit het oog verliezen, volgens welk tegen een beslissing gewezen door een strafgerecht slechts derdenverzet kan wor-

digheid dat de verbeurdverklarde zaken aan de burgerlijke partij werden toegewezen geen rechtstreekse invloed heeft op de door het Hof te beslechten rechtswestie, wordt hieraan in deze conclusie slechts terloops aandacht besteed, met name wanneer het gemengd karakter van de verbeurdverklaring ter sprake komt.

² Het blijkt dat eiseres zich tegelijkertijd ook tot de burgerlijke rechter heeft gewend.

³ Cass., 31 juli 1995, *Arr. Cass.*, 1995, nr. 352. Zie ook de bespreking van het arrest door De NAUW, A., «De voordeelsontneming van zaken van derden», *R.W.*, 1995-96, 1371, door MONVILLE, P., en KLEES, O., «L'intervention devant la juridiction répressive d'un tiers préjudicié par une mesure de confiscation spéciale», *J.L.M.B.*, 1996, 580, en door VAN CAENEGEM, P., «De tussenkomst van derden voor de strafrechter ter vrijwaring van hun rechten op een voor verbeurdverklaring vatbare zaak», *R.Cass.*, 1996, 138.

⁴ Benevens de in voetnoot 3 vermelde artikelen, de noot P.M. in *R.D.P.*, 1995, 965.

⁵ DECLERCO, R., *Beginselen van Strafrechtspleging*, Kluwer 1994, nr. 1343; DEGEEST, A., *Verbeurdverklaring*, in *A.P.R.*, Larcier 1971, nr. 138.

⁶ DECLERCO, R., *o.c.*, nr. 1705.

⁷ Cass., 4 juni 1996, *Arr. Cass.*, 1996, nr. 206.

⁸ DE SWAEF, M., «De bijzondere verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen uit misdrijven», *R.W.*, 1990-91, 491, nr. 8.

⁹ DIRIX, E., «De verbeurdverklaring met toewijzing aan de benadeelde», *Om deze redenen, Liber amicorum A. Vandeplas*, Mys en Breesch, 1994, 185, nr. 12; VANDEPLAS, A., «De verbeurdverklaring van vermogensvoordelen», *Liber amicorum Marc Châtel*, Kluwer, 1991, 385, nr. 47.

den gedaan «in zoverre het strafrecht over burgerlijke belangen uitspraak heeft gedaan».

De aanspraak die de derde wil doen gelden, is van civielrechtelijke aard, maar de definitieve uitspraak van de strafrechter, te dezen de veroordeling van verbeurdverklaring van 60 miljoen frank is geen uitspraak over burgerlijke belangen, ook niet als dat begrip in het vermelde art. 1122 Ger.W. een ruimere betekenis zou hebben.¹⁰

De bijzondere verbeurdverklaring van vermogensvoorwaarden die de veroordeelde uit het misdrijf heeft verkregen is een straf (zie voetnoot 8), ook al kan zij in zekere zin een aspect vertonen van herstelmaatregel als de verbeurdverklarde zaken met toepassing van art. 43bis Sw. aan de burgerlijke partij worden toegewezen.

Bij een bijzondere verbeurdverklaring met gemengd karakter zijn, behoudens bijzondere afwijking, de principes die het opleggen van een straf beheersen, hierop van toepassing.¹¹ Alleen de strafrechter kan die als straf bedoelde verbeurdverklaring uitspreken; het is geen beslissing over een burgerlijk belang in de zin van het eerste lid van art. 1122 Ger.W.; derdenverzet lijkt mij daarom niet mogelijk.

Ik zie geen wetsbepaling die de strafrechter rechtsmacht geeft om te oordelen over de aanspraken die bij hem, nadat zijn beslissing over de strafvordering kracht van gewijsde heeft verkregen, aanhangig worden gemaakt door een derde die beweert recht te hebben op de verbeurdverklarde zaak.

Het K.B. van 9 augustus 1991 houdt geen bevoegdheidsuitbreiding in van de strafrechter; de artikelen 1122 e.v. Ger.W. bieden evenmin uitkomst.

Bijgevolg moet worden geconcludeerd dat alleen de burgerlijke rechter bevoegd is om kennis te nemen van het rechtsmiddel dat overeenkomstig het K.B. van 9 augustus 1991 wordt aangewend door een derde die beweert recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak. Daaruit volgt dat het middel van eiseres faalt naar recht.

Conclusie: verwerping.

Gelet op het bestreden arrest, op 30 september 1997 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

...

Overwegende dat het Hof van Beroep te Brussel, rechtdoende op de strafvordering en de burgerlijke rechtsvorderingen gericht tegen de verweerder S., bij arrest uitgesproken op 24 december 1996 en in kracht van gewijsde getreden, onder meer, heeft beslist: «Verklaart het bedrag van 60.132.622 frank verbeurd ten voordele der curatoren Lange van de failliete vennootschap B.V.B.A. M. en Billiet en D'Hooghe voor de failliete vennootschap B.V.B.A. T., zoals hierboven nader bepaald», namelijk «pro rata van de passiva» van de vermelde vennootschappen;

Dat eiseres de verweerders heeft gedagvaard voor het Hof van Beroep te Brussel, correctionele kamer, teneinde te horen zeggen dat zij exclusief eigenares is van het banktegoed van 60.132.622 frank bij de bank (...) te Zürich (Zwitserland) en te horen bevelen dat dit bedrag wordt vrijgegeven in haar voordeel;

¹⁰ Zie VERSTRAETEN, R., «De teruggave en het derdenverzet in strafzaken» (noot bij Cass., 9 februari 1988), *R.W.*, 1988-89, 157.

¹¹ DEGEEST, A., *o.c.*, nr. 130.

Overwegende dat, overeenkomstig art. 43bis, laatste lid, Sw., iedere derde die beweert recht te hebben op een krachtens art. 42, 3°, Sw. verbeurdverklarde zaak, dit recht kan laten gelden binnen de termijn en volgens modaliteiten bepaald door de Koning;

Dat art. 3 van het K.B. van 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklarde zaak, bepaalt dat iedere derde die beweert recht te hebben op een van de zaken waarvan de verbeurdverklaring is uitgesproken, tijdens de termijn bepaald in art. 1 van vermeld K.B., namelijk negentig dagen te rekenen vanaf de dag waarop de veroordeling tot verbeurdverklaring in kracht van gewijsde is gegaan, zijn aanspraak voor de bevoegde rechter kan brengen;

Overwegende dat een derde die beweert recht te hebben op een krachtens art. 42, 3°, Sw. verbeurdverklard en overeenkomstig art. 43bis, derde lid, Sw. aan de burgerlijke partij toegewezen vermogensvoordeel, nadat de veroordeling tot verbeurdverklaring in kracht van gewijsde is gegaan, zijn rechten alleen kan laten gelden door hiertoe, krachtens het gemene recht, een vordering in te stellen voor de burgerlijke rechter binnen de perken bepaald in vermeld art. 3 van het K.B. van 9 augustus 1991;

Dat het hof van beroep, correctionele rechtbank, derhalve niet bevoegd is om kennis te nemen van de vordering van eiseres;

Dat het middel faalt naar recht.

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER – 26 NOVEMBER 1998

Voorzitter: de h. Verougstraete

Rapporteur: de h. Waüters

Openbaar ministerie: de h. Bresseleers

Advocaten: mrs. Delahaye en Bützler

Kort geding – 1. Uitspraak bij voorraad – Urgentie – Rechtsmiddelen – 2. Hoger beroep – Devolutieve kracht – Gevolg

1. De rechter in kort geding is niet bevoegd om kennis te nemen van vorderingen die strekken tot het verkrijgen van een definitieve maatregel, ook al wordt de urgentie ervan aangevoerd.

2. Uit de devolutieve kracht van het hoger beroep volgt niet dat de appelrechter voor wie het geschil in kort geding wordt gebracht en die oordeelt dat de eerste rechter in kort geding terecht heeft beslist dat de vordering de grenzen van het voorlopige overschrijdt, uitspraak moet doen over aanspraken die niet tot de bevoegdheid van de rechter in kort geding behoren.

S. t/ Belgische Staat

Gelet op het arrest van het Hof van 4 juni 1992;

Gelet op het bestreden arrest, op 15 februari 1995 op verwijzing gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

...

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat art. 584, eerste lid, Ger.W. bepaalt dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in de gevallen die hij spoedeisend acht, bij voorraad uitspraak doet over alle zaken, behalve die welke aan de rechterlijke macht zijn onttrokken;

Dat die voorzitter aldus niet bevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen die strekken tot het verkrijgen van een definitieve maatregel, ook al wordt de urgentie ervan aangevoerd;

Overwegende dat het onderdeel uitgaat van de bewoordingen van de dagvaarding; dat uit die bewoordingen weliswaar blijkt dat de urgentie werd aangevoerd, maar niet dat werd gevorderd dat de voorzitter uitspraak zou doen bij voorraad over een voorlopige maatregel;

Overwegende dat het arrest dat oordeelt dat een niet-voorlopige maatregel wordt gevorderd, zijn beslissing naar recht verantwoordt;

Dat het onderdeel niet kan worden aangenomen;

...

Wat het vierde onderdeel betreft:

Overwegende dat, krachtens art. 1068 Ger.W., het hoger beroep het geschil zelf aanhangig maakt bij de rechter in hoger beroep;

Dat hieruit niet volgt dat de appèlrechter voor wie het geschil in kort geding ingevolge de devolutieve kracht van het hoger beroep wordt gebracht en die oordeelt dat de eerste rechter in kort geding terecht heeft beslist dat de vordering de grenzen van het voorlopige overschrijdt, uitspraak moet doen over aanspraken die niet tot de bevoegdheid van de rechter in kort geding behoren;

Dat het onderdeel faalt naar recht;

...

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

10e KAMER – 13 JUNI 1996

Voorzitter: de h. Rozie

Raadsheren: de h. Van Leuven en Mennes (rapporteur)

Openbaar ministerie: de h. Govaert

Advocaten: mrs. Herman en Versompel

Recht van antwoord – Burgerlijke partij – Redenen van de burgerlijke partij om gebruik te maken van haar recht van antwoord – Onderzoek door de rechter

De strafrechter hoeft niet te onderzoeken welke redenen een burgerlijke partij die bij name werd genoemd in een periodiek geschrift, heeft om van haar recht van antwoord gebruik te maken en hij moet evenmin de gepastheid ervan onderzoeken.

O.M. en W. t/ B.

Gelet op het vonnis, op tegenspraak gewezen door één rechter op 27 februari 1996 door de Correctionele Rechtbank te Antwerpen, 25e Kamer;

Overwegende dat in de gemeente Brasschaat het tweemaandelijks tijdschrift «De Parkbode» wordt uitgegeven onder de verantwoordelijkheid van beklaagde;

Overwegende dat in de uitgave van de maand maart 1995 op bladzijde 6 een artikel verscheen waarin de burgerlijke partij bij naam werd genoemd;

Overwegende dat de burgerlijke partij bij aangetekende brief van 2 juni 1995 de kosteloze inlassing van een antwoord vorderde, wat op 7 juni daaropvolgend door beklaagde werd geweigerd met de volgende motivering: «Het gemeentelijk informatieblad «De Parkbode» beperkt zich enkel tot onderwerpen van algemeen nut en informatie naar de bevolking toe. Het door u geciteerde onderwerp is enkel een korte algemene weergave van een tijdens een gemeenteraad behandeld agendapunt. Er wordt steeds op toegezien dat in «De Parkbode» geen polemiek wordt gevoerd of politieke standpunten worden ingenomen. Deze vorm van berichtgeving en duiding komt immers ruimschoots aan bod in de geschreven pers en andere media. Derhalve wens ik niet op uw verzoek in te gaan.»;

Overwegende dat de burgerlijke partij repliceert met een dagvaarding in kort geding bij gerechtsdeurwaardersexploot van 22 juni 1995, teneinde beklaagde door de heer voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, zitting houdende in kort geding, te horen veroordelen tot de publicatie van het voorgelegde antwoord onder verbeurte van een dwangsom van 50.000 fr.;

dat bij beschikking in kort geding van 1 augustus 1995, waartegen beklaagde hoger beroep instelde, de vordering van de burgerlijke partij wordt gegrond verklaard en de publicatie wordt bevolen onder verbeurte van genoemde dwangsom;

Overwegende dat het antwoord niet werd opgenomen in het eerstvolgende nummer 5 (augustus 1995), waarop de burgerlijke partij bij dagvaardingsexploot van 31 augustus 1995 beklaagde rechtstreeks dagvaardt voor de correctionele rechtbank, teneinde hem onder meer te horen veroordelen tot een schadevergoeding van 1 fr. provisioneel en tot de inlassing van het antwoord met veroordeling tot een geldboete van 100 fr. per dag vertraging;

Overwegende dat de plaats en het tijdstip van de in de rechtstreekse dagvaarding omschreven feiten als volgt dienen te worden gepreciseerd «te Brasschaat, op 1 augustus 1995,...»; dat door deze precisering de ten laste gelegde feiten op zichzelf niet worden gewijzigd;

Overwegende dat het gevorderde antwoord overeenkomstig de formeel wettelijke voorschriften werd gepubliceerd in het nummer 6 van oktober 1995;

dat aldus het deel van de vordering strekkende tot de publicatie van het antwoord en tot betaling van een dwangsom per dag vertraging zonder voorwerp is geworden, zoals tevens door partijen wordt aanvaard;

Overwegende dat de strafvordering ontvankelijk is;

dat geen in kracht van gewijsde getreden beslissing is tussengekomen, gelet op het hoger beroep van beklaagde tegen de beschikking in kort geding;

dat een benadeelde bovendien zijn vordering kan splitsen en zodoende een deel via civiele en een deel via penale weg voor de rechter kan brengen;

dat geen schadevergoeding voor de burgerlijke rechter werd gevorderd en de in kort geding toegekende dwangsom niet kan worden gelijkgesteld met een schadeloosstelling;

Overwegende dat het betwiste artikel werd verspreid op 20 maart 1995, zodat de vordering van 2 juni 1995 tijdig werd ingesteld, wat door beklaagde niet wordt betwist;

dat de rechtstreekse dagvaarding van 31 augustus 1995 buiten de termijn van drie maanden, bepaald in art. 1 van de wet van 23 juni 1961 betreffende het recht tot antwoord, valt en derhalve niet als een nieuwe vordering kan worden aangenomen;

Overwegende dat, zo bewezen, de verplichting tot publicatie moest worden uitgevoerd in het nummer 5 van de maand augustus 1995, zijnde het eerste nummer dat is verschenen na afloop van de termijn bepaald in art. 4 van genoemde wet; dat, zo bewezen, de beschikking in kort geding en de uitvoering ervan daaraan geen afbreuk doen;

Overwegende dat, rekening houdende met de, zo bewezen, opnemingsdatum van 1 augustus 1995, de verjaring van de strafvordering opeenvolgend werd gestuit op 19 december 1995, 28 november 1995, 27 februari 1996 en 17 mei 1996 (proces-verbaal van openbare terechtzitting in hoger beroep);

dat tussen die data van stuiting geen termijn gelijk aan de verjaringstermijn is verlopen en evenmin sedert 1 augustus 1995 één jaar is verstreken;

Overwegende dat, na een nieuw onderzoek ter terechtzitting van het Hof gedaan, de schuld van beklagde aan het hem in de rechtstreekse dagvaarding ten laste gelegde feit, is bewezen;

Overwegende dat beklagde geen wettelijke redenen had om de publicatie van het antwoord niet op te nemen in het augustusnummer, zijnde de eerstvolgende uitgave, en daardoor een inbreuk pleegde op art. 4, tweede lid, van genoemde wet van 23 juni 1961;

Overwegende dat in het kwestieuze artikel de burgerlijke partij met naam werd genoemd in verband met een polemiek rond het bouwproject langs het Armand Reusensplein; dat onder meer werd geschreven dat: «(...) de problematiek te reduceren is tot een persoonlijke aanval», wat niet anders kan betekenen en alleen kan worden gelezen in de zin dat de problematiek rond het bouwproject te reduceren is tot een persoonlijke aanval van de burgerlijke partij tegen beklagde;

dat de burgerlijke partij in haar antwoord aanvoert dat zij het hiermee niet eens is en haar kritiek op het bouwproject niet is ingegeven door een persoonlijke afrekening, waarna zij haar zienswijze in verband met het bouwproject uiteenzet; dat bijgevolg haar tekst een rechtstreeks antwoord is op het bestreden artikel en ermee in onmiddellijk verband staat;

dat Hof niet moet onderzoeken welke redenen de burgerlijke partij had om van haar recht op antwoord gebruik te maken en evenmin de gepastheid ervan moet beoordelen;

Overwegende dat de inhoud van zowel het bestreden artikel als het antwoord erop handelen over het bouwproject;

dat de door beklagde in conclusies weergegeven mogelijke draagwijdtes en interpretaties aan zijn eigen artikel geen afbreuk doen aan het vastgestelde onmiddellijk verband tussen het bestreden artikel en het antwoord erop;

dat aan deze vaststelling evenmin afbreuk wordt gedaan door het aangebrachte gegeven dat er geen onregelmatigheden in de procedure betreffende het bouwproject werden begaan of dat er desaangaande aan beklagde persoonlijk niets te verwijten valt;

Overwegende dat het antwoord niet beledigend is en ook de andere mogelijkheden vermeld in art. 3 van genoemde wet van 23 juni 1961 niet van toepassing zijn;

Overwegende dat de argumentatie van partijen in verband met de al dan niet tijdige uitvoering van de beschikking in kort geding niet ter zake dienende is;

...

NOOT – *Over het recht van wederwoord*

1. De persoon die in een periodiek geschrift werd genoemd of impliciet aangewezen, mag zelf oordelen over het belang dat hij heeft om de publicatie van een wederwoord te vorderen (Antwerpen, 26 september 1986; *Pas.*, 1986, II, 177). De strafrechter heeft de redenen niet te onderzoeken die de betrokkene ertoe hebben gebracht om dit recht uit te oefenen (Cass., 14 oktober 1974, *R.W.*, 1974-75, 1761).

2. Het cassatieberoep tegen onderhavig arrest werd verworpen bij arrest van 19 januari 1999.

A. Vandeplass

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e KAMER – 24 JUNI 1996

Voorzitter: mevr. Van de Putte

Advocaten: mrs. Maes en De Ruyck

Overeenkomst – Ontbinding wegens wanprestatie – Beding dat, als een van de partijen in haar verplichtingen tekortschiet, de wederpartij het recht heeft de overeenkomst te ontbinden – Kwalificatie – Weerslag op de gedwongen uitvoering in natura

Als in een overeenkomst wordt bedongen dat, als een van de partijen in haar verplichtingen tekortschiet, de wederpartij het recht heeft de overeenkomst te ontbinden, is deze clause te beschouwen als een herhaling en een bevestiging van art. 1184 B.W.

Een dergelijk uitdrukkelijk ontbindend beding sluit niet de mogelijkheid uit om een beroep te doen op de gedwongen uitvoering in natura, tenzij uitdrukkelijk zou bedongen zijn dat daarvan afstand wordt gedaan.

B.V.B.A. V. t/ P. en De J.

...

Krachtens art. 1184 B.W. heeft de partij bij niet-uitvoering van de verbintenis door de tegenpartij de keus ofwel de andere partij te noodzaken de overeenkomst uit te voeren wanneer de uitvoering mogelijk is ofwel de ontbinding van de overeenkomst te vorderen met schadevergoeding.

Omdat art. 1184 B.W. van aanvullend recht is, mogen de partijen hiervan afwijken en kunnen ze derhalve bedingen dat de ontbinding van hun wederkerig contract wegens het niet-uitvoeren van de door een partij aangegane verbintenissen door hen formeel wordt uitgesloten, zodat alleen de uitvoering eventueel de dwanguitvoering of de betaling van schadevergoeding overblijft, waarbij het de bedoeling is van de partij die hiertoe het initiatief neemt zich te beveiligen tegen de schuldige tekortkomingen van haar wederpartij met de bedoeling haar positie te versterken, de uitoefening van

haar rechten te verstevigen en te bespoedigen, eventuele betwistingen uit te schakelen of minstens moeilijker te maken.

Wanneer eenvoudig wordt bedongen dat, in geval van tekortkoming van een der partijen, de wederpartij het recht heeft het contract te ontbinden, heeft deze clausule geen specifieke uitwerking, daar zonder meer de inhoud van art. 1184 B.W. wordt bevestigd en herhaald.

Tevens sluit de inlassing van een dergelijk uitdrukkelijk ontbindend beding de mogelijkheid niet uit om een beroep te doen op de dwanguitvoering, tenzij op zeer uitdrukkelijke wijze zou bedongen zijn dat van de dwanguitvoering afstand wordt gedaan.

De afstand van een dergelijk recht moet expliciet en voor geen interpretatie vatbaar zijn.

De tekst opgenomen in art. 4 van de algemene verkoopsvoorwaarden bevat nergens een afstand van het keuzerecht bepaald in art. 1184 B.W.: het bedoeld art. 4 bepaalt enkel dat in geval de wederpartij tekortschiet in haar verplichting tot afname van het voertuig en dit tien dagen na de ingebrekestelling, de eisende partij het recht heeft zowel garagekosten te vorderen als de ontbinding van de overeenkomst, met een welbepaalde schadevergoeding, terzake 10% van het aankoopbedrag, exclusief de taksen.

Nu de eisende partij niet uitdrukkelijk afstand heeft gedaan van haar bij de wet toegekende keuzerecht; dient wel te worden nagegaan of, door aldus de uitvoering te eisen, de eisende partij bij de uitoefening van haar contractuele rechten al dan niet in strijd met de goede trouw handelt en of zij manifest rechtsmisbruik pleegt dat niet kan worden toegestaan.

...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE IEPEER

1e KAMER – 29 JUNI 1998

Voorzitter: de h. Handschoewerker

Rechters in handelszaken: de hh. Leire en Tytgat

Advocaten: mrs. Desmet en Bekaert

Leasing – Faillissement leasingnemer – Ontbindend beding – Voortzetting van de overeenkomst door de curator – Uitvoering te goeder trouw van de overeenkomst

Een beding luidens welk de leasingovereenkomst van rechtswege is ontbonden in geval van faillissement van de leasingnemer, kan niet worden tegengeworpen aan de curator die aanbiedt hetzij de overeenkomst voort te zetten, hetzij al de toekomstige huurtermijnen te betalen. Een beroep op dit beding is in die omstandigheden strijdig met de verplichting de overeenkomst te goeder trouw uit te voeren.

Faillissement N.V. J. t/ N.V. B.

Uiteenzetting van het geschil:

Tussen verweerster N.V. B., en de gefailleerde vennootschap N.V. J., werden indertijd zeven leasingovereenkomsten gesloten. Op 1 december 1997 werd de N.V. J. in staat van faillissement verklaard. Op 19 december 1997 deelde de

curator mede dat hij de contracten wenste voort te zetten ofwel de resterende verschuldigde bedragen uit te betalen en de aankoopoptie te lichten. Dezelfde dag stelde verweerster duidelijk dat zij haar juridische eigendom terugnam en ging zij akkoord dat de verkoop van de geleasde goederen voor haar rekening plaats vond en de opbrengst aan haar toekwam.

Ondertussen werden de goederen samen met de andere roerende goederen van het faillissement verkocht en draagt het verschil tussen de opbrengst en de resterende vordering aan huurgelden en aankoopopties 1.766.253 fr., bedrag dat onder voorbehoud van het tussen te komen vonnis werd gestort door verweerster.

De curator dagvaardt de N.V. B. in betaling van voornoemd bedrag; verweerster vraagt de afwijzing van de vordering.

Beoordeling in rechte:

De leasingovereenkomst is essentieel een kredietoperatie met een originele zekerheid als waarborg, namelijk het eigendomsrecht. Dit is een fundamenteel kenmerk van de leasing: indien de lessor de eigendom van het door hem gefinancierde goed bewaart, dan is dit om in geval van onvermogen van de lessee over een zekerheid te beschikken. Het materiële bezit van het goed interesseert hem niet: hij heeft het nooit in zijn handen, hij weigert het te onderhouden en hij wenst niet liever dan dat het hem nooit teruggegeven wordt. De gebruiker verschijnt dus als de economische eigenaar van het goed (*T.P.R.*, 1997, 1268, nr. 949).

Bij faillissement kan de lessor zijn eigendomsrecht aan de boedel tegenwerpen indien de gefailleerde lessee de aankoopoptie niet gelicht heeft (*Bergen*, 5 februari 1991, *T.B.H.*, 1991, 655).

Op 15 december 1997 vroeg de curator aan verweerster om hem de resterende vorderingen te bezorgen met betrekking tot de leasingcontracten, om te kunnen oordelen of voortzetting door de curator in het voordeel van de boedel zou zijn.

Op deze vraag kwam geen antwoord van verweerster, waarop de curator na studie van de leasingcontracten per fax van 19 december 1997 uitdrukkelijk liet weten aan verweerster dat hij de contracten wenste voort te zetten, ofwel de resterende vorderingen en de aankoopopties uit te betalen. Dezelfde dag antwoordde verweerster dat zij de goederen «als juridisch eigenaar» terugnam.

In beginsel maakt het faillissement geen einde aan de overeenkomsten, tenzij het uitdrukkelijk ontbindend beding dit bepaalt of tenzij een overeenkomst *intuitu personae* wegens het faillissement niet meer kan worden uitgevoerd.

Art. 46 van de Faillissementswet bepaalt dat de curator steeds het recht heeft te beslissen of hij de contracten, gesloten vóór het faillissement, al dan niet verder zal uitvoeren.

Onmiddellijk na het faillissement heeft de curator vastgesteld dat met betrekking tot bepaalde leasingscontracten de huurtijd zeer ver gevorderd was en het totaal van de resterende vorderingen en aankoopopties ver beneden de residuwaarde van de goederen lag. De curator heeft geen onderscheid gemaakt tussen de gunstige en ongunstige leasingscontracten, maar alles in zijn geheel genomen. Er was

geen enkele betalingsachterstand van de gefailleerde vennootschap op de leasingovereenkomsten.

Verweerster beroept zich op de algemene voorwaarden van de desbetreffende leasingcontracten, meer bepaald art. 9.1.b, dat bepaalt dat de verhuurder het contract van rechtswege zonder ingebrekestelling en door eenvoudige kennisgeving kan beëindigen in geval de huurder failliet wordt verklaard.

Een dergelijke clause is geen uitdrukkelijk ontbindend beding in de zin van art. 46 van de Faillissementswet, aangezien door het faillissement zelf aan het contract geen einde wordt gemaakt maar biedt enkel de mogelijkheid dat de verhuurder een einde kan maken aan het contract in geval van faillissement.

Op de datum van de dagvaarding waren de contracten nog niet beëindigd; slechts na dagvaarding werd door verweerster bij aangetekende brief, ontvangen op 19 januari 1998, verwezen naar voormeld art. 9 van de algemene voorwaarden. Het is dan ook ten onrechte dat verweerster heeft geweigerd dat de curator de contracten voortzette, hoewel de curator dat uitdrukkelijk mededeelde in zijn fax van 19 december 1997. Op de brief van 15 december 1997, gericht aan verweerster met het verzoek om de resterende vorderingen te bezorgen, kwam er geen antwoord.

Het feit dat er in de fax van 19 december 1997 vermeld staat «*mits machtiging van de Rechter-Commissaris*» is irrelevant. De overige opmerking van verweerster doet niets terzake: indien de curator beslist de contracten voort te zetten, geschiedt dit op zijn verantwoordelijkheid en heeft verweerster ten laste van de boedel recht op de uitvoering van de verbintenissen van de contracten «*in zoverre zij betrekking heeft op prestaties geleverd na het faillissement*» (art. 46, derde lid, van de Faillissementswet).

De oproeping door verweerster van art. 9, b, van de algemene voorwaarden van het contract van de financieringshuur strookt niet met de invoering te goeder trouw die ten grondslag ligt van iedere overeenkomst (art. 1134 B.W.; H. Bocken, «De goede trouw bij de uitvoering van verbintenissen», *R.W.*, 1989-90, 1044-1046).

De zekerheden van de financieringsmaatschappij zijn gebleven: de verdere uitvoering van het contract gebeurt op verantwoordelijkheid van de curator en valt ten laste van de boedel; het evenwicht tussen de verplichtingen van partijen is behouden.

Toepassing van het beding zou een onevenwicht doen ontstaan tussen partijen in hun wederzijdse verplichtingen, die voortspruiten uit het contract: hoe langer het contract loopt, hoe meer de einddatum nadert, des te meer zou verweerster belang hebben bij een faillissement, wat niet de zin kan zijn van art. 9b van het financieringscontract. De meerwaarde bij het beëindigen van de leasing komt toe aan de leasingnemer; de afkoopwaarde is meestal slechts een fractie van de aankoopwaarde.

Art. 9b van het financieringscontract is geen uitdrukkelijk beding van dwingend recht; de partij «*kan*» het contract beëindigen, zodat de rechter een soevereine appreciatiebevoegdheid heeft. Het beding is niet genuanceerd wat het tijdsverloop betreft van de periodieke betalingen en de gevolgen die daaraan worden verbonden.

De rechtbank is van oordeel dat een strikte toepassing van het beding in de gegeven omstandigheden kennelijk onredelijk is om redenen die eigen zijn aan het geschil: op de da-

tum van het faillissement was het einde van de huurtijd zeer ver gevorderd, was er geen enkele betalingsachterstand en zijn de zekerheden voor de financieringsmaatschappij gebleven (L. Van den Hole, «De roerende leasing, de positie van de lessor bij faillissement», *D.A.O.R.*, oktober 1996, nr. 40, 43, nr. 40, 48, nr. 53).

Om alle voornoemde redenen verklaart de rechtbank de vordering van de curator gegrond.

NOOT – Tegen dit vonnis werd hoger beroep ingesteld.

WETGEVING IN KORT BESTEK

Onder de zorg van de Faculteit van de Rechtsgeleerdheid van de V.U.B. (coördinatie Prof. Dr. M. van Damme)

Dit overzicht betreft de wetgeving bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van februari 1999 en kwam tot stand met medewerking van S. Baeten, N. De Camps, M. Maus, R. Pascariello en A. Wirtgen.

Veiligheid bij voetbalwedstrijden

De wet van 21 december 1998 (*B.S.*, 3 februari 1999) heeft als doel de organisatoren van voetbalwedstrijden te responsabiliseren door hen de algemene verplichting op te leggen alle noodzakelijke voorzorgsmaatregelen te nemen teneinde wangedrag door de toeschouwers te voorkomen. Aan de organisatoren van nationale wedstrijden, d.w.z. die waaraan tenminste één club uit één van de hoogste twee nationale afdelingen deelneemt, en internationale wedstrijden, worden bijzondere verplichtingen opgelegd, zoals het jaarlijks sluiten van een overeenkomst met de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden, het aanduiden van een behoorlijk gemandateerde veiligheidsverantwoordelijke, het opstellen en controleren van de naleving van een reglement van inwendige orde, dat op duidelijke en blijvende manier aan de toeschouwers wordt meegedeeld, het scheiden van rivaliserende toeschouwers, het verzekeren van het ticketbeheer en zelfs het installeren van bewakingscamera's. Daarnaast dienen mannelijke en vrouwelijke stewards te worden aangeworven wier taken en bevoegdheden beschreven worden in de wet.

De niet-naleving van de voormelde verplichtingen kan worden beteugeld met een administratieve geldboete, opgelegd door een ambtenaar. Tegen deze beslissing kan hoger beroep worden ingesteld bij de politierechtbank. In dezelfde administratieve procedure wordt ook voorzien om een administratieve geldboete en een stadionverbod op te leggen aan personen die feiten hebben gepleegd die het verloop van een nationale of internationale voetbalwedstrijd kunnen verstoren, zoals het zonder gerechtvaardigde reden gooien van voorwerpen naar het speelveld.

Tot slot bepaalt de wet dat eenieder die op onrechtmatige wijze toegangsbewijzen verdeelt, kan worden gestraft met een gevangenisstraf tot drie jaar en een geldboete tot twintigduizend frank.

S.B.

Bescherming privacy

De wet van 11 december 1998 (*B.S.*, 3 februari 1999) zet de Europese richtlijn van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens om in het Belgische recht. Hiertoe wijzigd zij de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

In de eerste plaats wordt aan de reeds bestaande begrippen een gewijzigde definitie gegeven, voorts wordt het materieel toepassingsgebied van de wet ingeperkt door de verwerking van gegevens voor welbepaalde doeleinden aan het toepassingsgebied van verscheidene artikelen te onttrekken. Daarentegen wordt het territoriale toepassingsgebied van de wet niet langer verbonden aan de plaats van verwerking, maar aan de plaats van de vestiging waarvoor de verwerking gebeurt.

Nieuw zijn ook de voorwaarden waaraan de verwerking moet voldoen. De verwerking dient o.a. eerlijk en rechtmatig te gebeuren en voor welbepaalde en uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

In een gewijzigd art. 5 bepaalt de wetgever op een uitdrukkelijke wijze de toelaatbare verwerking van persoonsgegevens. Wat de gevoelige gegevens, de gegevens m.b.t. de gezondheid en de gerechtelijke gegevens betreft, is de verwerking in principe verboden, behoudens de in de wet bepaalde uitzonderingen. Voorts versoepelt de wet de informatieverplichting, zowel wanneer de gegevens van de betrokkene zelf zijn verkregen, als wanneer zij zijn verkregen van een derde, terwijl het recht van toegang wordt uitgebreid. Eenieder heeft het recht zich te verzetten tegen de verwerking van zijn persoonsgegevens en heeft het recht de verbetering of de wijziging van deze gegevens te vorderen.

De wet stelt een objectieve aansprakelijkheid in, ten laste van de verantwoordelijke voor de verwerking, voor enige schade die de betrokkene lijdt ten gevolge van een verwerking die in strijd is met deze wet. Ten slotte maakt de wetgever het doorgeven van persoonsgegevens aan landen buiten de EG enkel mogelijk wanneer deze landen een passend beschermingsniveau bieden.

De datum van inwerkingtreding van de wet van 11 december 1998 zal door de Koning worden bepaald.

N.D.C.

Sociale zekerheid - Begrip loon - Per fiets naar het werk - Vergoeding door de werkgever

Het K.B. van 29 januari 1999 (*B.S.*, 6 februari 1999; inwerkingtreding op 1 april 1999) strekt ertoe de vergoeding die door de werkgever ten belope van maximum zes frank per kilometer aan de werknemer wordt toegekend voor diens verplaatsing met de fiets tussen de woonplaats en de plaats van tewerkstelling, niet met loon gelijk te stellen voor de berekening van de socialezekerheidsbijdragen. De betrokken kilometervergoeding was reeds het voorwerp van een fiscale vrijstelling met toepassing van art. 38, eerste lid, 14°, W.I.B. 1991.

M.V.D.

Strafvordering – Verticale integratie

De wet van 22 december 1998 betreffende de verticale integratie van het openbaar ministerie, het federaal parket en de raad van de procureurs des Konings (*B.S.*, 10 februari 1999) reorganiseert de uitoefening van de strafvordering. Door de verticale integratie van het openbaar ministerie zal de procureur des Konings voortaan niet enkel de strafvordering uitoefenen voor het gerecht van eerste aanleg, maar eveneens voor het Hof van Beroep en het Hof van Assisen, behoudens in de door de wet bepaalde uitzonderingen. Bijgevolg wordt de algemene bevoegdheid van de procureur-generaal gereduceerd tot een residuaire bevoegdheid, met name in de gevallen van voorrecht van rechtsmacht, voor het berechten van ministers en in de gevallen in de wet bepaald.

Daarnaast oefent de federale procureur de strafvordering uit voor alle strafgerechten in de gevallen door de wet bepaald. Er dient echter te worden gewezen op de mogelijkheid die de procureur des Konings heeft om zijn bevoegdheid, de strafvordering uit te oefenen voor de gerechten van eerste aanleg, het Hof van Beroep en het Hof van Assisen, op te dragen aan een lid van het parket-generaal. Het betreft een mogelijkheid waarvan, gezien de praktische problemen inzake verplaatsing voor een parketmagistraat wiens arrondissement niet tevens de hoofdplaats van het ressort is, niet weinig gebruik zal gemaakt worden. Het opgeven van het dubbel onderzoek van de zaken door een parketmagistraat, gaf in de doctrine reeds eerder aanleiding tot het stellen van vragen omtrent de onpartijdigheid van het openbaar ministerie, de volwaardigheid van het hoger beroep en de repercussies hiervan op de rechtseenheid. De wet richt voorts een federaal parket in onder de leiding en het toezicht van de federale procureur, die op zijn beurt, samen met de procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, onder het toezicht van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie staat.

De federale procureur oefent de strafvordering uit voor alle strafgerechten telkens als de wet het bepaalt, en hij heeft eveneens als opdracht de internationale samenwerking te vergemakkelijken en het toezicht uit te oefenen op de algemene en bijzondere werking van de federale politie.

Tenslotte stelt de wet een raad van procureurs des Konings in, samengesteld uit alle procureurs des Konings. De raad heeft tot taak het college van procureurs-generaal ambtshalve of op diens verzoek te adviseren over de harmonisatie en de uniforme toepassing van de regels en over elke zaak die verband houdt met de opdrachten van het openbaar ministerie.

De Koning dient, bij een in ministerraad overlegd besluit, de datum te bepalen waarop de wet van 22 december 1998 in werking treedt.

N.D.C.

Productnormen

In het *B.S.* van 11 februari 1999 werd de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, bekendgemaakt. Voor de toepassing van de wet wordt onder «producten» verstaan de «lichamelijke roerende zaken, met

inbegrip van stoffen, preparaten, biociden en verpakkingen, doch uitgezonderd afvalstoffen». De wet gaat uit van het algemene principe dat alle producten die op de markt worden gebracht zodanig ontworpen moeten zijn dat de fabricage ervan, het voorziene gebruik en de verwijdering, de volksgezondheid niet aantasten en niet of zo weinig mogelijk bijdragen tot een toename van de hoeveelheid en de mate van schadelijkheid van afvalstoffen en tot andere vormen van verontreiniging.

De wet houdt een kaderregeling in waarbij aan de Koning ruim omschreven machtigingen worden verleend om uiteenlopende maatregelen te nemen met het oog op de bescherming van het leefmilieu of de volksgezondheid en de bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen, enerzijds, en met het oog op uitsluitend de bescherming van de volksgezondheid, anderzijds.

Bovendien voorziet de wet in de mogelijkheid om de erin vervatte doelstellingen te verwezenlijken door middel van sectorale overeenkomsten die kunnen worden gesloten tussen de Belgische Staat en ondernemingen of organisaties van ondernemingen. Die overeenkomsten betreffen het op de markt brengen van een product of productgroep.

Benevens bepalingen met een algemeen toepassingsgebied bevat de wet ook bijzondere bepalingen m.b.t. specifieke producten, zoals stoffen en preparaten, biociden en verpakkingen.

De wet vormt het kader voor de omzetting van een aantal EG-richtlijnen of gedeelten ervan die behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid. De wet regelt het toezicht en de sancties (strafbepalingen en administratieve geldboeten) m.b.t. de naleving van zowel de wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, als een aantal EG-vorderingen. Zij wijzigt, tot slot, een aantal andere regelingen die, gelet op de algemene bepalingen van de wet, moeten worden aangepast (zo b.v. de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging).

De wet van 21 december 1998 bevat geen specifieke bepaling inzake de inwerkingtreding ervan.

M.V.D.

Benoeming, aanwijzing en evaluatie van magistraten – Hoge Raad voor de Justitie

In het *B.S.* van 2 februari 1999 werd de wet van 22 december 1998 bekendgemaakt tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem. De in die wet vervatte regeling kan, in essentie, als volgt worden weergegeven.

1. In art. 90 Ger. W. wordt een nieuw lid ingevoegd dat bepaalt dat de voorzitter van de rechtbank belast is met de organisatie van de werkzaamheden en de verdeling van de zaken overeenkomstig het reglement van de rechtbank. Hij kan een of meer ondervoorzitters aanwijzen om hem bij te staan.

Analoog hiermee is bij het hof van beroep de eerste voorzitter belast met de organisatie van de werkzaamheden en de verdeling van de zaken overeenkomstig het reglement van het hof. Hij kan een of meer kamervoorzitters aanwijzen om hem bij te staan. De eerste voorzitter is belast met het op-

maken van een activiteitenverslag, dat onder meer dient om na te gaan wat het effect is van de maatregelen die zijn genomen om de gerechtelijke achterstand weg te werken. Dit verslag wordt meegedeeld aan de minister van Justitie, die het aan het Parlement verzendt.

Het arbeidsauditoraat-generaal bij ieder arbeidshof bestaat uit een eerste advocaat-generaal, één of meer advocaten-generaal en één of meer substituten-generaal die er, onder het toezicht en de leiding van de procureur-generaal, het ambt van openbaar ministerie uitoefenen.

Voor de toepassing van titel VI, boek I, deel II van het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 186bis ingevoegd dat stipuleert dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg optreedt als korpschef van de vrederechters en de rechters in de politierechtbank van zijn gerechtelijk arrondissement.

In art. 189 Ger. W. worden de voorwaarden bepaald waaraan de kandidaat moet voldoen om als voorzitter of ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel te worden aangewezen.

De voorwaarden waaraan de kandidaat moet voldoen om als procureur des Konings, arbeidsauditeur, eerste substituit-procureur des Konings of eerste substituit-arbeidsauditeur te worden aangewezen, zijn opgenomen in art. 193 Ger. W.

In de artt. 207 tot en met 209 Ger. W. zijn de voorwaarden vastgelegd waaraan respectievelijk de eerste voorzitter, de kamervoorzitter, een raadsheer, de eerste advocaat-generaal van het hof van beroep en het arbeidshof moeten voldoen om voor deze functies te worden aangewezen. Voorts vindt men in deze artikelen de voorwaarden terug waaraan de procureur-generaal bij het hof van beroep of de federale procureur-generaal bij het federaal parket en de substituit-procureur-generaal bij het hof van beroep of substituit-generaal bij het arbeidshof, moeten voldoen om voor deze functies te worden aangewezen.

De artt. 254 en 258 Ger. W. bepalen op hun beurt de voorwaarden waaraan de eerste voorzitter, voorzitter, een raadsheer, de procureur-generaal, de eerste advocaat-generaal en een advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie moeten voldoen opdat zij voor deze functies zouden kunnen worden aangewezen.

2. De Hoge Raad voor de Justitie telt vierenveertig leden, van wie de ene helft behoort tot een Nederlandstalig en de andere helft tot een Franstalig college. Elk college telt elf magistraten en elf niet-magistraten. De groep niet-magistraten telt per college ten minste vier leden van elk geslacht. De magistraten worden verkozen bij rechtstreekse en geheime verkiezing uit de beroepsmagistraten in actieve dienst door een Nederlandstalig en Franstalig kiescollege dat bestaat uit de beroepsmagistraten van de taalrol die overeenstemt met die van de benoeming. De niet-magistraten worden door de Senaat benoemd met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen. Op het ogenblik van de kandidaatstelling mag de leeftijd van 63 jaar niet zijn bereikt. Ten laatste zes maanden voor het verstrijken van het mandaat van de leden van de Hoge Raad wordt een oproep tot de kandidaten bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De leden nemen in de Hoge Raad zitting voor een periode van vier jaar, die éénmaal kan worden hernieuwd. Het lid-

maatschap van de Hoge Raad is tijdens de duur van het mandaat onverenigbaar met de uitoefening van een ambt van plaatsvervangend magistraat, een bij verkiezing verleend openbaar mandaat, een openbaar ambt van politieke aard en een mandaat van korpschef.

De Hoge Raad stelt met een meerderheid van twee derden van zijn leden een bureau samen dat bestaat uit twee magistraten en twee niet-magistraten. De Hoge Raad wijst tevens de commissies aan waarvan de leden van het bureau het voorzitterschap bekleden. De leden van het bureau oefenen hun functie voltijds uit en mogen tijdens de duur van hun mandaat geen andere beroepsactiviteit uitoefenen.

Het voorzitterschap van de Hoge Raad wordt voor een termijn van één jaar beurtelings bekleed door een magistraat en een niet-magistraat van een verschillend college die lid zijn van het bureau en nog geen voorzitter van de Hoge Raad zijn geweest.

De algemene vergadering van de Hoge Raad stelt aan de hand van een analyse en een evaluatie van de vergaarde informatie een jaarlijks verslag op over de algemene werking van de rechterlijke orde, dat wordt bezorgd aan de minister van Justitie, de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat en de korpschefs van de hoven en van het openbaar ministerie bij deze hoven. Deze verslagen bevatten geen enkele aanwijzing over de identiteit van personen.

Elk college heeft in zijn midden een benoemings- en aanwijzingscommissie, die bestaat uit veertien leden, van wie de helft magistraten en de helft niet-magistraten zijn. De benoemingscommissies vormen samen de verenigde benoemingscommissie. De verenigde benoemingscommissie bereidt de programma's voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage voor. Voorts bereidt ze de richtlijnen en de programma's voor de permanente vorming van magistraten en de gerechtelijke stage voor. Elke benoemingscommissie doet jaarlijks aan een algemene vergadering verslag over haar werkzaamheden.

Elk college heeft in zijn midden ook een advies- en onderzoekscommissie die bestaat uit acht leden, van wie tevens de helft magistraten en de helft niet-magistraten. De advies- en onderzoekscommissies vormen samen de verenigde advies- en onderzoekscommissie. Deze verenigde advies- en onderzoekscommissie bereidt adviezen en voorstellen voor over de algemene werking van de rechterlijke orde, de wetsvoorstellen en -onderwerpen die een weerslag hebben op de algemene werking van de rechterlijke orde en de aanwending van de beschikbare middelen. Deze adviezen en voorstellen zijn schriftelijk en hebben bindende, noch schorsende werking. De verenigde advies- en onderzoekscommissie is tevens belast met het algemeen toezicht op en de bevordering van het gebruik van de middelen van interne controle binnen de rechterlijke orde. Ze ontvangt de klachten over de werking van de rechterlijke orde, verzekert de opvolging ervan en licht de klager schriftelijk in over het gevolg dat aan de klacht werd gegeven. Bij gegronde klachten kunnen de advies- en onderzoekscommissies aanbevelingen doen ter oplossing van het gestelde probleem en voorstellen ter verbetering van de algemene werking van de rechterlijke orde formuleren ten behoeve van de betrokken instanties en de minister van Justitie.

De verenigde advies- en onderzoekscommissie kan, met uitsluiting van strafrechtelijke en tuchtrechtelijke bevoegd-

heden, een bijzonder onderzoek instellen naar de werking van de rechterlijke orde.

3. Vooraleer de Koning tot een benoeming van een magistraat overgaat, vraagt de minister van Justitie binnen vijftig dagen na de bekendmaking van de vacature in het *Belgisch Staatsblad*, een gemotiveerd schriftelijk advies aan de korpschef van het rechtscollege waar de benoeming moet geschieden, of waar de kandidaat werkzaam is. Het advies wordt ook gevraagd aan een vertegenwoordiger van de balie waar de kandidaat werkzaam is. Binnen honderd dagen na de bekendmaking van de vacature zendt de minister van Justitie aan de bevoegde benoemingscommissie voor elke kandidaat het benoemingsdossier over met het verzoek over te gaan tot een voordracht van een kandidaat. De voordracht gebeurt bij meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen op grond van criteria die betrekking hebben op de bekwaamheid en de geschiktheid van de kandidaat. De Koning beschikt vanaf de ontvangst van de voordracht over zestig dagen om een beslissing te nemen en deze bij ter post aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs mee te delen aan de benoemingscommissie en de kandidaten. In geval van gemotiveerde weigering beschikt de benoemingscommissie vanaf ontvangst van deze beslissing over vijftien dagen om een nieuwe voordracht te doen.

De korpschefs worden door de Koning aangewezen voor een mandaat van zeven jaar dat binnen hetzelfde rechtscollege of binnen hetzelfde parket niet onmiddellijk hernieuwbaar is.

Magistraten belast met «bijzondere opdrachten» worden als volgt aangewezen:

- de onderzoeksrechters, de beslagrechters en de rechters in de jeugdrechtbank worden door de Koning aangewezen op voordracht van de bevoegde algemene vergadering uit de kandidaten die op gemotiveerde wijze door de korpschef worden voorgesteld. Deze functies worden toegewezen voor een termijn van één jaar, die na evaluatie een eerste maal voor twee jaar en vervolgens voor telkens vijf jaar worden hernieuwd;
- de jeugdrechter in hoger beroep wordt door de Koning aangewezen op voordracht van de bevoegde algemene vergadering uit de kandidaten die op gemotiveerde wijze door de korpschef worden voorgesteld. De jeugdrechter in hoger beroep wordt aangewezen voor een termijn van drie jaar die na evaluatie tweemaal kan worden hernieuwd;
- de bijstandsmagistraten en de federale magistraten worden aangewezen uit de leden van het openbaar ministerie die gedurende ten minste vijf jaar het ambt van magistraat van het openbaar ministerie of van onderzoeksrechter hebben uitgeoefend. Deze magistraten worden aangewezen voor een termijn van vijf jaar, die na evaluatie tweemaal kan worden hernieuwd.

4. De Koning bepaalt voor elk gerechtelijk jaar het aantal vacante plaatsen van gerechtelijk stagiair voor de Nederlandse en Franse taalrol. De minister van Justitie benoemt de kandidaten die geslaagd zijn voor het vergelijkend toelatingsexamen tot het ambt van gerechtelijk stagiair en wijst het arrondissement aan waar de stage wordt doorgemaakt, met voorrang volgens de rangschikking. De kandidaten moeten op het ogenblik van hun inschrijving doctor of licentiaat in de rechten zijn en tijdens de periode van drie jaar voorafgaand aan de inschrijving gedurende ten minste een jaar als voornaamste beroepsactiviteit hetzij een stage bij de balie

hebben doorlopen, hetzij andere juridische functies hebben uitgeoefend.

De stage die toegang geeft tot het ambt van lid van de zittende magistratuur of van magistraat van het openbaar ministerie heeft een duur van drie jaar. Zij behelst een theoretische opleiding en een praktische vorming die verloopt in verschillende opeenvolgende stadia.

De stage die toegang geeft tot het ambt van magistraat van het openbaar ministerie heeft een duur van achttien maanden, en behelst eveneens een theoretische en praktische vorming.

Wegens professionele ongeschiktheid of om ernstige redenen kan de minister van Justitie de stage, op gemotiveerd advies van de korpschef en de bevoegde benoemingscommissie, vroegtijdig beëindigen, na de betrokkene te hebben gehoord en met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden.

5. De werkende beroepsmagistraten worden onderworpen aan een gemotiveerde schriftelijke evaluatie, hetzij een periodieke evaluatie wanneer het een benoeming betreft, hetzij een evaluatie van een mandaat wanneer het een adjunct-mandaat of een bijzonder mandaat betreft.

De evaluatie slaat op de wijze van ambtsuitoefening, met uitsluiting van de inhoud van een rechtelijke beslissing en geschiedt op grond van criteria die betrekking hebben op de persoonlijkheid en de intellectuele, professionele en organisatorische capaciteiten. De evaluatie wordt voorafgegaan door een of meer functioneringsgesprekken tussen de geëvalueerde en ten minste één van zijn beoordelaars. De periodieke evaluatie van een magistraat heeft de eerste maal plaats een jaar te rekenen van de eedaflegging in het ambt waarin hij moet worden beoordeeld en vervolgens om de drie jaar. De evaluatie van de bekleders van een adjunct-mandaat en van een bijzonder mandaat heeft plaats op het einde van elke termijn waarvoor het mandaat is verleend. De titularissen van een adjunct-mandaat die na negen jaar vast zijn aangewezen, worden onderworpen aan een periodieke evaluatie.

6. Om te kunnen worden benoemd tot referendaris bij het Hof van Cassatie, moet men volle vijfentwintig jaar oud zijn en doctor of licentiaat in de rechten zijn. De kandidaten worden met het oog op hun benoeming gerangschikt op grond van een vergelijkend examen. De referendarissen worden door de Koning benoemd voor een stage van drie jaar. Na drie jaar wordt de benoeming definitief.

7. Art. 340 Ger. W. wordt vervangen door een nieuw artikel dat bepaalt dat bij elk hof en elke rechtbank een algemene vergadering wordt ingesteld. Deze algemene vergadering wordt bijeengeroepen hetzij om te beraadslagen en te beslissen over onderwerpen die voor alle kamers van belang zijn, hetzij ter behandeling van zaken van openbare orde die tot de bevoegdheid van het hof of de rechtbank behoren; voor het opstellen van een verslag en het doen van voorstellen; voor de verkiezing van magistraten belast met de evaluatie en hun plaatsvervangers; voor de aanwijzing in de adjunct-mandaten; voor de voordrachten bij de aanwijzing in de bijzondere mandaten.

Ze wordt bijeengeroepen, al naar gelang van het geval, door de eerste voorzitter of de voorzitter, wanneer één vierde van de leden erom verzoekt en op de met reden omklede vordering van de procureur-generaal, de procureur des Konings of de arbeidsauditeur.

Naar analogie van de algemene vergadering bij elk hof en elke rechtbank, wordt voor elk parket bij elk hof en elke rechtbank een korpsvergadering ingesteld die wordt bijeengeroepen om dezelfde redenen. De vergadering wordt bijeengeroepen door de procureur-generaal, de procureur des Konings of de arbeidsauditeur en wanneer één vierde van de leden erom verzoekt.

8. Met uitzondering van een aantal in de wet opgesomde artikelen, die in werking treden op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk achttien maanden na de bekendmaking van de wet, treedt deze laatste in werking op 1 maart 1999.

R.P.

Rekenhof – Onverenigbaarheden – Parlementair mandaat

In art. 24bis, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zijn de onverenigbaarheden van de leden van het Vlaamse Parlement, van de Franse Gemeenschapsraad en van de Waalse Gewestraad vastgelegd. Aldus bepaalde art. 24bis, § 2, 9°, van deze bijzondere wet dat deze mandaten onverenigbaar waren met het ambt van raadsheer, auditeur of griffier in het Rekenhof. Art. 24bis, § 2, van de bijzondere wet van 9 augustus 1980 is eveneens van toepassing op het mandaat van lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad (zie art. 12, § 2, eerste lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen).

Voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap bestaat enkel een onverenigbaarheid met de hoedanigheid van «lid van het Rekenhof». Met «lid van het Rekenhof» worden volgens de organieke wet op het Rekenhof van 29 oktober 1846 bedoeld de kamervoorzitters (eerste voorzitter en voorzitter), de raadsheeren en de griffiers (hoofdgriffier en griffier). De auditoren bij het Rekenhof kunnen dus wel, via de regeling van het politiek verlof, deel uitmaken van de Kamer, de Senaat en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

Art. 24bis, § 2, 7° en 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 voorziet in een onverenigbaarheid voor onder meer de leden van het auditoraat van de Raad van State en de referendarissen van het Arbitragehof. De bedoelde ambten sluiten immers eerder aan bij gerechtelijke functies, terwijl in de organisatie van het Rekenhof de leden van het auditorenkader een totaal andere plaats innemen (*Parl. St., Kamer*, 1998-99, nr. 1530/2). Daarom beperkt de bijzondere wet van 8 februari 1999 tot wijziging van art. 24bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (*B.S.*, 18 februari 1999) de onverenigbaarheid opgenomen in art. 24bis, § 2, 9°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot het «lid van het Rekenhof». De andere personeelsleden van het Rekenhof, hieronder begrepen het auditorenkader, kunnen voortaan een politiek mandaat uitoefenen mits zij voor de duur van dit mandaat politiek verlof nemen bij het Rekenhof (*Hand., Senaat*, 1997-98, 23 april 1998).

A.W.

Hervorming van de verkeersbelasting

Op 19 februari 1999 verscheen in het *Belgisch Staatsblad* de wet van 25 januari 1999 houdende wijziging van het Wet-

boek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen. Met deze wet werd een nieuwe stap gezet in de verdere harmonisering op Europees vlak van de fiscaliteit van het vervoer over de weg. De wet zet de richtlijn nr. 93/89/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen in nationaal recht om. Met deze richtlijn, waarin het vrachtvervoer wordt geïntegreerd, is een harmonisering doorgevoerd op het vlak van de verkeersbelasting op autovoertuigen en op het stuk van de tolgelden en andere rechten bestemd voor het gebruik van bepaalde infrastructuurvoorzieningen. De krachtlijnen van de nieuwe wetgeving zijn de volgende:

Met ingang van 1 januari 1999 zijn ook de voertuigen die worden gebruikt door een Belgische verblijfhouder, maar die in het buitenland zijn ingeschreven en aldaar te zijner beschikking zijn gesteld door zijn in het buitenland gevestigde werkgever, van de belasting vrijgesteld.

Met ingang van 1 januari 1999 worden slechts nog volgende verminderingen verleend:

- 1) Een vermindering van de belasting met 75% wordt toegekend voor de voertuigen die uitsluitend dienen voor het vervoer van goederen en die uitsluitend worden gebruikt in het raam van de havenactiviteit binnen de havenomheining.
- 2) Een vermindering van de belasting met 25% wordt toegekend voor elk voertuig dat uitsluitend wordt gebruikt voor het bezoldigd vervoer van personen (autocarddiensten) en dat bij het ontstaan van de belastingschuld sedert ten minste vijf jaar in het verkeer is gebracht.
- 3) Een vermindering van de belasting met 10% wordt toegekend wanneer de belasting is verschuldigd krachtens een regelmatige aangifte ingediend door een belastingschuldige die, op 1 januari van het aanslagjaar, en dit tot minstens 30 juni, drie of meer motorvoertuigen aangeeft die zijn geïnvesteerd in een handels- of nijverheidsbedrijf en die daarenboven uitsluitend worden gebruikt voor het bezoldigd vervoer van personen (autocarddiensten).

Voortaan, d.w.z. vanaf 1 januari 1999, wordt de belasting voor vrachtwagens niet meer berekend op basis van hun gewicht, maar wel op basis van de maximum toegelaten massa van het voertuig.

Met ingang van 1 januari 2000 wordt het geautomatiseerde inningssysteem uitgebreid tot de lichte vrachtauto's met een maximum toegelaten massa tot 3.999 kg. Vanaf dat moment zal de inning van de belasting voor deze voertuigen plaatshebben zoals voor de personenwagens. De zware vrachtwagens (+4.000 kg) blijven vooralsnog onderworpen aan het manuele inningssysteem (met aangifte, fiscaal kenteken, etc.)

M.M.

Bestaansminimum – Uitvoering van art. 57quater O.C.M.W.-wet

In het B.S. van 19 februari 1999 werden de besluiten van 9 februari 1999 over de activering van het bestaansminimum en van het leefgeld of de maatschappelijke hulp bekendgemaakt. Onder «activering van het bestaansminimum en van de financiële maatschappelijke hulp» wordt verstaan dat deze uitkeringen kunnen worden gebruikt als tussenkomst in het loon bij programma's die zijn opgezet voor de herinschakeling van O.C.M.W.-cliënten. De activering is bedoeld om de tewerkstelling te bevorderen van zowel bestaansminimumtrekkers als van personen van vreemde nationaliteit,

ingeschreven in het bevolkingsregister, die wegens hun nationaliteit geen aanspraak kunnen maken op het bestaansminimum en die gerechtigd zijn op financiële maatschappelijke hulp. De K.B.'s regelen de activering in het raam van de Smetbanen, de doorstromingsprogramma's en het banenplan.

De doorstromingsprogramma's zijn bedoeld om gerechtigden op het bestaansminimum of op financiële maatschappelijke hulp tijdens een beperkte periode tewerk te stellen en te begeleiden om op die manier hun kansen te verhogen op doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. De besproken K.B.'s regelen enkel hoe het bestaansminimum en het leefgeld kunnen worden geactiveerd. Hoe O.C.M.W.-cliënten kunnen worden tewerkgesteld in doorstromingsprogramma's moet de Vlaams Minister nog bepalen.

Personen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum of op financiële maatschappelijke hulp sedert ten minste drie jaar of sedert ten minste twee jaar indien hij of zij laaggeschoold is, hebben voortaan ook toegang tot de Smetbanen. Hier gelden een aantal gelijkgestelde periodes, waaronder de periode bedoeld in art. 60, § 7, van de wet. Het gaat om minimum halftijdse contracten gedurende maximum drie jaar.

De tussenkomst in het loon, uitbetaald door het O.C.M.W. aan de tewerkgestelde, gerechtigde op het bestaansminimum of op financiële maatschappelijke hulp bedraagt 17.500 fr per maand voor een minstens halftijds contract; 22.000 fr per maand voor een minstens 4/5 contract.

Het geactiveerde bestaansminimum of leefgeld wordt integraal terugbetaald door de federale Staat aan het O.C.M.W., en dit vanaf 1 januari 1998.

De banenplanuitkering moet worden gesitueerd in het voordeelbanenplan dat voor een werkgever in een tijdelijke vermindering van de R.S.Z.-bijdragen voorziet indien hij iemand aanwerft die gedurende minstens 12 of 24 maanden het bestaansminimum of financiële maatschappelijke hulp heeft gekregen. Indien de werkgever iemand in dienst neemt die minstens drie jaar het bestaansminimum of een financiële maatschappelijke hulp kreeg, kan hij naast de R.S.Z.-vermindering ook een beroep doen op de banenplanuitkering om zijn loonkost te drukken.

De bestaansminimumtrekker of degene die als vreemdeling een leefgeld heeft, moet tegelijkertijd op het ogenblik van de aanwerving ingeschreven zijn bij de V.D.A.B. als werkzoekende, en zonder onderbreking een uitkering genieten gedurende 36 maanden. Ook hier gelden gelijkgestelde periodes zoals de periode bedoeld in art. 60, § 7, van de wet, gedurende dewelke men in een Smetbaan heeft gewerkt.

De activering bedraagt 6.000 fr per kalendermaand wanneer de betrokkene is verbonden door een arbeidsovereenkomst die minstens in een halftijds uurrooster voorziet. De activering van het leefgeld of het bestaansminimum is beperkt tot een periode van het kwartaal van de indienstname en de vier volgende kwartalen.

R.P.

Ger. W. – Excepties van nietigheid

In het B.S. van 20 februari 1999 werd de wet van 23 november 1998 bekendgemaakt. Deze wet wijzigt art. 867 Ger. W. De wijziging komt erop neer dat het verzuim of de onre-

gelmatigheid van de vorm van een procesbehandeling of van de vermelding van een vorm, «met inbegrip van de niet-naleving van de op straffe van nietigheid voorgeschreven termijnen», niet tot nietigheid kan leiden wanneer uit de gedestukken blijkt ofwel dat de handeling het doel heeft bereikt dat de wet ermee beoogt, ofwel dat die niet-vermelde vorm werkelijk in acht is genomen.

Art. 867 Ger. W. werd bij de wet van 3 augustus 1992 gewijzigd met de bedoeling het aantal nietigheden van proceshandelingen aanzienlijk te verminderen. Het Hof van Cassatie bleef evenwel vasthouden aan een tekstuele interpretatie van het voormelde artikel en weigerde zo de toepassing ervan wanneer de termijn van verschijning in hoger beroep van vijftien dagen niet werd nageleefd (zie in dat verband Cass., 5 januari 1996, *R.W.*, 1996-1997, 235, met noot J. Laenens). De wijziging die de wet van 23 november 1998 aanbrengt in art. 867 Ger. W., beoogt een einde te maken aan de gevolgen van een te formele lezing van die bepaling, die niet in overeenstemming werd geacht met de geest van de betrokken wetsartikel (voor de tekst van de adviezen die door de professoren Laenens, De Leval en Van Compernelle over de wetswijziging werden uitgebracht, zie *Parl. St., Senaat*, 1997-1998, nr. 1-572/3, bijlagen 3,4 en 5).

De wet van 23 november 1998 vermeldt geen specifieke datum van inwerkingtreding

R.P.

Voorwaardelijke invrijheidstelling

Ter uitvoering van de wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en de wet van 18 maart 1998 tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, stelt het K.B. van 10 februari 1999 (*B.S.* 23 februari 1999) houdende uitvoeringsmaatregelen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling, de datum van inwerkingtreding van de voormelde wetten vast op 1 maart 1999.

Het K.B. voorziet voorts in de uitvoeringsmodaliteiten van de door de wet van 5 maart 1998 nieuw ingestelde bepalingen inzake de voorwaarden, de procedure, de controle, de herroeping, de schorsing en de herziening van de voorwaardelijke invrijheidstelling, waarbij het slachtoffer actief wordt betrokken in de gehele procedure. Voorts bepaalt het K.B. de zetel van de door de wet van 18 maart 1998 ingestelde commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling en baken het K.B. de ruimtelijke bevoegdheid ervan af. Het is opmerkelijk dat de bevoegdheidsverdeling tussen de Franstalige en de Nederlandstalige commissie in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel, voor de strafinrichtingen gelegen in het arrondissement Brussel-Hoofdstad, afhankelijk gesteld wordt van de taal van het vonnis of arrest waarbij de zwaarste straf werd opgelegd. Aangezien in samenhangende zaken deze taal bepaald wordt door de taal van de meerderheid der beklaagden, zal deze in vele gevallen niet overeenstemmen met de taal van de gedetineerde, ten gevolge waarvan deze laatste vaak een verwijzing naar een anderstalige commissie zal dienen aan te vragen. Het K.B. regelt eveneens de werking van de commissie zelve en het gebruik van de aan de voorwaardelijke invrijheidgestelde toegekende verlofpas.

Het K.B. van 10 februari 1999 is op 1 maart 1999 in werking getreden.

N.D.C.

Sociale werkplaatsen – Uitvoeringsbesluit

Het besluit van 8 december 1998 (*B.S.*, 23 februari 1999) regelt de uitvoering van het decreet van 14 juli 1998 inzake sociale werkplaatsen (voor een bespreking van dat decreet, zie deze kroniek, *R.W.* 1998-1999, 1050-1051).

Het besluit geeft een nadere omschrijving van de doelgroep van de desbetreffende reglementering en bepaalt de voorwaarden tot erkenning, hernieuwing en wijziging van erkenning als sociale werkplaats. Het besluit voorziet terzake in de nodige procedurevoorschriften en regelt bovendien de samenstelling en de werkwijze van de erkenningscommissie. Voorts bepaalt het besluit hoe de programmeringsnorm wordt vastgesteld en wat precies dient te worden verstaan onder «toeleiding» en «trajectbegeleiding». Ook de wijze van subsidiëring en omkadering van de sociale werkplaatsen wordt in het besluit geregeld.

Tot slot stelt het besluit – dat zelf in werking is getreden op 1 november 1998 – het decreet van 14 juli 1998 met ingang van dezelfde datum in werking.

M.V.D.

Criminele organisaties

De wet van 10 januari 1999 betreffende de criminele organisaties (*B.S.*, 26 februari 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding) definieert de criminele organisatie in het Belgische strafrecht en incrimineert het lidmaatschap ervan. De criminele organisatie wordt in een nieuw art. 324bis Sw. omschreven als iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die duurt in de tijd, met als oogmerk het in onderling overleg plegen van misdaden en wanbedrijven die strafbaar zijn met een gevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf, om direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen, en waarbij gebruik wordt gemaakt van intimidatie, bedreiging, geweld, listige kunstgrepen of corruptie, of waarbij commerciële of andere structuren aangewend om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken. Deze definitie bleek zo ruim te zijn dat de wetgever zich genooddaakt voelde om uitdrukkelijk te stipuleren dat iedere organisatie die «uitsluitend» een rechtmatig oogmerk nastreeft, niet kan worden beschouwd als een criminele organisatie.

De criminele organisatie verschilt van de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen, daar het bij de criminele organisatie gaat om een duurzame gestructureerde vereniging, die bepaalde misdrijven pleegt met de bedoeling hieruit vermogensvoordelen te verwerven, en die deze misdrijven pleegt op een bepaalde wijze of door het gebruik van bepaalde structuren.

Voorts voorziet de wet in uiteenlopende straffen naargelang de veroordeelde wetens en willens deel uitmaakte (ongeacht hoe dit zal worden vastgesteld) van de criminele organisatie, in de organisatie geoorloofde activiteiten uitoefende, wetende dat hij hierdoor bijdroeg aan het oogmerk van de criminele organisatie, dan wel, deelnam aan het nemen van beslissingen in het raam van de activiteiten van de criminele organisatie, wetende hierdoor bij te dragen aan het oogmerk van de criminele organisatie, of hij een leidinggevend persoon was binnen de criminele organisatie.

Door niet enkel de daders van de misdrijven aan te pakken, maar eveneens de organisatie in haar algemeenheid, met inbegrip van de legale onderdelen, waarvan geweten is dat zij bewust de illegale onderdelen ondersteunen, zou deze wet tot een degelijker aanpak van de georganiseerde criminaliteit moeten leiden. De vraag kan dan ook worden gesteld of de criminele organisatie niet louter een nieuwe vorm van deelneming uitmaakt. Ten slotte dient erop te worden gewezen dat het belang van deze wet niet mag worden onderschat, aangezien de definitie van de criminele organisatie zal functioneren als sleutel voor het gebruik van meer verregaande opsporingstechnieken, waaronder de pro-actieve opsporing.

N.D.C.

Inbeslagneming en uitlevering

De wet van 14 januari 1999 (*B.S.*, 26 februari 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding) vervangt art. 35bis Sv. m.b.t. de inbeslagneming. Hierdoor wordt de door de wet van 20 mei 1997 betreffende de internationale samenwerking inzake de tenuitvoerlegging van inbeslagnemingen en verbeurdverklaringen gecreëerde ambiguïteit omtrent het potentiële voorwerp van inbeslagneming opgeheven. Voortaan kan de procureur des Konings alles in beslag nemen wat een van de in art. 42 Sw. bedoelde zaken schijnt uit te maken (dus niet enkel meer wat een vermogensvoordeel schijnt te vormen) en alles wat kan dienen om de waarheid aan de dag te brengen.

Voorts voorziet de wet in de uitvoering van het akkoord van San Sebastian van 26 mei 1989 betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken door een overlegging via telefax van de stukken waarop het uitleveringsverzoek is gebaseerd, mogelijk te maken indien een internationale overeenkomst daar uitdrukkelijk in voorziet. Voordien was de uitlevering pas mogelijk tegen de overlegging van het origineel of een authentiek afschrift van deze stukken. Daarnaast wordt de termijn van mededeling van het bevel tot aanhouding van de verzoekende staat aan de aangehouden persoon, verlengd van drie weken tot veertig dagen.

N.D.C.

BOEKEN

M. FALLON, *Droit matériel général des Communautés européennes, Paris/Louvain-la-Neuve, Bruylant-Academia, 1997, 722 p.*

In het voorwoord van dit uitstekende handboek geeft de auteur treffend aan wat het werk beoogt te zijn: niet zomaar een stramen voor een cursus, maar een begripmatige uiteenzetting die tot verdere studie aanspoort door de nuttige bibliografische verwijzingen naar literatuur en de talrijke voorbeelden uit de rechtspraak van het Hof van Justitie die het bevat; een algemeen werk dat (véél) meer is dan een inleiding en (gelukkig) minder in detail gaat dan een gespecialiseerd boek. Kortom, de ideale kennismaking met het materiële Europees Gemeenschapsrecht voor de student en voor de rechtspracticus. Na een zeer helder geschreven deel over de beginselen en doelstellingen van het Gemeenschapsrecht, behandelt de auteur het materiële EG-recht in vier delen. Het eerste deel, «Les

biens», beslaat een dikke helft van het boek en dekt een veel ruimere lading dan de titel doet vermoeden. Het deel gaat over alles wat met de gemeenschappelijke markt verband houdt, met uitzondering van het vrije personenverkeer (dat in het tweede deel aan bod komt): goederen-, diensten- en kapitaalverkeer, mededingings- en industriebeleid en de sectorale communautaire politieken (landbouw, transport, staal en energie). Het tweede deel, «Les personnes», omvat het Gemeenschapsrecht op het gebied van het vrije personenverkeer, de sociale politiek, consumentenbescherming, het burgerschap van de Unie, volksgezondheid en onderwijs en opleiding. In het derde deel, «La société», komen onderdelen van het EG-recht aan het bod die de maatschappij (en niet slechts het individu) aanbelangen: de EMU, de economische en sociale samenhang, het werkgelegenheidsbeleid, milieubescherming, cultuur, trans-europese netwerken en onderzoek en ontwikkeling. Het derde deel ten slotte, «Les relations extérieures», behandelt de externe politieken, inzonderheid het gemeenschappelijk handelsbeleid en de met derde landen gesloten samenwerkingsovereenkomsten. Het (eind juli 1997 afgesloten) boek houdt rekening met de wijzigingen aangebracht door «Amsterdam» (althans de ontwerp tekst van dit verdrag van juni 1997).

Wegens zijn originele, pedagogisch-conceptuele en beginselmattige benadering en zijn bijzonder heldere stijl en overzichtelijke opbouw neemt dit handboek een geheel eigen plaats in in de steeds groeiende reeks handboeken over Europees Gemeenschapsrecht. Twee kritische kanttekeningen slechts. Elk Gemeenschapsjurist zal beamen dat een volledig in- en doorzicht in het materiële EG-recht een basiskennis van het institutionele recht van de Europese Unie vergt (zoals de rol van Commissie en Raad bij de totstandkoming en/of de controle van de naleving van het materiële Europese recht, of de problematiek van rechtsbescherming en rechtshandhaving, inzonderheid in domeinen van het materiële recht waarin de EG rechtstreeks regelgevend of bestuurlijk optreedt). In dat opzicht heeft het boek een (door de auteur aan zichzelf opgelegde) beperking, hoewel het toch er en der op heldere wijze de rol van de belangrijkste actoren in kaart brengt (bv. in het deel over de externe betrekkingen). Misschien kan die «institutionele dimensie» van het materiële recht in een volgende editie verder worden uitgewerkt (bv. in het hoofdstuk over het mededingingsrecht). Als tweede bemerking geldt dat niet of nauwelijks aandacht wordt besteed aan het niet-communautaire EU-recht, d.w.z. maatregelen die in het raam van de tweede en de derde pijler van de Unie totstandkomen (d.i. het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, respectievelijk de samenwerking inzake justitie en binnenlandse zaken, welke laatste na Amsterdam de samenwerking in strafzaken wordt). Ook hier kan men alleen maar aanbevelen dat deze dimensie van het materiële EU-recht sterker aan bod komt in een volgende uitgave van dit zeer boeiend en deskundig geschreven handboek.

Jan Wouters

B.M.J. VAN KLINK, *De wet als symbool. Over wettelijke communicatie en de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid*, Zwolle, Tjeenk Willink 1998, 465 p.

Wetten kunnen symbolisch worden opgevat. Zij worden bv. niet uitgevaardigd om een voorgewende doelstelling te realiseren, maar om een politiek doel te dienen. Soms streeft de wetgever geen directe effectiviteit na, maar tracht in de wet een fundamentele waarde vast te leggen die op lange termijn een mentaliteitsverandering moet teweegbrengen.

Bart van Klink (K.U. Brabant) heeft zijn doctoraatsproefschrift aan dit fenomeen gewijd. Uit het woord vooraf vernemen we dat de auteur een literatuurwetenschapper is. Hij heeft dan ook een flitsend woordgebruik. Sommige passages laten zich lezen als een post-moderne roman. Politiek, filosofie, popmuziek, en - uiteraard - literatuur worden tesamen met recht en linguïstiek gesampled.

In een eerste - theoretisch - deel wordt de conceptie van de symboolwetgeving uitgewerkt. Na twee inleidende hoofdstukken m.b.t. het begrippenapparaat ontleend aan de semiotiek wordt een antwoord gezocht op vragen als: hoe dient een symboolwet te worden geïnterpreteerd? Welke maatschappelijke functie vervult symboolwetgeving?

In het tweede deel wordt ingegaan op de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid. In Nederland wordt deze wet door sommigen als een «fopspeen» beschouwd die de vrouwenbeweging moet tevreden stellen. Aan de hand van de in het eerste deel ontwikkelde theorie wordt onderzocht of deze opvatting houdbaar is.

De doctorandus geeft een vrij nauwkeurig - maar weinig origineel - overzicht van de wijze waarop de gelijke behandeling in het Nederlandse recht wordt benaderd.

Het laatste hoofdstuk van het tweede deel (p. 311 e.v.) is onder het motto «Recht in actie» volledig gewijd aan de beschrijving van «tien gevallen». Deze studie *in de studie* telt méér dan 100 bladzijden en is naar onze smaak veel te langdradig.

Na lectuur van de passages m.b.t. de uitkomsten van het toegepast deel (p. 432 e.v.) blijft de lezer met een onbestemd gevoel zitten. De boodschap (p. 435) luidt dat de Wet Gelijke Behandeling het product is van een communicatieve wetgeving maar dat er wel «een kanttekening moet worden geplaatst bij de bekendheid van de wet. Te weinig normadressaten en leden van de doelgroep zijn op de hoogte van het bestaan en de inhoud van de wet». Om het communicatieve potentieel beter te benutten, kan gedacht worden aan voorlichtingcampagnes.

Het is vrij frustrerend om meer dan 150 bladzijden te moeten worstelen met teksten die geïnspireerd worden door o.a. Habermas, de Saussure, Ricoeur en de *Frühe Schriften* van Marx, daarna meer dan 200 bladzijden te lezen die je al elders hebt gelezen om dan vast te stellen dat de auteur niet verder geraakt dan deze ene triviale conclusie.

Tot slot worden nog suggesties voor verder onderzoek gedaan (p. 436 tot 438). Voor ons hoeft dit niet zo nodig.

Patrick Humblet

L. VAN LOOY, M. BAETEMAN, G. CLOOTS, M. ELST en Y. VAN DE STEEN, **Verkiezing en samenstelling van het Vlaams Parlement**, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1999, 319 p.

Sinds kort beschikt ook het Vlaams Parlement over een standaardwerk i.v.m. zijn verkiezing, samenstelling en het statuut van zijn leden. Daarvoor zorgde de juridische dienst van het Vlaamse Parlement. Na een korte uiteenzetting i.v.m. de - nog steeds - uiterst beperkte constitutionele autonomie van het Vlaamse Parlement inzake zijn samenstelling en verkiezing beschrijft het besproken boek, tot in het kleinste detail, de regelen i.v.m. alle aspecten die de verkiezingen betreffen: verkiesbaarheids- en kiesvoorwaarden, het kiesstelsel, de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven en de regeling van het taalgebruik bij de verkiezingen. In de volgende delen komen begin, einde en opvolging van het parlementair mandaat, de regelen i.v.m. de Brusselse leden van het Vlaamse Parlement, de vernieuwing van het Parlement en de legislatuur aan bod. In een laatste hoofdstuk wordt het statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordigers uitgebreid onder de loupe genomen.

Het werk bevat vele kwaliteiten: de uiterst technische materie wordt inzichtelijk en vlot toegankelijk gemaakt in de zeer talrijke en duidelijke tabellen, het heeft een vrij uitgebreid trefwoordenregister, het is goed geschreven én perfect getimed. Wie niet meteen de nodige wetten en decreten bij de hand heeft, krijgt alle relevante teksten bovendien als bijlage.

Behalve het louter descriptief karakter ervan - m.b.t. de enkele juridische interessante problemen die worden aangestipt, nemen de auteurs geen stelling in - is de flaptekst het belangrijkste minpunt. Deze is immers veel te bescheiden. Zo is het boek niet enkel interessant voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers en belangstellende burgers, maar ook, en wellicht in de eerste plaats, voor de kandidaat-Vlaamse volksvertegenwoordigers. Vervolgens biedt het veel meer dan een overzicht van de *krachtlijnen* van het Vlaamse kiesstelsel (*sensu latissimo*). Tot slot mag niet uit het oog worden verloren dat ongeveer de helft van dit boek ook relevant is voor de (kandidaat-)federale parlementsleden. Het merendeel van de besproken regels zijn immers federale normen die *mutatis mutandis* gelden voor het Vlaamse Parlement!

Cathy Berx

M. MINNAERT, **Disfuncties en belangen van de burger, politie en justitie, integratie en reorganisatie, opsporing en onderzoeksrechter: acht (octopus)-armen rondom het gerechtelijk strafonderzoek**, Gent, Mys en Breesch, 1998, 180 p.

Onderhavig boek beantwoordt volkomen aan zijn titel: het is een mengelmoes van onderwerpen, stellingen en beschouwingen. De bevindingen van de parlementaire onderzoekscommissies, de problemen rond de opsporing, de reorganisatie van de politiediensten, het gerechtelijk onderzoek en de vernieuwingen ingevolge de wet Franchimont: het komt allemaal aan bod. Soms blijft het beperkt tot een resumé van de nieuwe wettelijke bepalingen, dan weer - vooral als het om de werking van de onderzoeksrechter gaat - wordt grondiger commentaar geleverd en komt de eigen zienswijze van de auteur naar voren.

Er wordt vaak verwezen naar de parlementaire voorbereiding, hetgeen normaal is, aangezien er nog geen rechtspraak beschikbaar is. Men kan zich echter van de indruk niet ontdoen dat de eigen visie van de auteur - behalve als het over het beslissingsrecht van de onderzoeksrechter gaat - onvoldoende tot uiting komt: al te vaak blijft de uiteenzetting beperkt tot een samenvatting van de parlementaire stukken.

Anderzijds heeft de auteur te veel hooi op zijn vork genomen: in enkele bladzijden wordt het probleem van het geheim van het onderzoek, de autopsie en de nabestaanden, het verhoor, de ontdekking op heterdaad, de territoriale bevoegdheid van de onderzoeksrechter, het onderzoek aan het lichaam, de in verdenkingstelling, de inzage van het dossier, de vraag tot uitvoering van bijkomende onderzoeks-handelingen, de burgerlijke partijstelling, de zuivering van de nietigheden, het toezicht op het gerechtelijk onderzoek, e.d. behandeld.

Neem nu dat toezicht op het gerechtelijk onderzoek: behalve een citaat uit de wettekst, wordt de parlementaire voorbereiding geciteerd en anderhalve regel persoonlijke beschouwing: «Wanneer de onderzoeksrechter autonoom mag optreden, moet er toezicht over zijn werk kunnen worden uitgeoefend...» Alsof de lezer dat ook niet wist. Maar hoe dat toezicht moet worden uitgeoefend door de kamer van inbeschuldigingstelling, welke middelen daartoe nodig zijn, onder welke vorm het onderzoeksgerecht moet optreden, daar blijft het raden naar.

Het probleem van de «zuivering van de nietigheden», dat als een van de belangrijkste innovaties wordt vermeld, wordt in een paar bladzijden afgehandeld... Over het amendement dat door de Senaat werd ingevoerd betreffende het opwerpen van nietigheden die verband houden «met de openbare orde» voor de vonnisrechter, wordt met geen woord gerept, hoewel de onregelmatigheden, verzuimen en nietigheden bijna altijd van openbare orde zijn...

De auteur behandelt talloze onderwerpen die de jurist kunnen boeien, maar elk van deze items vergt een grondiger studie: al met al is het een schaap dat nog wat in de wei moest staan. Komt daarbij een aantal taalfouten die bijzonder storend zijn. Wellicht had de auteur zich beter beperkt tot het basisonderwerp, waarmee hij vertrouwd is: «De onderzoeksrechter in de nieuwe strafvordering». Aan talent en ervaring ontbreekt het hem niet om zulke studie tot een goed einde te brengen.

A. Vandeplas

AANGEKONDIGD

ALGEMEEN

J.-Ch. VERWAEST, *De justitiegids*, Roeselare, Roularta Books, 224 p.

T. KOOPMANS, *3 typen van rechtsvinding* (vierde druk), Deventer, Tjeenk Willink, 150 p., 60 fl.

B. VAN DONINCK, I. VAN DAELE en A. NAJI (dir.), *Het recht op het rechte pad?*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 242 p., 950 fr.

R.R. FELTKAMP en M. FLAMEE (eds.), *Juridische aspecten van de transmillenniumproblematiek*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 120 p., 1.250 fr.

E.H. HONDIUS, *Juridisch onderwijs in vergelijkend perspectief* (preadvies uitgebracht voor de Nederlandse Vereniging voor Rechtsvergelijking), Deventer, Kluwer, 48 p., 30 fl.

R. BARENTS, *Gelijke behandeling van mannen en vrouwen*, Deventer, Kluwer, 532 p., 92,50 fl.

BURGERLIJK RECHT

M. RENDERS, *Scheidingsbemiddeling*, Roeselare, Roularta Books, 352 p., 999 fr.

M. HANOTIAU en N. WATTE, *Les copropriétés - Volume VIII: Les conférences du Centre de Droit privé*, Brussel, Bruylant, 464 p., 3.200 fr.

P.M.M. MOSTERMANS, *Echtscheiding*, Deventer, Kluwer, 88 p., 45 fl.

M. HAVEN, P.J. KEUCHENIUS en G.J.H.M. MOM, *Contracten en (multi)media*, Deventer, Kluwer, 72 p., 39,50 fl.

R.F.H. MERTENS, *Appartementen* (tweede druk), Deventer, Kluwer, 88 p., 45 fl.

W.H. VAN BOOM, *Hoofdelijke verbintenissen*, Deventer, Tjeenk Willink, 284 p., 48 fl.

W.G. HUIJGEN, *Koop en verkoop van onroerende zaken*, Deventer, Tjeenk Willink, 144 p., 45 fl.

STAATS- EN BESTUURSRECHT

H.R.B.M. KUMMELING e.a., *Het bestuursrecht als agenda voor het staatsrecht*, Deventer, Tjeenk Willink, 202 p., 45 fl.

J.E.M. POLAK, *Burgerlijke rechter of bestuursrechter?*, Deventer, Kluwer, 202 p., 68 fl.

F.C.M.A. MICHIELS, *Hoofdzaken van het bestuursrecht*, Deventer, Kluwer, 202 p., 35 fl.

B. SLUIJTERS e.a. (red.), *Gezondheidsrecht - Tekst en commentaar*, Deventer, Kluwer, 964 p., 247,50 fl.

M. MAHIEU en A. LUKOWIAK, *O.C.M.W.*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 288 p., 2.650 fr.

HANDELS- ECONOMISCH en FINANCIËEL RECHT

J. CAEYMAEX en J. MATERNE, *Handelszaak & Overeenkomsten* (losbladige uitgave, twee delen), Liège, Caeymaex & Associés, 4.250 fr.

S.Y.Th. MEIJER (red.), *Bedrijfsovername*, Deventer, Tjeenk Willink, 248 p., 77,50 fl.

M. FONTAINE (red.), *L'assurance mutuelle en Belgique*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 416 p., 1.980 fr.

S.H.M.A. DUMOULIN, *Besluitvorming in rechtspersonen*, Deventer, Kluwer, 328 p., 77,50 fl.

B. CARTUYVELS (red.), *Le droit des sociétés - Aspects pratiques et conseils des notaires*, Brussel, Bruylant, 496 p., 3.200 fr.

GERECHTELIJK RECHT

Code d'Audience, Brussel, Larcier, 264 p., 1.680 fr.

STRAF- EN PROCESRECHT

C.M. HILVERDA, *Faillissementsfraude* (tweede druk), Deventer, Tjeenk Willink, 552 p., 127,50 fl.

CENTRUM VOOR GELIJKHEID VAN KANSSEN EN RACISMEBESTRIJDING, *De wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden*, Brussel, eigen uitgave, 392 p.

C.M. HILVERDA (red.), *Faillissementsfraude in de praktijk*, Deventer, Kluwer, 134 p., 59 fl.

T. VANDER BEKEN, *Forumkeuze in het internationaal strafrecht*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 486 p., 3.450 fr.

G. VERMEULEN, *Wederzijdse rechtshulp in strafzaken in de Europese Unie: naar een volwaardige eigen rechtshulp ruimte voor de Lid-Staten?*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 632 p., 3.850 fr.

R. BLANPAIN en I. CARMEN (red.), *Onderneming en parket*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 132 p., 950 fr.

ARBEIDS- EN SOCIALEZEKERHEIDRECHT

S. VANSTEENKISTE en M. TAEYMANS (eds.), *Sociaal beleid en federalisme*, Brussel, Larcier, 212 p.

EUROPEES RECHT

C. DOUTRELEPONT en M. WAELEBROECK (red.), *Questions de droit de l'audiovisuel européen*, Brussel, Bruylant, 302 p., 2.400 fr.

J.P. KEPPENS, *Guide des aides d'Etat en droit communautaire*, Brussel, Bruylant, 694 p., 3.800 fr.

INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

R.I.V.F. BERTRAMS en F.J.A. VAN DER VELDEN, *Overeenkomsten in het internationale privaatrecht en het Weens Koopverdrag* (tweede druk), Deventer, Tjeenk Willink, 268 p., 92,50 fl.

METARECHT

P. DE MEYERE, R. DUTHOY en P. ELSEN, *Romeins recht*, vierde herwerkte uitgave, Kapellen, Pelckmans, 72 p., 190 fr.

V. LAUREYS, M. VAN DEN WUNGAERT e.a., *De geschiedenis van de Belgische Senaat 1831-1995*, Tielt, Lannoo, 470 p., 1.500 fr.

MEDEDELINGEN

Studienamiddagen: Actuele problemen van het socialezekerheidsrecht

De vakgroep «Sociaal Recht» van de Universiteit Antwerpen (UIA) organiseert voor de tweede maal de cyclus «Actuele problemen van het socialezekerheidsrecht» van 24 september 1999 tot 3 december 1999. Deze cyclus werd reeds aangekondigd in *R.W.*, 1998-99, 864, maar werd om diverse redenen verschoven naar het najaar.

Programma:

- I. Eerste studienamiddag: vrijdag 24 september 1999
 - Begrip «ongeval» en het bewijs ervan in de arbeidsongevallenwetgeving (C. Persyn en M. Vandeweerd)
 - Deeltijdse arbeid in de sociale zekerheid (J. Put)
- II. Tweede studienamiddag: vrijdag 15 oktober 1999
 - Vermoedens in het socialezekerheidsrecht (A. Van Regenmortel)
 - Beginselen van behoorlijk bestuur in de sociale zekerheid (uitgezonderd de motiveringsplicht) (A. Van Looveren)
- III. Derde studienamiddag: vrijdag 29 oktober 1999
 - Administratieve commissies in de ziekteverzekering (J. Ghysels)
 - Informatisering en sociale zekerheid anno 2000: strategische opportuniteiten en juridische aspecten (F. Robben)
- IV. Vierde studienamiddag: vrijdag 19 november 1999
 - Gedwongen huwelijk tussen het sociaal en het fiscaal statuut van de zelfstandigen (G. Van Limberghen)
 - Het verhaal van socialezekerheidsinstellingen bij burgerlijke procedures (B. Lietaert)
- V. Vijfde afsluitende studiedag: vrijdag 3 december 1999
 - Thema: Toepassingsgebied RSZ-Wet
 - Huisarbeid & sociale zekerheid (A. Verlinden)
 - Student & de sociale zekerheid (L. Van Hoestenbergh)
 - Onderscheid tussen statutairen en contractanten in overheidsdienst (R. Janvier)
 - Uitbreidingscategorieën in de RSZ-wetgeving (B. De Clercq)
 - Vergelijkende analyse van de werknemersdoelgroepen van de diverse alternatieve werkgelegenheidsprojecten (K. Magerman)
 - Grensarbeid (Y. Jorens en S. Geenen)
 - Gevolgen van een verkeerde kwalificatie (W. van Eeckhoutte)

De studienamiddagen (telkens van 14 u tot 17u30) en de studiedag (van 9u30 tot 17 u) vinden telkenmale plaats in het Aulagebouw van de UIA.

Praktische informatie kan worden verkregen bij: E. Peeters of J. Van Goethem, Universiteit Antwerpen, Vakgroep Sociaal Recht, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk. tel.: 03/820.29.41, fax: 03/820.29.29. e-mail: epeeters@uia.ua.ac.be of vgoethem@uia.ua.ac.be.

Prijs Fettweis 1999

De Prijs Fettweis 1999 zal op 1 december 1999 te Antwerpen worden uitgereikt voor de beste scriptie in het Gerechtelijk Recht opgesteld tijdens het academiejaar 1998-99.

Enkel studenten en afgestudeerden in de rechten komen voor de Prijs Fettweis in aanmerking.

De Prijs werd bepaald op 25.000 F. Worden een eerste Prijs en een tweede Prijs toegekend, dan bedragen deze respectievelijk 15.000 F en 10.000 F.

Bij publicatie van het bekroonde werk moet melding worden gemaakt van de «Prijs Fettweis».

De kandidaten voor deze Prijs worden verzocht 5 exemplaren van hun scriptie op te sturen aan Prof. M. Storme, voorzitter van het Interuniversitair Centrum voor Gerechtelijk Recht, Coupure 5, 9000 Gent, en dit vóór 15 oktober 1999.

Specialisatieopleiding Bedrijfsjurist

De Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent biedt in het academiejaar 1998-1999 opnieuw de «Specialisatieopleiding Bedrijfsjurist» aan. De opleiding wil de afgestudeerden in de rechten voorbereiden op de uitbouw van een juridische carrière binnen of voor het bedrijfsleven, en een bij- of omscholing bieden aan juristen die in deze gebieden al professioneel actief zijn. De opleiding loopt over één academiejaar in voltijds dagonderwijs, of gespreid over twee jaar in deeltijds dagonderwijs.

Het programma van deze specialisatieopleiding bestaat uit een gemeenschappelijk deel, dat de voortgezette en bedrijfsgerichte studie beoogt van het sociaal, fiscaal en ondernemingsrecht, aangevuld met een oriënterende studie van managementtechnieken en financiële analyse. Bovenop dit gemeenschappelijk deel kan de student kiezen voor één van de vier optierichtingen (sociaal en fiscaal recht, financieel recht, verzekeringsrecht of milieurecht). Elke richting is opgebouwd rond een aantal basisvakken, die een verdere specialisatie toelaten, in voorkomend geval aangevuld met één of meer keuzevakken. Als alternatief voor de keuze van een welbepaalde richting kan de student tevens de basisvakken uit verschillende richtingen combineren (vrije keuzerichting).

De student krijgt de gelegenheid om de verworven kennis en inzichten nader te toetsen door de uitoefening van een stage van een viertal weken in een onderneming, advocatenassociatie of overheidsinstelling.

Voor meer informatie, contacteer: mevr. M. De Keukeleire, tel. 09/264.67.69; e-mail: Martine.Dekeukeleire@rug.ac.be of de heer L. Van Wiemeersch, tel. 09/264.67.78; e-mail: Luc.Vanwiemeersch@rug.ac.be. Het volledige programma, met uitgebreide beschrijving van alle vakken, kan tevens worden geraadpleegd op de internet-pagina van de Faculteit Rechtsgeleerdheid: <http://www.law.rug.ac.be>

Gentse Juridische Actualia V

De Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent organiseert op vrijdag 24 september 1999 van 14.00 tot 18.30 u. de Gentse Juridische Actualia V.

Programma:

- 14.00 uur: Verwelkoming door Prof. dr. Boudewijn Bouckaert, De-caan
- 14.15 uur: Schadebedingen in gemeen recht, handelsrecht en consumentenrecht, (I. Demuyne)
- 15.00 uur: Schijnhuwelijken, (G. Verschelden)
- 16.15 uur: De nieuwe wet op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen, (Ph. Traest)
- 17.00 uur: De nieuwe fiscale rechtspleging, (S. Van Crombrugge)
- 17.45 uur: Dioxine, aansprakelijkheid en verzekering, (K. Bernauw en I. Geers)

Inschrijvingen en inlichtingen: Instituut voor Permanente Vorming van de Faculteit Rechtsgeleerdheid; tel.: 09/264.68.43; fax: 09/264.69.94 en e-mail: Willy.VanEeckhoutte@rug.ac.be

Vormingscyclus Fabrimetal

De regionale vereniging Fabrimetal-Brabant organiseert in samenwerking met Socia BS in 1999-2000 de twee volgende opleidingscyclussen:

Sociale Wetgeving ... een praktische benadering:

Deze opleiding, die aan haar 12de opeenvolgende editie toe is, richt zich tot diegenen die in hun onderneming belast zijn met de dagelijkse toepassing van de sociale reglementering. Het programma, behandeld door praktijkmensen die nauwe betrekkingen onderhouden met de bedrijfsweld, zal de aspecten van de wetgeving bevoornden die door de deelnemers courant worden toegepast. De cyclus biedt tevens de mogelijkheid tot interessante uitwisseling van ervaringen. De opleiding is gespreid over 26 halve dagen in de periode oktober 1999-juni 2000.

Human Resources beleid in de praktijk:

Deze opleiding wil de deelnemers laten kennis maken met het Human Resources beleid. Belang wordt gehecht aan een zo goed mogelijk evenwicht tussen een benadering vanuit de praktijk, een goede theoretische onderbouw, alsook aan de interactie met en onder de deelnemers. De docenten zijn allen ervaren professionelen die, ofwel als personeelsdirecteur ofwel als deskundigen in een deelsterrein, in het personeelsbeleid hun strepen hebben verdiend. Deze cyclus is gespreid over 15 halve dagen in de periode oktober 1999-februari 2000.

Inlichtingen en inschrijvingen: Fabrimetal-Brabant / Socia BS, Mevrouw Devos-Coppens, tel.: 02/706.83.92, fax: 02/706.84.29, e-mail: laurretta.coppens@fabrimetal.be

Postacademische opleiding: Ruimtelijk ordeningsrecht in België

Op 29 september 1999 start de postacademische opleiding «Ruimtelijk ordeningsrecht». Deze opleiding wordt georganiseerd door HIVA-VORMING, Centrum voor Universitaire Permanente Vorming en het Instituut voor Milieu- en Energierecht van de K.U.Leuven. Het programma omvat 57 uur, gespreid over 19 avondsessies, telkens op woensdagavond van 18.00 tot 21.00 uur.

In deze opleiding wordt niet alleen aandacht besteed aan de Vlaamse wetgeving inzake ruimtelijke ordening *sensu stricto*, maar ook aan relevante aanverwante wetgeving zoals onroerend erfgoed, bodemsanering, milieuvergunningen, duinen, bossen en grind. Tot slot wordt ook nader ingegaan op de relevante Waalse en Brusselse wetgeving.

Als toelatingsvoorwaarde geldt het diploma van doctor of licentiaat in de rechten. Parallel met deze cursus wordt ook een Inleiding ruimtelijk ordeningsrecht georganiseerd, bestemd voor niet-juristen.

De docenten zijn academici, verbonden aan het Instituut voor Milieu- en Energierecht van de K.U.Leuven, alsook deskundigen uit het praktijkveld.

Er wordt een info-avond Milieubeleid ingericht op 9 september 1999, waar deze opleidingen worden toegelicht.

Inlichtingen: HIVA-VORMING, tel. 016/33.89.88; fax: 016/46.39.75.

Postacademische opleiding: Milieurecht

Op 27 september 1999 start de postacademische opleiding «Milieurecht». Deze opleiding wordt georganiseerd door HIVA-VORMING, Centrum voor Universitaire Permanente Vorming en het Instituut voor Milieu- en Energierecht van de K.U.Leuven. Het programma omvat 90 uur, gespreid over 30 avondsessies, telkens op maandagavond van 18.00 tot 21.00 uur.

In deze opleiding wordt aandacht besteed aan de diverse aspecten van het milieurecht: zowel algemene (bevoegdheid, algemene bepalingen, bedrijfsinterne milieuzorg, enz...) als sectorale (afval, bodem, water, enz...) reglementeringen komen aan bod, en dit vanuit het perspectief van de verschillende bevoegdheidsniveaus.

Als toelatingsvoorwaarde geldt het diploma van doctor of licentiaat in de rechten. Parallel met deze cursus wordt ook een Inleiding tot de milieuwetgeving in België georganiseerd, bestemd voor niet-juristen.

De docenten zijn academici, verbonden aan het Instituut voor Milieu- en Energierecht van de K.U.Leuven, alsook deskundigen uit het praktijkveld.

Er wordt een info-avond Milieubeleid ingericht op 9 september 1999, waar deze opleidingen worden toegelicht.

Inlichtingen: HIVA-VORMING, tel. 016/33.89.88; fax: 016/46.39.75.

INTERSENTIA RECHTSWETENSCHAPPEN

Antwerpen • Groningen • Oxford

Churchillaan 108 • 2900 Schoten (Antwerpen) • Tel.: 03/680.15.50 • Fax: 03/658.71.21 • e-mail: mail@intersentia.be

nieuw

Informatieverstrekking door Beursgenoteerde Vennootschappen

P.-J. ENGELÉN

1999; ISBN 90-5095-080-9; 349 blz.; 1.950 BEF

Real Software, Brantano, Resilux, Kinopolis, Ion Beam Applications, Ontex, enz... In 1997 en 1998 vonden er maar liefst 21 beursintroductions van Belgische vennootschappen op de eerste markt van de Beurs van Brussel plaats. Dit is evenveel als in de tien voorgaande jaren samen. Voeg daarbij de beursintroductions op de nieuwe markt (EuroNM.Belgium), EASDAQ en NASDAQ en de hiernieuwde belangstelling voor een beursnotering wordt al vlug duidelijk. Dit boek geeft een overzicht van de informatieverplichtingen van een beursgenoteerde vennootschap vanaf haar opname in de notering, tijdens haar 'beursleven' tot het moment van de schrapping van haar notering. Tegelijk worden de informatieverplichtingen van de eerste markt van de Beurs van Brussel vergeleken met enkele concurrerende aandelenmarkten als EASDAQ of EuroNM.Belgium.

**inter
sentia**

INTERSENTIA RECHTSWETENSCHAPPEN

Antwerpen • Groningen • Oxford

Churchillaan 108 • 2900 Schoten (Antwerpen) • Tel.: 03/680.15.50 • Fax: 03/658.71.21 • e-mail: mail@intersentia.be

nieuw

De Interne Markt voor Bank- en Beleggingsdiensten

1999; ISBN 90-5095-030-2; 1024 blz; 5.650 BEF; uitgave in harde linnen band

Aan de vooravond van de Economische en Monetaire Unie neemt de Europese interne markt binnen de financiële sector steeds meer concrete vormen aan. Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen kunnen met hun 'Europees paspoort' in alle lidstaten van de Europese Unie werkzaam zijn, terwijl ook de financiële markten zich Europees steeds sterker profileren.

In juridisch opzicht roept de Europeanisering van het bank- en effectenwezen een aantal complexe vragen op. In feite zijn die terug te brengen op tot de draagwijdte van het beginsel van 'wederzijdse erkenning' – de grondslag voor de grensoverschrijdende werkzaamheden van financiële dienstverleners.

In dit boek gaat de auteur na op welke manier dit beginsel van 'wederzijdse erkenning' gestalte krijgt in het EG-verdrag, in de EG-richtlijnen betreffende financiële dienstverleners (kredietinstellingen en beleggingsondernemingen) en financiële instrumenten (collectieve beleggingsinstellingen, prospectussen bij uitgifte en beursgang).

Op basis van deze systematische analyse probeert de auteur een antwoord te geven op de talrijke vragen die in de praktijk van de grensoverschrijdende financiële dienstverlening aan bod komen, zowel op vlak van het administratieve toezicht op de financiële instellingen, als van de (internationaal) privaatrechtelijke regulering van financiële producten.

**inter
sentia**

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN TE LUXEMBURG

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen te Luxemburg heeft een algemeen vergelijkend onderzoek (nr. CJ/LA/34) op de grondslag van schriftelijke bewijsstukken en een examen uitgeschreven ter vorming van een aanwervingsreserve van (m/v)

Nederlandstalige

JURISTEN-VERTALERS

CJ/LA/34

Bezoldiging en sociale voordelen zijn vergelijkbaar met die bij andere internationale instellingen.

Toelatingsvoorwaarden: ☐ voltooide juridische studie, afgesloten met een diploma Nederlands recht ("meester in de rechten") of Belgisch recht ("licentiaat in de rechten"), dan wel een gelijkwaardig juridisch diploma; ☐ perfecte beheersing van het Nederlands, goede kennis van het Frans en goede kennis van een derde officiële taal van de Europese Gemeenschappen; ☐ nationaliteit van één van de lidstaten van de Europese Unie; ☐ leeftijd minder dan 40 jaar op 6.10.1999.

Voor nadere inlichtingen en het verplichte sollicitatieformulier wordt verwezen naar het Publicatieblad van de EG van 3.9.1999, op schriftelijke aanvraag verkrijgbaar bij:

- Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, Personeelsdienst, L-2925 Luxemburg
- Voorlichtingsbureau van de Commissie van de EG, Archimedesstraat 73, B-1040 Brussel
- Voorlichtingsbureau van de Commissie van de EG, Korte Vijverberg 5, NL-2513 AB Den Haag.

De sollicitatietermijn sluit op 6.10.1999.

Het Centrum voor Intellectuele Rechten bij de K.U.Leuven

zoekt voor indiensttreding
vanaf 1 januari 2000 tot 31 december 2002

een halftijds navorser

voor onderzoek over
'biodiversiteit en intellectuele eigendom'

Sollicitaties met schriftelijk curriculum
zenden naar

CENTRUM VOOR INTELLECTUELE RECHTEN
t.a.v. Geertrui Van Overwalle
Minderbroedersstraat 5, 3000 Leuven
Tel: 016/32 37 32 – Fax: 016/32 37 30
E-mail: geertrui.vanoverwalle@law.kuleuven.ac.be

Het Centrum voor Intellectuele Rechten bij de K.U.Leuven

zoekt voor indiensttreding
vanaf 1 oktober 1999

een voltijds onderzoeker

voor een periode van drie jaar

Met als opdracht onderzoek te verrichten naar de
rol van intellectuele rechten bij samenwerkingspro-
jecten tussen onderzoeksinstellingen en bedrijven

Sollicitaties met curriculum schriftelijk
zenden naar

CENTRUM VOOR INTELLECTUELE RECHTEN
t.a.v. Marie-Christine JANSSENS
Minderbroedersstraat 5, 3000 Leuven
Tel: 016/32 37 32 – Fax: 016/32 37 30
E-mail: m-ch.janssens@law.kuleuven.ac.be